MUSIC วารสารเพลงดนตรี JOURNAL

ISSN 0858-9038

Volume 27 No.7
March 2022

PENINSULA MOMENTS

At The Peninsula Bangkok, world-class hospitality enriched with compelling Thai cultural experiences creates perfect memorable moments.

THE PENINSULA
BANGKOK

HONG KONG • SHANGHAI • BEIJING • TOKYO • NEW YORK • CHICAGO • BEVERLY HILLS • PARIS • BANGKOK • MANILA
Under Development LONDON • ISTANBUL • YANGON • peninsula.com

EDITOR'S TALK

สวัสดีผู้อ่านทุกท่าน

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ทาง Young Artist Music Program (YAMP) ได้จัดการแสดง PC Concert ซึ่งจัดต่อเนื่องมาทุกปี โดยปกติจะจัดในช่วงปลายปี แต่เนื่องจากสถานการณ์โควิด-๑๙ ทำให้ช่วงปีที่ผ่านมาไม่สามารถจัดการแสดงได้ จึงเลื่อนมาจัดในวันที่ ๑๘-๒๐ กุมภาพันธ์แทน โดยคอนเสิร์ตครั้งนี้จัดเป็นครั้งที่ ๑๖ ในชื่อธีมว่า Timeline การจัดการแสดง PC Concert เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียน YAMP ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ โดยนักเรียนมีส่วนในการวางแผนทั้งเรื่องการประชาสัมพันธ์ การจัดเวที แสงไฟ การทำงานในห้องควบคุมเสียง งานเบื้องหลัง รวมไปถึงการเป็นผู้แสดงบนเวทีด้วย

บทความด้าน Musicology พาผู้อ่านมาทำความรู้จักกับ Jean-Baptiste Lully คีตกวีชื่อดังในราชสำนักของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ผลงานที่โดดเด่นของ Lully คืออุปรากรและดนตรีประกอบบัลเลต์ เขาถือเป็นหนึ่งในนักประพันธ์เพลงคนสำคัญของยุคบาโรก ไปทำความรู้จักกับ Lully ได้ในเล่ม

สำหรับผู้อ่านที่ติดตาม “เรื่องเล่าเบาสมองสนองปัญญา” ในฉบับนี้นำเสนอ “เพลงไทยสากลไร้เพศสภาพ” ตอนที่ ๑ เป็นการรวบรวมเพลงไทยสากลที่มีเนื้อหาของเพลงว่าด้วยความรักระหว่างเพศ ที่เนื้อหาคำร้องเป็นกลางไม่ระบุชัดเจนว่าฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชายควรจะเป็นผู้ขับร้อง สามารถรับฟังเพลงจากลิงก์ YouTube พร้อมทั้งอ่านที่มาของบทเพลงและเนื้อร้องได้ด้านใน

การเดินทางท่องยุโรปของพระเจนดุริยางค์ ในฉบับนี้ เสนอเป็นตอนที่ ๙ โดยในตอนนี้พระเจนดุริยางค์ได้เดินทางมาถึงกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และใช้เวลาประมาณ ๓ อาทิตย์ เข้าเยี่ยมชมสถานที่และกิจการด้านดนตรี เช่น โรงเรียนดนตรี เอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก (Ecole Normale de Musique) ห้างขายเครื่องดนตรีกูเอสนอง เอ กอมปานี (Couesnon & Cie) และอื่น ๆ อีกหลากหลาย

บทความด้านดนตรีไทยนำเสนอประวัติอาจารย์จินตนา กล้ายประยงค์ ซึ่งเป็นนักดนตรีและนักร้อง ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในด้านของการบรรเลงเครื่องดนตรีและการขับร้องที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสงคราม อีกบทความด้านดนตรีไทย “ภูมิวิทยาการเพลงเรื่อง” นำเสนอเป็นตอนที่ ๓ โดยในตอนนี้จะวิเคราะห์ถึงเพลงช้าเรื่องแขกมอญ ซึ่งมีความพิเศษและมีลักษณะเฉพาะของเพลงเรื่อง ในส่วนของเพลงช้า ความแตกต่างของเพลงเรื่องเพลงนี้เป็นอย่างไร พลิกไปอ่านด้านใน

นอกจากนี้ยังมีบทความให้ติดตามอีกมากมาย ทั้งด้านธุรกิจดนตรี วรรณกรรมกีตาร์ ดนตรีศึกษา การเรียนต่อต่างประเทศ และนักเปียโน

ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

MUSIC วารสารเพลงดนตรี JOURNAL

Volume 27 No. 7
March 2022

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สำหรับข้อเขียนที่ได้รับการพิจารณา กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม โดยรักษาหลักการและแนวคิดของผู้เขียนแต่ละท่านไว้ ข้อเขียนและบทความที่ตีพิมพ์ ถือเป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่ขอรับผิดชอบบทความนั้น

เจ้าของ
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการบริหาร
ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ
ธัญญวรรณ รัตนภพ

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ
Kyle Fyr

ฝ่ายภาพ
คนึงนิจ ทองใบอ่อน

ฝ่ายศิลป์
จรุญ กะการดี
นรเศรษฐ์ รังหอม

พิสูจน์อักษรและรูปเล่ม
ธัญญวรรณ รัตนภพ

เว็บมาสเตอร์
ภรณ์ทิพย์ สายพานทอง

สำนักงาน
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล
(วารสารเพลงดนตรี)
๒๕/๒๕ ถนนพุทธมณฑลสาย ๔
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๒๕-๓๔
ต่อ ๓๒๐๕
โทรสาร ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๓๐
musicmujournal@gmail.com

COLLEGE OF MUSIC MAHIDOL UNIVERSITY

CREATIVE CITY OF MUSIC NAKHON PATHOM

THAILAND INTERNATIONAL JAZZ CONFERENCE JAZZ

สารบัญ Contents

Music Entertainment

04
"เรื่องเล่าเบาสมองสนองปัญญา" เพลงไทยสากลไร้เพศสภาพ (ตอนที่ ๑)
กิตติ ศรีเปารยะ (Kitti Sripaurya)

Musicology

22
Jean-Baptiste Lully จากลูกชาวนา สู่คีตกวีคนโปรดของ the Sun King
กฤตยา เชื่อมวราศาสตร์ (Krittaya Chuamwarasart)

Thai and Oriental Music

26
ภูมิวิทยาการเพลงเรื่อง (ตอนที่ ๓)
เดชน์ คงอิ่ม (Dejn Gong-im)

46
จินตนา กล้ายประยงค์ อาจารย์ผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีและบทเพลงพื้นบ้าน
ธันยาภรณ์ โพธิกาวิน (Dhanyaporn Phothikawin)

Interview

52
บนเส้นทางความเป็นมืออาชีพ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพล เศตะพราหมณ์
วชิราภรณ์ ตันติรังสี (Wachirabhorn Tantirungsee)

Phra Chenduriyang in Europe

56
ตามรอย พระเจนดุริยางค์ ท่องยุโรปกว่า ๑๐ เดือน (ตอนที่ ๙): ปารีสทัศนา
จิตร์ กาวี (Jit Gavee)

Music Business

64
อิทธิพล Fandom... เพราะรักจึงยอมทุกอย่าง: แรงขับเคลื่อนสำคัญในธุรกิจดนตรี
สุรเกียรติ ไชยวัศบุญกิจ (Surakiat Chaiyawatboonkij)
นภทีป์ จองพาณิชย์เจริญ (Noppartee Jongpanichcharoen)

Music Education

74
การเตรียมความพร้อมก่อนสอบเข้าระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ตอนที่ ๑)
ปรียานันท์ พร้อมสุขกุล (Preeyanun Promsukkul)

Guitar Literature

76
เรื่องจริงและเรื่องเล่าขานจากบทเพลง Concierto de Aranjuez
ชินวัฒน์ เต็มคำขวัญ (Chinnawat Themkumkwun)

Study Abroad

84
การเรียนดนตรีบำบัดระดับปริญญาโท ณ Texas Woman's University ประเทศสหรัฐอเมริกา (ตอนที่ ๓)
ณัชชา วิริยะสกุลธรณ์ (Nutcha Viriyasakultorn)

The Pianist

88
The beautiful international pianist Olga Scheps
Yun Shan Lee (ยุน ชาน ลี)

“เรื่องเล่าเบาสมองสนองปัญญา”
เพลงไทยสากลไร้เพศสภาพ (ตอนที่ ๑)

เรื่อง:
กิตติ ศรีเปารยะ (Kitti Sripaurya)
อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีสมัยนิยม
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เพลงไทยสากลจากอดีตเริ่มมีจนปัจจุบันนับกันอย่างคร่าว ๆ น่าจะเกินหลักหมื่นหากดูช่วงเวลา (timeline) ก็ร่วม ๆ ศตวรรษ กว่าครึ่งในจำนวนนั้นเนื้อหาพาทีว่าด้วยความรักระหว่างเพศ (หญิงรักชาย ชายรักหญิง) รองลงมาเป็นความรักทั่วไป เช่น รักเพื่อนมนุษย์ รักสัตว์เลี้ยง รักสิ่งของ รักธรรมชาติ ฯลฯ มีเพลงไทยสากลอยู่จำนวนหนึ่งที่เนื้อหาในคำร้องเป็นกลาง ไม่ระบุชัดเจนว่าฝ่ายหญิงหรือชายควรจะเป็นผู้ขับร้อง ผู้เขียนบทความนี้ขอเรียกว่า “เพลงไทยสากลไร้เพศสภาพ” เรียกว่าร้องกันได้ทั้ง ๒ เพศ โดยมิต้องตะขิดตะขวงใจในเนื้อหาของเพลง หรืออาจกล่าวได้ว่า “ผู้หญิงร้องได้ ผู้ชายร้องดี” (ร่วมยุคสมัยขึ้นมาอีกอาจกล่าวว่า เพศที่ ๓, ๔ ... ก็ขับร้องได้) ผู้เขียนคัดสรรบทเพลงที่เคยได้รับความนิยมในอดีต บางเพลงยังคงใช้งานทำการอยู่เป็นที่รู้จักจวบทุกวันนี้ นำมาจัดเรียงตาม timeline ตั้งแต่เพลงไทยสากลเริ่มมีและแพร่หลายออกสู่สังคมไทย

ตะวันยอแสง (จำรัส สุวคนธ์) (https://www.youtube.com/watch?v=dƐL-_991CiQ)

เพลง “ตะวันยอแสง” ขับร้องโดย จำรัส สุวคนธ์ คำร้อง จำรัส รวยนิรันดร์ ทำนอง ร.ท. มานิต เสนะวีณิน ร.น. เมื่อวานลงเพลง “ตะวันยอแสง” ของคุณสุเทพ วงศ์กำแหง และคุณชรินทร์ นันทนาคร สองเพลงคู่กัน มีเพื่อนสมาชิกร้องขอให้ลง “ตะวันยอแสง” ของคุณลัดดา ศรีวรนันท์ ด้วย ไหน ๆ จะลง “ตะวันยอแสง” เพลงเก่าทั้งที ขอลงเวอร์ชั่นต้นฉบับเลยก็แล้วกัน

เพลง “ตะวันยอแสง” เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง “เลือดชาวนา” ของบริษัทศรีกรุงภาพยนตร์ ออกฉายปี พ.ศ. ๒๔๗๙ นำแสดงโดย จำรัส สุวคนธ์, ปลอบ ผลาชีวะ, ราศรี เพ็ญงาม, บังอร อินทุโสภณ

จำรัส สุวคนธ์ เพิ่งแสดงภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นเรื่องแรก และแจ้งเกิดทันที นอกจากมีหน้าตาคมขำ หล่อเท่ แล้ว จำรัส สุวคนธ์ ยังเป็นนักร้องเสียงทองอีกด้วย เพลงที่สร้างชื่อให้มากที่สุด คนร้องกันทั้งเมืองเป็นสิบ ๆ ปี คือเพลง “ตะวันยอแสง” นี่เอง

มีผู้เล่าถึงความฮอทของจำรัส สุวคนธ์ ไว้ว่า พอเสียงจำรัสออกอากาศ แฟนสาว ๆ ทั้งหลายมาคอยรับ

อยู่หน้าสถานีคับคั่ง ทำให้บางคราวจำรัสต้องหนีออกทางด้านหลังห้องส่ง เพราะทนแฟนเพลงรบเร้าไม่ไหว นี่คือจำรัส สุวคนธ์ นักร้องรูปงาม เสียงดี และเป็นพระเอกภาพยนตร์ด้วย ข้อมูลจากเพจ **พร่างเพชรในเกร็ดเพลง ๘ เมษายน ๒๐๒๑**

๑) ดูชิดูโน่นซี สุรีย์ศรีกำลังยอแสง เหลืองสลับแดง แฝงแสงอยู่ดูรอนรอน งามจริงยิ่งงาม ชมยิ่งงามยามจากจร สีสอดสลับซับซ้อน ตอนจะลับเหลี่ยมภูผา ลมพัดสะบัดช่อจำปีจำปา หอมกลิ่นบุปผา ลมพาพัดมารอนรอน	๒) ดูชิดูสุริยา จากฟ้ายังมีอาวรณ์ เหมือนเมื่อข้าจำจร ทรวงสะท้อนจากรักหักใจ โอ้สุริยา จะจากฟ้ายังอาลัย ข้าพรากจากรักแรมไกล หัวใจหรือจะลืมเลือน เศร้าแสนโศกกระไรอกใครไม่เหมือน เคยยั่วเคยเยือน ยังเตือนติดตรึงฤดี
๓) ดูชิดูสุริยา จากฟ้าเพียงแต่ราตรี พอรุ่งรัศมี สุรีย์ศรีส่องแสงเช่นเคย ความรักข้านี้ อีกกี่ปีจะได้ชมเชย โอ้ว่ารสรักนี่เอย ช่างกระไรเลยมีกรรม หวานรักเมื่อแรกลิ้มชมชิมหวานฉ่ำ หวานยิ่งหวานล้ำ รักเอยทำเอาช้ำทรวงใน	

ทั้ง ๓ ท่อนเพลงเริ่มด้วย “ดูชิดู” เป็นการเชื้อเชิญชวนให้ดูดวงอาทิตย์ว่ามีความคงมั่นในภาระหน้าที่มาตลอด แต่รักระหว่างเรา (ชายกับหญิงหรือหญิงกับชาย) หาเป็นเช่นนั้นไม่ ตรวจดูเนื้อร้องในกรอบตารางดังกล่าวมาแล้วทั้ง ๓ ท่อน ไม่มีคำ วลี หรือประโยคใดบ่งบอกลักษณะความเป็นเพศชายหรือหญิงเลย ดังนั้นทุกเพศสามารถขับร้องถ่ายทอดอารมณ์เพลงนี้ได้เป็นอย่างดี

ตะวันยอแสง

ทำนอง:ร.ท.มานิต เสนะวีณิน รน.
คำร้อง:จำรัส รวยนิรันดร์

ฟอร์มเพลงเป็นแบบ ๓ ท่อน ABC เนื้อร้องมี ๓ ชุด แนวทำนองท่อน ๑ และท่อน ๓ บันทึกอยู่บน Eb major scale ท่อน ๒ บันทึกอยู่บน Gb major scale มีการเชื่อมต่อกันอย่างแนบเนียน ดังตัวอย่าง

บัวขาว (ต้นฉบับ ๒๔๘๐) (https://www.youtube.com/watch?v=hepBV2uydYs)

แรกเริ่มเดิมทีเพลงนี้ประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบภาพยนตร์เรื่อง “ถ่านไฟเก่า” ของบริษัทไทยฟิล์ม เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ คำร้องเป็นพระนิพนธ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ทำนองโดย หม่อมหลวงพวงร้อย สนิทวงศ์ ขับร้องบันทึกเสียงต้นฉบับโดย แนบ เนตรานนท์ ประสานเสียงโดย เอื้อ สุนทรสนาน หลายข้อมูลระบุว่า **“บัวขาว”** เป็นเพลงอมตะและเป็นที่นิยมมาก ขนาดที่ว่าคนต่างชาติต่างภาษานำเพลงนี้ไปร้องเพื่อเป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์ความเป็นไทย นอกจากนี้ยังได้รับการคัดเลือกจากศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียของยูเนสโก ประเทศฟิลิปปินส์ ให้เป็น “เพลงแห่งเอเชีย” โปรดพิจารณาเนื้อร้อง

๑) เห็นบัวขาวพราวอยู่ในบึงใหญ่ ดอกใบบุปผชาติสะอาดตา	๒) น้ำใสไหลกระเซ็นเห็นตัวปลา ว่ายวนไปมาน่าเอ็นดู
๓) หมู่ภุมรินบินเวียนว่อน คอยร่อนดมกลิ่นกินเกสร	๔) พายเรือน้อยคล้อยเคลื่อนในสาคร ค่อยพาจรห่างไปในกลางน้ำ

เนื้อหาในคำร้องเกี่ยวกับความรื่นรมย์ในธรรมชาติ โดยมนุษย์ที่เป็นได้ทั้งชายและหญิงพายเรือในบึงที่เต็มไปด้วยดอกบัวสีขาว น้ำใสสะอาดจนมองเห็นตัวปลาว่ายแหวกไปมา ในขณะที่เหล่าหมู่ผึ้งบินว่อนหาเกสรจากดอกไม้มากิน สรุปเพลงนี้ขับร้องได้ทุกเพศทุกวัยที่มีใจรักเสียงเพลง

บัวขาว

คำร้อง
พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธ์ยุคล

ทำนอง
"ร้อยพัน" ท่านผู้หญิง พวงร้อย (สนิทวงศ์) อภัยวงศ์

กลุ่มเสียงที่ประกอบเรียงร้อยกันขึ้นเป็นแนวทำนองเพลงนี้ เมื่อนำมาจัดระเบียบตามหลักการดนตรีสากล พบว่าบันทึกอยู่บน F major pentatonic scale

ฟอร์มเพลงเป็นแบบ ๔ ท่อน ABCD (ทุกท่อนยาว ๘ ห้อง มีลีลาทำนองต่างกันโดยสิ้นเชิง) เป็นที่น่าสังเกตว่าเพลงนี้มีช่วงเสียงกว้างมาก

การเลือกคีย์ที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการก่อนนำไปขับร้อง

เงาไม้ (ต้นฉบับ - นภา หวังในธรรม) (https://www.youtube.com/watch?v=knkwT6qi-zk)

เพจ **"พร่างเพชรในเกร็ดเพลง"** ๒ มกราคม ๒๐๒๐ พรรณนาไว้ว่า

เพลง "เงาไม้" ขับร้องโดย นภา หวังในธรรม คำร้อง พระยาโกมารกุลมนตรี ทำนอง ท่านผู้หญิงพวงร้อย อภัยวงศ์

เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง "ลูกทุ่ง" ของบริษัทภาพยนตร์ไทยฟิล์ม ที่สร้างในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ร้องโดย นภา หวังในธรรม ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ บริษัทอัศวินภาพยนตร์ของเสด็จองค์ชายใหญ่ได้สร้างภาพยนตร์เรื่อง "เรือนแพ" เสด็จองค์ชายใหญ่ได้นำเพลง "เงาไม้" มาประกอบภาพยนตร์เรื่องนี้ด้วย ร้องโดย สวลี ผกาพันธุ์

เพลง "เงาไม้" เป็นเพลงขนาดสั้น ไพเราะแบบคลาสสิก และเป็นอมตะตลอดกาล ถูกนำมาบันทึกเสียงใหม่หลายครั้ง น่าเสียดายที่ผู้ดำเนินการบันทึกเสียงหลัง ๆ บางเวอร์ชั่นร้องด้วยเนื้อร้องที่เพี้ยนไปจากต้นฉบับที่ท่านผู้หญิงพวงร้อยประพันธ์ไว้ เนื้อร้องต้นฉบับขึ้นต้นว่า

"แสงจันทร์วันนี้นวล ใคร่ชวนให้น้องเที่ยว จะให้เหลียวไปแห่งไหน..."

บางเวอร์ชั่นร้องด้วยเนื้อร้องที่เพี้ยนไปว่า

*"แสงจันทร์วันนี้นวล คล้ายชวนให้น้องเที่ยว จะให้**เลี้ยว**ไปแห่งไหน..."*

ท่านผู้หญิงพวงร้อย อภัยวงศ์ ได้กล่าวชื่นชมพระยาโกมารกุลมนตรีผู้แต่งคำร้องเพลงนี้ว่า แต่งคำร้องได้เก่งมาก เพราะคำร้องมีเสียงตรงกับทำนองโดยไม่ต้องแก้ไขอะไรเลย

สำหรับคุณนภา หวังในธรรม ผู้ขับร้องเพลงนี้ เป็นนักร้องหญิงประจำวงดนตรีกรมศิลปากร ได้ชื่อว่าเป็นนักร้องเสียงโซปราโน คือเสียงสูงมาก แถมมีลูกคออีกต่างหาก คนรุ่นเก่าจะคุ้นเคยกับเสียงของท่านจากเพลงต้นตระกูลไทย ใช้รถใช้ถนน มาร์ชกองทัพบก ในน้ำมีปลาในนามีข้าว โอเอเชี่ยนเกมส์ วันเพ็ญ (คู่ชรินทร์) ดรรชนี ไฉไล (คู่สุเทพ) เป็นต้น

คุณนภาร้องเพลง "เงาไม้" ได้ไพเราะ มีชีวิตชีวา ได้บรรยากาศ และได้อารมณ์เพลงอย่างดีเยี่ยมครับ

๑) แสงจันทร์วันนี้นวล ใคร่ชวนให้น้องเที่ยว จะให้เหลียวไปแห่งไหน	๒) ชลใสดูในน้ำ เงาดำนั้นเงาใด อ๋อไม้ริมฝั่งชล
๓) สวยแจ่มแสงเดือน หมู่ปลาเกลื่อนดูเป็นทิว	๔) หรรษ์รมณ์ลมริ้ว จอดเรืออาศัยเงาไม้ฝั่งชล

บทเพลงเงาไม้มีเนื้อร้องที่กะทัดรัดขนาดสั้นจริงดังที่เพจ "พร่างเพชรในเกร็ดเพลง" บรรยายไว้ (๕๒ คำ) เมื่อพิจารณาทั้งเพลงไม่พบคำที่บ่งบอกความเป็นเพศหญิงหรือชาย แม้ ๒ วรรคแรกที่ว่า "แสงจันทร์วันนี้นวล ใคร่ชวนให้น้องเที่ยว" คำว่า **"น้อง"** อาจหมายถึงน้องชายหรือน้องสาวก็ได้ นอกจากนั้นล้วนเป็นอารมณ์ของการชื่นชมธรรมชาติ คล้ายกับบทเพลง **"บัวขาว"** ที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นเพลงนี้จึงจัดอยู่ในประเภท "หญิงร้องได้ ชายร้องดี"

เงาไม้

คำร้อง : พระยาโกมารกุลมนตรี
ทำนอง : ท่านผู้หญิงพวงร้อย สนิทวงศ์

Slow Waltz

ฟอร์มเพลงเป็นแบบเพลง ๔ ท่อน AABC แบ่งตามเส้นคู่ที่กั้นห้อง (double - bar line) ความยาวรวม ๓๒ ห้อง พิจารณาแนวทำนองตามหลักการดนตรีสากลพบว่าเพลงนี้บันทึกอยู่บน Bb pentatonic scale

ประโยคสุดท้ายของเพลงนี้ให้ความรู้สึกของการจบเพลงที่สง่างามน่าประทับใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลมหวน (ต้นฉบับ - ๒๔๘๑) (https://www.youtube.com/watch?v=qlA1lVZO-Dg)

สรุปข้อมูลจากวิกิพีเดียได้ความว่า เพลง “ลมหวน” เป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง “แม่สื่อสาว” ประพันธ์คำร้องและทำนองโดย หม่อมหลวงพวงร้อย สนิทวงศ์ และหม่อมหลวงประพันธ์ สนิทวงศ์ ขับร้องโดย โสภา อุณหกะ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ภายหลังมีการนำมาขับร้องใหม่ เช่น สวลี ผกาพันธุ์, ดนุพล แก้วกาญจน์, อรวรรณ เย็นพูนสุข ฯลฯ

“แม่สื่อสาว” เป็นภาพยนตร์ขาวดำ สร้างโดย บริษัทไทยฟิล์ม นำแสดงโดย ศักดิ์ วีรศร และโสภา อุณหกะ ฉายเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๑

๑) ลมหวนชวนให้คิดถึงความหลัง ภวังค์จิตคิดขึ่นขมระทมใจ	๒) ตัวใครเป็นคนผิดอยากถามนัก รักไยใจจึงกลับดังลมหวน
๓) ใกล้เรากล่าวถ้อยนัยที่รัก เจ็บนักพอถึงอื่นก็คืนคำ	๔) มาทำชิดสนิทใหม่ใครจะเชื่อ เบื่อแล้วไยจะมารับกลับคืน

เนื้อหาเพลงตัดพ้อต่อว่าเคยรักชื่นหวานกันมาพอพบเจอคนอื่นก็ลืมคนเดิมเสียนี่ ไม่นานนักก็เบื่อ “ของ” ใหม่ อยากกลับมาคืนดีกันอีก ซึ่งไม่เป็นที่น่าเชื่อถือเลย เพลงนี้ทั้งหญิงและชายสามารถขับร้องได้โดยสนิทใจ เพราะไม่มีคำใดใน ๔ ท่อนเพลงบ่งบอกถึงเพศสภาพเลย

ลมหวน

คำร้องโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธ์ยุคล
ทำนองโดย ท่านผู้หญิงพวงร้อย อภัยวงศ์ : หม่อมหลวงประพันธ์ สนิทวงศ์

รูปแบบเพลงจัดเป็นแบบเพลง ๔ ท่อน ABCD กลุ่มเสียงของแนวทำนองเพลงบันทึกอยู่บน C major pentatonic (โน้ต B ตรงห้องที่ ๑๒ ถือเป็นค่าเสียงผ่านและไม่อยู่ตรงจังหวะเน้น - unaccented note) ดังภาพตัวอย่าง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้ง ๓ เพลง ทำนองโดย “พวงร้อย” (ท่านผู้หญิงพวงร้อย อภัยวงศ์ สนิทวงศ์) ล้วนใช้บันไดเสียงประเภท pentatonic

หวนไห้ใจหาย (ต้นฉบับ) (https://www.youtube.com/watch?v=ynWIfvЄVVHЄ)

ข้อมูลจากบล็อกโอเคเนชั่น ระบุว่า *“เพลง ‘หวลไห้ใจหาย’ นี้ ครูพรานบูรพ์ท่านแต่งไว้ทั้งเนื้อร้องและทำนอง ในขณะเดียวกันท่านได้ร้องเพลงนี้บันทึกลงแผ่นเสียงไว้เป็นท่านแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ต่อมาท่านจึงให้คุณสุเทพ วงศ์กำแหง นำมาร้องบันทึกลงแผ่นเสียงเป็นรายที่ ๒ และหลังจากนั้นไม่มีนักร้องท่านใดนำเพลงนี้มาร้องบันทึกลงแผ่นเสียงกันอีกเลย”* พิจารณาเนื้อหาจากคำร้องทั้ง ๔ ท่อนต่อไปนี้

๑) หวนไห้ ใจหาย ไม่นึกรักจะกลายรักกลับละลายหายชื่น หอมหวาน ปานกลืน สดกว่ารสอื่นอื่น หรือจะเทียบจะทัน	๒) หวานฉ่ำ น้ำหวาน ว่าหวานล้ำน้ำตาลแล้วรักจะหวานกว่านั้น ลืมตัว มัวพลัน ลืมคิดจิตกระสัน หลงลืมวันลืมคืน
๓) รัก รักหักราญ นึกว่ารสรักหวานรักกลับพาลขมขื่น ขมระคน จนทนกลืน รักเล่นเป็นอื่น รักเคยชื่นสิช้ำ	๔) รักเก่า เราเอ๋ย ช่างไม่คิดบ้างเลยว่ารักเราเคยชื่นฉ่ำ หวนไห้ ใจจำ เพราะหลงเหลือเชื่อคำ จึงชอกช้ำจำทน

เนื้อร้องพอจะสรุปความได้ว่า เมื่อตนนึกย้อนกลับไปแล้วรู้สึกใจหายว่าความรักที่เคยชื่นหวานยิ่งนักกลับต้องมาแปรเปลี่ยนไป ซ้ำยังลวงหลอกกลับกลอกถ้อยคำปล่อยให้ตนต้องช้ำชอกยอกฤดี ทั้งหมดทั้งสิ้นของเนื้อร้องไม่ปรากฏคำใดที่บ่งบอกเพศสภาพ ดังนั้นเพลงนี้ฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชายจะขับร้องก็ได้อย่างไม่ลำบากใจ

หวนไห้ใจหาย

ผลงานโดย พรานบูรพ์

ฟอร์มเพลงเป็นแบบ AABA - song form เพลง ๔ ท่อน ท่อนละ ๘ ห้องเพลง แนวทำนองทั้งหมดบันทึกอยู่บน D natural minor scale ลีลาจังหวะเป็นแบบ slow foxtrot ณ พ.ศ. ๒๔๗๘ ที่เพลงนี้เริ่มออกเผยแพร่แสดงถึงความร่วมสมัยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นลีลาจังหวะและลักษณะเพลง (song form) ที่กำลังฮิตในประเทศทางตะวันตก

กล้วยไม้ (ลืมดอย) (ต้นฉบับ ๒๔๓๗) (https://www.youtube.com/watch?v=8nR579RzM6s)

"กล้วยไม้ลืมดอย" เป็นชื่อเต็มของเพลงนี้ ต่อมานิยมเรียกกันแค่ ๒ พยางค์แรกว่า "กล้วยไม้" เดิมทีเป็นเพลงประกอบละครร้อง คณะศรีโอภาส เรื่องโจ๋โจ้ชัง พ.ศ. ๒๔๓๗ คำร้องและทำนองประพันธ์โดย พรานบูรพ์ (จวงจันทร์ จันทร์คณา) บันทึกเสียงครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ ขับร้องโดย ประทุม ประทีปเสน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ อารีย์ นักดนตรี ขับร้องบันทึกเสียงเป็นครั้งที่ ๒ หลังจากนั้นมีการทำซ้ำ (cover) อีกหลายครั้งมาจวบจนปัจจุบันอันแสดงถึงความเป็นอมตะของเพลงนี้ "พรานบูรพ์" ท่านเขียนคำร้องด้วยการเล่นคำหลายรูปแบบ เช่น **"ไกลภู่ ไกลผึ้ง" "ในดง ในดอน" "ลืมดง ลืมดอน" "ภู่จะคลึง ผึ้งจะเคล้า"** และ **"ลืมสุมทุมพุ่มพง ลืมดงดอยเอย"** ฯลฯ

๑) กล้วยไม้ของเราแต่เก่าก่อน อยู่ในดงในดอนเจ้าซ่อนซ่อซ่อนใบ ไกลภู่ไกลผึ้ง ซ่อนอยู่ถึงไหนไหน ใครจะเด็ดจะดมได้เราไม่เห็นเลย ใครจะเด็ดจะดมได้เราไม่เห็นเลย	๒) โอ้กล้วยไม้เอย น่าชื่นน่าเชยเจ้าบ่เคยชอกช้ำ เช้าสายบ่ายค่ำ ชื่นบ่ช้ำชอกเลย
๒.๑) เดี๋ยวนี้ดูหรือกล้วยไม้ มาชูช่อชูใบบานอยู่ในกระเช้า ลืมดงลืมดอน ที่เคยอยู่ก่อนอยู่เก่า ภู่จะคลึงผึ้งจะเคล้าให้เจ้าเฉาลง ภู่จะคลึงผึ้งจะเคล้าให้เจ้าเฉาลง	๒.๒) โอ้กล้วยไม้เอย เจ้าไม่น่าเลยที่จะมาใหลหลง เจ้าลืมสุมทุมพุ่มพง ลืมดงดอยเอย

เนื้อหาของเพลงเปรียบเปรยว่ากล้วยไม้เดิมงอกงามอยู่ตามป่าเขาลำเนาไพรในที่ห่างไกลจากการรบกวนด้วยความงดงามตามธรรมชาติ ต่อมาผู้คนดั้นด้นไปเจอเข้าจึงนำมาใส่กระเช้าเป็นสิ่งของประดับบ้านเรือน อุปมาอุปไมยว่าเหมือนมนุษย์เมื่อมาพบแหล่งใหม่ที่คิดว่าดีกว่าก็หลงลืมถิ่นเดิมเคยอยู่อาศัยมาแต่เก่าก่อน สรรพนาม "เจ้า" และ "เรา" ในที่นี้ แทนได้ทั้ง ๒ เพศ

กล้วยไม้(ลืมดอย)

ผลงานโดย พรานบูรพ์

ฟอร์มเพลงเป็นแบบ AB - เพลง ๒ ท่อน ท่อนแรกมี ๑๔ ห้อง ท่อน ๒ มี ๙ ห้อง เนื้อร้องมี ๔ ท่อน จัดระเบียบกลุ่มเสียงให้เป็นแบบ scale ผลที่ได้คือ C major - ๖ เสียง (ไม่มีเสียงที่ ๗ - B)

แนวทำนองมีสำเนียงของดนตรีไทยอยู่หลายที่ เช่น (กลุ่มโน้ตในกรอบเหลี่ยม)

อยากจะรัก (สักครั้ง) (https://www.youtube.com/watch?v=5ELRHAzNtJQ)

ฉบับขับร้องโดย เพ็ญศรี พุ่มชูศรี คำร้องและทำนองโดย พรานบูรพ์

ข้อมูลสำเนาจาก http://oknation.nationtv.tv/blog/warnwarnsong/2010/09/17/entry-1

เพลงนี้เป็นเพลงในละครเรื่องอยากจะรักสักครั้ง แสดงที่โรงละครพัฒนากร เมื่อวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อร้องเดิมบางส่วน แล้วนำมาขับร้องใหม่โดย จินตนา สุขสถิต

ท่วงทำนอง ก็เป็นแบบละครร้อง ซึ่งเป็นแนวที่พรานบูรพ์ถนัดมาก โดยเฉพาะการร้องที่เป็นทอดยาวตลอดทั้งวรรค โดยไม่เว้นคำ เช่น

“ให้ชื่นใจชื่นอก เอาไว้กอดเอาไว้กก หยิบยกรักวางกลางดวงใจ”

“จะเปรี้ยวจะหวานจะมันจะเค็มปานใด ยังสงสัยไม่เคยเจอ”

“กระซิบได้ให้ฉันฟังจะรีบรับรีบตอบ และจะมอบตัวตามหลัง จอดจิตจริงจัง สมหวังดังใจ”

ต่อมาเพลงนี้ได้รับการบันทึกเสียงอีกหลายครั้งโดยนักร้องชั้นนำของบ้านเรา อาทิ สวลี ผกาพันธุ์ (ศิลปินแห่งชาติ), จินตนา สุขสถิตย์ (ศิลปินแห่งชาติ), วินัย พันธุรักษ์ (ศิลปินแห่งชาติ), ทิพย์วัลย์ ปิ่นภิบาล, ไพจิตร อักษรณรงค์, อรวี สัจจานนท์ ฯลฯ

๑) อยากจะรักสักครั้งแต่หายังไม่ได้ ไม่รู้จะหาไม่รู้จะหาที่ไหนให้ชื่นใจชื่นอก เอาไว้พร่ำเอาไว้พรอดเอาไว้กอดเอาไว้กก หยิบยกรักวางไว้หว่างดวงใจ	๒) อยากจะรักสักครั้งแต่หายังไม่ได้ จะเปรี้ยวจะหวานจะมันจะเค็มปานใดยังสงสัยไม่เคยเจอ เที่ยวเสาะหามานานนักไม่พบรักมันจะเก้อ ได้แต่หลงละเมอเพ้อฝันฟั่นเฟือน
๓) หนาวใจไม่หายหนาวกายไม่มีเพื่อน รักเตือนเตือนให้รู้รัก รักจักรักนักรักกระตุ้นเตือน เล่นเล่นเหมือนเลอะเลือนหัวใจ	๔) อยากจะรักสักครั้งแต่หายังไม่ได้ ใครจะรักใครจะรักกันอยู่ไหนกระซิบได้ให้ฉันฟัง จะรีบรับรักตอบและมอบตัวตามหลัง จอดจิตจริงจังสมหวังดังใจ

เนื้อร้องทั้ง ๔ ท่อน ครู “พรานบูรพ์” พรรณนาใจความได้อย่างละเอียดลออว่า ใฝ่หาความรักมานานแสนนานก็ไม่พบสักที ได้แต่หลงเพ้อฝัน หากใครเชี่ยวชาญการรักวานช่วยแนะนำให้ด้วย ผู้เขียนบทความนี้พบคำสรรพนาม “ฉัน” เพียง ๑ ครั้ง ในท่อน ๔ ซึ่ง “ฉัน” นั้น แทนได้ทั้งชายและหญิง อีก ๓ ท่อนที่เหลือเนื้อหาเป็นกลาง ไม่มีการระบุเพศสภาพใด ๆ

อยากจะรัก

ผลงานโดย พรานบูรพ์

ลักษณะเพลงเป็นแบบ ๔ ท่อน - song form (AABA) ยอดนิยม ความยาวท่อนละ ๑๒, ๑๒, ๑๐ และ ๑๒ ห้องตามลำดับ น่าสังเกตว่าท่อนที่ ๓ มีการเข้าสู่บันไดเสียงอื่นอยู่นิดหน่อยก่อนกลับคืนคีย์เดิม ดังตัวอย่างในกรอบเหลี่ยม (Bb7 - Eb(7) - Ab) ตำราดนตรีฝรั่งเรียกว่า circle of fourths

หัวหินสิ้นมนต์รัก (ต้นฉบับ ๒๔๙๔) (https://www.youtube.com/watch?v=L_eJ-5kOe6g)

ชื่อเพลงนี้เป็นเพลงที่คุ้นเคยกันอยู่แล้ว โดยฟังจากน้ำเสียงของคุณสุเทพ วงศ์กำแหง และนักร้องอีกหลาย ๆ ท่าน ความจริงมีอีกฉบับที่เป็นต้นแบบ ครู “ไสล ไกรเลิศ” ประพันธ์ไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ขับร้องบันทึกลงแผ่นเสียงโดย ชวลีย์ ช่วงวิทย์ ส่วนฉบับที่ขับร้องโดยคุณสุเทพ วงศ์กำแหง นั้น ครู “ไสล ไกรเลิศ” ดัดแปลงเนื้อร้องบางส่วนเพื่อนำไปประกอบภาพยนตร์เรื่อง “ปริศนา” ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ รวมถึงละครวิทยุเรื่อง “ปริศนา” ที่นำเพลงนี้มาเปิดเป็นเพลงประกอบทุกครั้ง อันเป็นส่วนสำคัญทำให้เพลงฉบับหลังนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายมากกว่าต้นฉบับแรก เช่นที่ผู้เขียนฯ นำมาเสนอดังเนื้อร้องต่อไปนี้

๑) หัวหินเป็นถิ่นนิยม ก่อนเคยรื่นรมย์อกเอ๋ย (ฮัม) ฟังเขาเคยรำพัน	๒) ค่ำชมหาดลาวัณย์ มีสื่อเป็นจันทร์ ฉันลืมไม่ลง เพียงชื่นชู้สู่สวรรค์ ร้อยคำมั่น สวรรค์นำส่ง อยากจะลืม ลืมไม่ลง รักคงเมินห่าง
๒.๑) หัวหินเป็นถิ่นวิไล ขาดเธอเปลี่ยวใจเงียบเหงา (ฮัม) มองรักเราเลือนราง	๒.๒) คลื่นยังคร่ำยังครวญ จันทร์แจ่มยังนวล เย้ายวนไม่สร่าง คอยชื่นชู้อยู่เมินหมาง ฟ้าสว่าง เดือนค้างดาวหล่น หมดอาลัย ปลอบใจตน ทุกข์จนใจห่วง
๓.๑) หัวหินเป็นถิ่นน้ำตา จากไปกลับมาผิดหวัง (ฮัม) ใจฉันยังรัญจวน	๓.๒) คลื่นสวาทมันดล ประดุจเป็นมนต์ เผาจนใจครวญ ลมแผ่วช้าอยู่กำสรวล แสงจันทร์นวล ด่วนหายใจคลั่ง สุขก็จาง ห่างภวังค์ ฉันยังไม่ลืม

เนื้อร้องมี ๓ ท่อน นั่นคือดนตรีต้องเล่น ๓ เที่ยวจึงจะครบถ้วนกระบวนความ เนื้อหาเพลงกล่าวถึงความหลังของตนที่มีต่อ “หัวหิน” แหล่งพักตากอากาศที่เลื่องชื่อจากอดีตจนปัจจุบัน สร้างความประทับใจไว้อย่างมิรู้ลืม ท่อนแรก “หัวหินเป็นถิ่นนิยม” เริ่มชื่นชอบประสบพบรัก ท่อน ๒ “หัวหินเป็นถิ่นวิไล” ชักไม่แน่ใจในรักนั้นจะสมหวังหรือไม่ ท่อน ๓ “หัวหินเป็นถิ่นน้ำตา” แสดงว่าความผิดหวังเกิดขึ้นแล้วเริ่มออกอาการหวนหาอดีตที่ฝรั่งเรียกกันว่า nostalgia ส่วนคำสรรพนาม “ฉัน” “ตน” “เขา” “เรา” ในที่นี้เป็นได้ทั้งชายและหญิง แสดงว่าเพลงนี้เข้ากรณี “หญิงร้องได้ ชายร้องดี”

หัวหินสิ้นมนต์รัก

ผลงานโดย ไสล ไกรเลิศ

ลักษณะเพลงเป็นแบบ ๒ ท่อน AB ความยาว ๘ และ ๑๒ ห้องตามลำดับ กลุ่มเสียงที่ครู “ไสล ไกรเลิศ” จัดระเบียบเรียงร้อยขึ้นเป็นทำนอง เมื่อจัดการตามระบบบันไดเสียงทางดนตรีสากลพบว่าเพลงนี้บันทึกอยู่บน Ab major pentatonic scale

ที่น่าสังเกต เมื่อพิจารณาลักษณะ pattern ของแนวทำนองทั้งเพลงพบว่ามีการใช้ถึง ๘ ครั้ง

เพลงไทยสากลไพเราะเสนาะโสตได้มาตรฐานที่เนื้อร้องไม่มีการบ่งบอกเพศสภาพยังมีอีกมากมาย หลายเพลงเป็นลักษณะของการขับร้องหมู่ ทั้งนี้ ผู้เขียนฯ ขอยกเว้นไม่กล่าวถึงเพลงปลุกใจต่าง ๆ หากเน้นเฉพาะเพลงรักของสุภาพชน รวมถึงความรักชื่นชมความสวยสดงดงามของธรรมชาติ โดยนำเสนอตามช่วงเวลา (timeline) ของเพลงเหล่านั้น สวัสดีครับ

CREATIVE
CITY OF MUSIC

NAKHON PATHOM

“นครปฐม เมืองดนตรี”

Nakhonpathom Cityofmusic

Jean-Baptiste Lully จากลูกชาวนา สู่คีตกวีคนโปรดของ the Sun King

เรื่อง:
กฤตยา เชื่อมวราศาสตร์ [Krittaya Chuamwarasart]
นักข่าวอิสระ

ภาพเหมือนลุลลี ผลงานของ Nicolas Mignard (1606-1668)

สำหรับคนที่ชอบเสพเรื่องราวแนว ๆ แปลกแต่จริง หรือเรื่องน่าเหลือเชื่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต คงจะพอได้ยินชื่อของ Jean-Baptiste Lully ผ่านหูผ่านตากันมาบ้าง

ซึ่งเราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ลุลลีมีคุณูปการอย่างสูงต่อแวดวงดนตรีของฝรั่งเศส โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของโอเปร่าสไตล์ฝรั่งเศส ทว่าสิ่งที่ทำให้เขาเป็นที่จดจำกลับไม่ใช่ผลงานเพลงหรือการแสดง หากแต่เป็นจุดจบของชีวิตจากการพลาดทำไม้เคาะจังหวะด้ามโต (ก่อนจะมาเป็นไม้บาตอง) กระแทกที่นิ้วหัวแม่เท้าระหว่างซ้อมคอนเสิร์ต จนเป็นสาเหตุที่ทำให้เขาเสียชีวิตในอีก ๒ เดือนหลังจากนั้น เพราะแผลติดเชื้อและเนื้อตาย ด้วยวัยเพียง ๕๕ ปีเท่านั้น

โศกนาฏกรรมในวาระสุดท้ายทำให้คนแทบจะลืมความสำคัญของนักดนตรีจากยุคบาโรก ผู้หยิ่งทะนงทะเยอทะยาน โหดร้าย ทว่าโดดเด่นในช่วงศตวรรษที่ ๑๗ ท่านนี้

แท้จริงแล้วเขาเกิดที่ฟลอเรนซ์ ในครอบครัวชาวนาที่มีธุรกิจโรงสี เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๖๓๒ โดยมีชื่อแรกเกิดตามภาษาอิตาเลียน คือ Giovanni Battista Lulli

ประวัติชีวิตช่วงต้นของลุลลีไม่เป็นที่ชัดเจนนัก มีการสันนิษฐานว่า เขาน่าจะเดินทางไปฝรั่งเศสโดยการชักนำของออองรีที่ ๑ ดยุคแห่งกีส ซึ่งได้พบกับเด็กชายลุลลีวัย ๑๑ ปี ขณะไปเยือนฟลอเรนซ์ และได้พากลับไปยังฝรั่งเศสเพื่อสอนภาษาอิตาเลียนให้แก่ Mademoiselle de

Montpensier หลานสาวของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ณ วังแห่งนั้นเขาได้ฝึกเล่นไวโอลินด้วยตัวเองจนได้เป็นนักไวโอลิน แต่สิ่งที่พาเขาไปสู่ราชสำนักหลวงของฝรั่งเศส คือความสามารถในการเต้น

พรสวรรค์ในการเต้นได้นำพาเด็กชายที่มีสถานะเป็นครูฝึกภาษาอิตาเลียนให้หลานสาวขององค์กษัตริย์ไปสู่โชคครั้งใหม่ในชีวิต เมื่อเขาได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในคณะนักแสดงบัลเลต์ที่จัดขึ้นเป็นประจำในราชสำนัก

ค.ศ. ๑๖๕๓ ลุลลีได้ร่วมแสดงบัลเลต์เรื่อง Ballet Royal de la Nuit ซึ่งพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ยุวกษัตริย์ รับบทพระอาทิตย์ (อันเป็นที่มาหนึ่งของฉายา The Sun King) มิตรภาพของทั้งสองเกิดขึ้น งอกงาม และคงอยู่ไปตลอดชีวิต - ทักษะการเต้นของลุลลีผู้แก่กว่า ๖ ปี ได้สร้างความประทับใจให้องค์กษัตริย์อย่างมาก พระองค์จึงขอตัวลุลลีมาอยู่ในราชสำนักหลวงเสียเลย

“การปรากฏซึ่งพรสวรรค์และความสามารถของลุลลี ส่งอิทธิพลให้เขาได้รับการยกย่องเป็นคีตกวีแห่งราชสำนักฝรั่งเศส เมื่ออายุยังไม่ครบ ๒๐ ปี ลุลลีเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการจัดการแสดงในราชสำนักฝรั่งเศส ภายใต้ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ทำให้มีการค้นพบการเต้นบัลเลต์ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับการร้องเพลงในอุปรากรของฝรั่งเศส จนกระทั่งความคิดนี้ก็ได้รับการยอมรับในเวลาต่อมา” ธรากร จันทนะสาโร จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้สรุปไว้

ลุลลีได้พิสูจน์ตัวเองว่าเขาสามารถประพันธ์เพลงสำหรับโอกาสต่าง ๆ รวมถึงงานรัฐพิธีได้ และกลายเป็นนักแต่งเพลงคู่องค์กษัตริย์ อย่างเพลงที่ใช้ในพระราชพิธีเสกสมรสกับพระนางมาเรียเทเรซ่าแห่งสเปน (Maria Theresa of Spain, 1638-1683) เมื่อปี ค.ศ. ๑๖๖๐ ก็อยู่ในการควบคุมของลุลลี

ร่วมแสดงบัลเลต์กับพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔

หลังจากนั้น ลุลลีก็ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการวงแชมเบอร์ประจำราชสำนัก เมื่อปี ค.ศ. ๑๖๖๑ ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกับการได้สัญชาติฝรั่งเศส

ช่วงแรก ๆ งานของลุลลียังมีสไตล์คล้ายกับ Francesco Cavalli (1602-1676) และ Luigi Rossi (1597-1653) คีตกวีชาวอิตาเลียนยุคบาโรก ไม่นานหลังจากนั้นเขาก็สอดแทรกความเป็นฝรั่งเศสเข้าไปในโอเปร่า ที่ชัดเจนคือบทร้องเป็นภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งบัลเลต์ก็มีการเต้นมินูเอ็ตในจังหวะที่เร็วขึ้น อย่างเช่น bourrée, gavotte และ gigue ทั้งยังให้มีนักเต้นหญิงร่วมแสดงด้วย

ช่วงปี ค.ศ. ๑๖๖๔-๑๖๗๑ ก็ได้ร่วมงานกับมอลีแยร์ (Molière หรือ Jean-Baptiste Poquelin, 1622-1673) จนได้ผลงานอย่าง The Forced Marriage, Monsieur de Pourceaugnac และ Bourgeois Gentleman ทว่าในปี ค.ศ. ๑๖๗๒ หลังจากประสบความสำเร็จจากผลงานแนวโศกนาฏกรรมเรื่อง Psyché ลุลลีก็ทะเลาะกับมอลีแยร์ และหว่านล้อมพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ให้แต่งตั้งเขาเป็นผู้ดูแลงานดนตรีในราชสำนักทั้งหมด นั่นทำให้ลุลลีได้ดำแหน่งผู้อำนวยการ Royal Academy of Music สถาบันดนตรีที่ทรงก่อตั้งขึ้น

ลุลลีกับบาดแผลที่พรากชีวิตเขาไป

พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ กับมอลีแยร์ ผลงานของจิตรกรชาวฝรั่งเศส Jean-Léon Gérôme (1824-1904)

เมื่อ ๓ ปีก่อนหน้านั้น

ความทะเยอทะยานทำให้เขาไปสู่จุดสูงสุดของนักดนตรีในฝรั่งเศสในยุคที่รุ่งเรืองที่สุดของฝรั่งเศสก็ว่าได้ ซึ่งเขาก็ได้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นมากมาย จนศัตรูและเพื่อนร่วมวงการยากจะกังขา ทั้งบัลเลต์ โอเปร่า เพลงต่าง ๆ รวมถึงเพลงทางศาสนา

และแม้ว่าจะเป็นชาวอิตาเลียน ลุลลีก็มีความกระตือรือร้นอย่างมากในการก่อกำเนิดโอเปร่าสไตล์ฝรั่งเศส ซึ่งมีเสน่ห์และเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผลงานชิ้นดัง มีทั้ง Alceste, Armide และ Atys เรื่องโปรดของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔

โอเปร่าของลุลลีถูกเรียกว่า “tragedies set to music” เพราะต้องอาศัยการพัฒนาทางการดนตรีและการละครอย่างมาก นอกจากนี้เขายังสร้างรูปแบบเพลงโอเวอร์เจอร์แบบฝรั่งเศสขึ้น แทนที่ recitativo secco ซึ่งเป็นรูปแบบนิยมในอิตาลี ด้วยการใช้จังหวะและบทอย่างระมัดระวัง พัฒนารูปแบบบทพูดเพื่อให้เข้ากับภาษาฝรั่งเศสมากขึ้น ทำให้เส้นแบ่งและความแตกต่างของบทพูดและบทร้องมีน้อยลง นั่นทำให้โอเปร่าแบบฝรั่งเศสมีความลื่นไหลและต่อเนื่องมากขึ้น

การก้าวขึ้นมาจากนักไวโอลิน สู่หัวหน้านักดนตรีประจำราชสำนักของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ สะท้อนว่าไม่ใช่เพียงเพราะลุลลีมีความทะเยอทะยานและความสามารถทางดนตรี แต่ยังมีเรื่องของเล่ห์เหลี่ยมและการใช้อำนาจต่าง ๆ นานา อย่างเช่นในปี ค.ศ. ๑๖๗๔ ก็มีข้อบังคับว่า หากสถานที่ใดในฝรั่งเศสจะมีการแสดงโอเปร่า ต้องผ่านความเห็นชอบจากลุลลีก่อนเท่านั้น

แม้ว่าช่วงสุดท้ายของชีวิตจะตกต่ำลงไปบ้าง แต่ลุลลีก็ยังคงมีอิทธิพลต่อเพื่อนร่วมงานอย่าง François Couperin (1668-1733) คีตกวีนักออร์แกนและฮาร์ปจากยุคบาโรกที่ได้รับการขนานนามว่า Couperin the Great และ Michel Richard Delalande (1657-1726) คีตกวีและนักออร์แกนประจำราชสำนักอีกคน

ลุลลีไม่ได้มีอายุยืนยาวนัก เพราะขณะฝึกซ้อมเพลง Te Deum ร่วมกับวง สำหรับงานฉลองการกลับมามีพระพลานามัยที่แข็งแรงของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ลุลลีก็ได้รับบาดเจ็บจากการที่ไม้เคาะจังหวะพลาดกระแทกเท้าจนเกิดแผล ส่งผลให้แผลติดเชื้อ เป็นเหตุให้เสียชีวิตในวันที่ ๒๒ มีนาคม ค.ศ. ๑๖๘๗ ด้วยวัย ๕๕ ปี ปิดฉากชีวิต The Sun King’s musician ได้แบบเหนือความคาดหมาย

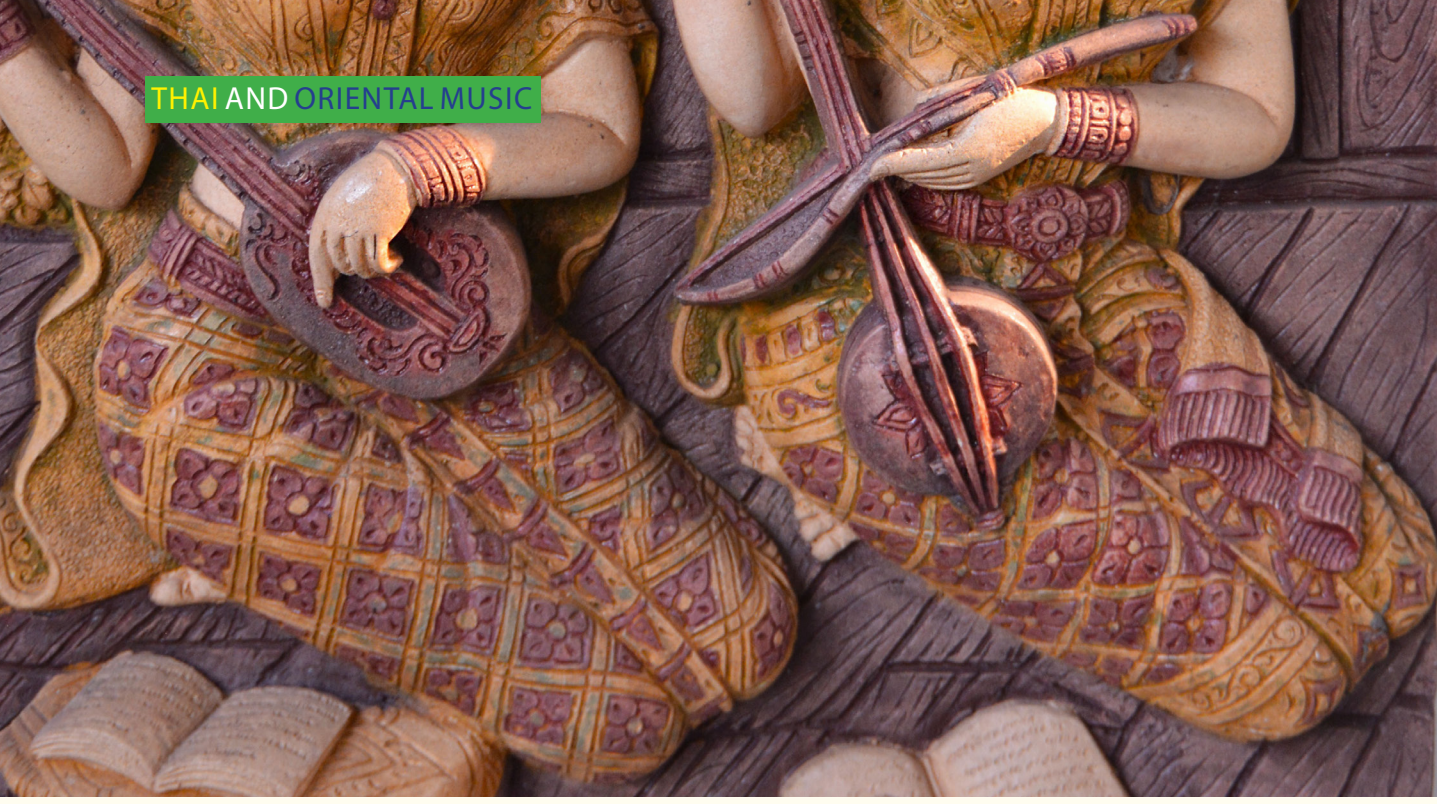
ที่มา

บทบาทของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ กับนาฏศิลป์ราชสำนักในฝรั่งเศส, ธรากร จันทนะสาโร, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

https://www.britannica.com/biography/Jean-Baptiste-Lully

https://en.chateauversailles.fr/discover/history/great-characters/lully

https://www.bbc.co.uk/programmes/b03d7w4s

ภูมิวิทยาการเพลงเรื่อง (ตอนที่ ๓)

เรื่อง:
เดชน์ คงอิ่ม (Dejn Gong-im)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

เพลงเรื่องในรูปแบบตติยภูมิเป็นรูปแบบที่มีลักษณะครบถ้วนสมบูรณ์เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และเข้าใจว่าเพลงเรื่องประเภทเพลงช้าจะต้องประกอบด้วยเพลง ๓ ส่วน คือ เพลงช้า เพลงสองไม้ เพลงเร็ว ลงลา ซึ่งเป็นองค์ความรู้พื้นฐานตามแนวทางของเพลงเรื่อง เพลงช้าเรื่องแขกมอญ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีรูปแบบตติยภูมิ ที่นำมากล่าวอรรถวิเคราะห์ในที่นี้ มีความพิเศษและมีลักษณะเฉพาะของเพลงเรื่อง คือ ส่วนของเพลงช้า ไม่ได้มีการนำเพลงหลาย ๆ เพลงมาเรียงร้อยเข้าด้วยกัน มีเพียงเพลงแขกมอญ ๒ ชั้น เพลงเดียว และเป็นที่เข้าใจว่า ทำนองเพลงแขกมอญ ๒ ชั้น ในเพลงเรื่องนี้ เป็นสำนวนทำนองของเดิม ที่ร้องเล่นมาแต่เดิม ส่วนที่ ๒ เพลงสองไม้ ประกอบด้วยเพลงหลายเพลงนำมาเรียงร้อยเข้าเป็นเรื่องสองไม้ มีการเชื่อมทำนองของเพลงด้วยลักษณะที่ปรุงขึ้นเพื่อให้มีความสอดคล้องอย่างสนิทแบบที่ไม่มีรอยต่อหรือตะเข็บให้เกิดความสะดุดในการบรรเลง รวมทั้งส่วนที่ ๓ เพลงเร็ว มีจำนวนท่อนหลายท่อนจึงทำให้ค่อนข้างยาว บ่งบอกให้ผู้บรรเลงต้องมีความระมัดระวังในเรื่องของแนวในการทำเพลง ถ้าเร็วมากก็ต้องมีความไหว ความอึด ความทน เพลงช้าเรื่องแขกมอญ มีลักษณะเฉพาะดังนี้

เพลงช้าเรื่องแขกมอญ ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ เพลงช้า ใช้หน้าทับเพลงช้าปรบไก่

เพลงแขกมอญ ๒ ท่อน มีท่อนสร้อย ทำสลับในรูปแบบ ท่อน Aa Ba

ส่วนที่ ๒ เพลงสองไม้ ใช้หน้าทับสองไม้

๑. เพลงสองไม้แขกโอด ๓ ท่อน

๒. เพลงสองไม้แขกลพบุรี ๑ ท่อน

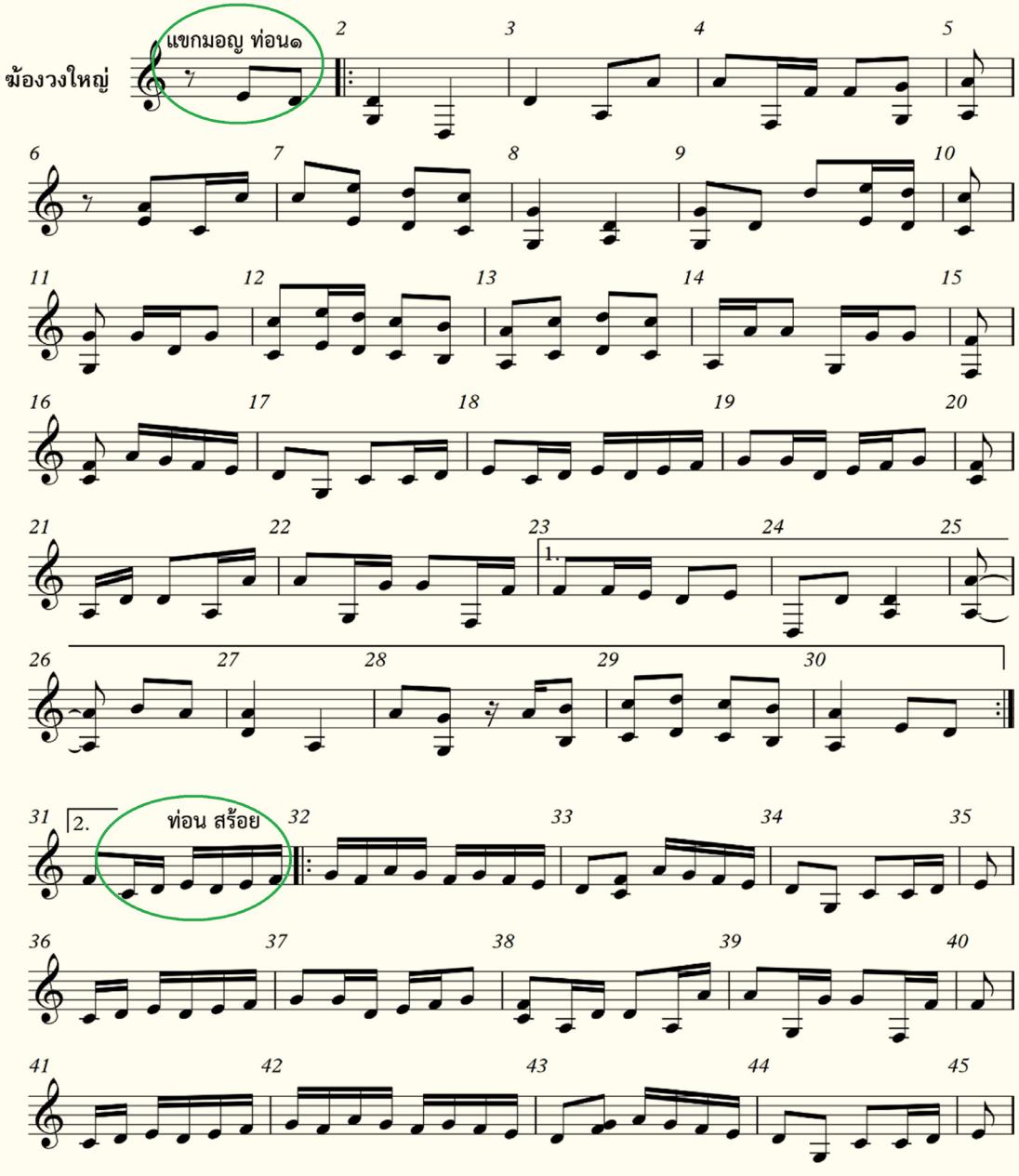
๓. เพลงสองไม้จำปานารี ๕ ท่อน

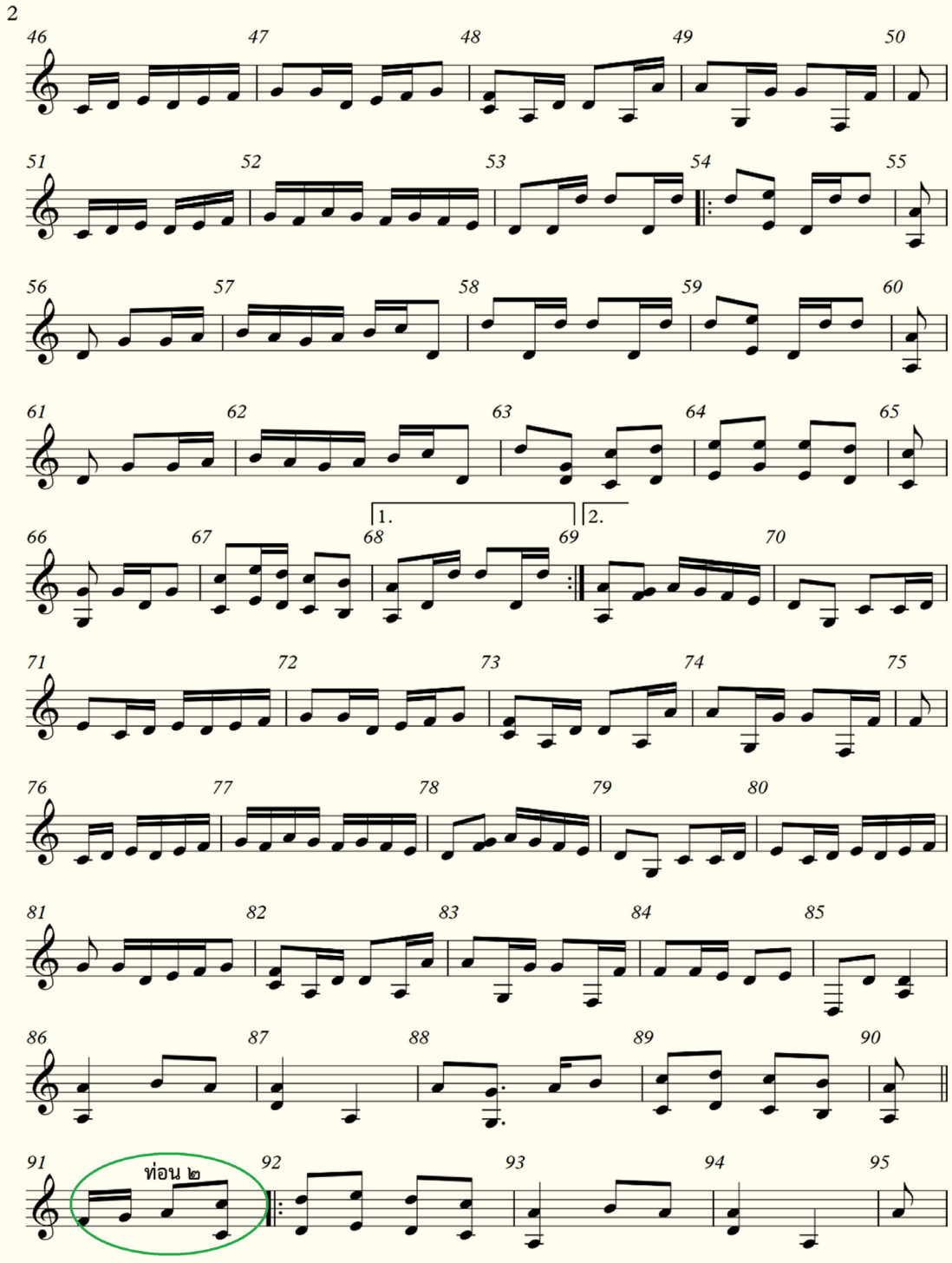
ส่วนที่ ๓ เพลงเร็ว ใช้หน้าทับเพลงเร็วสองไม้

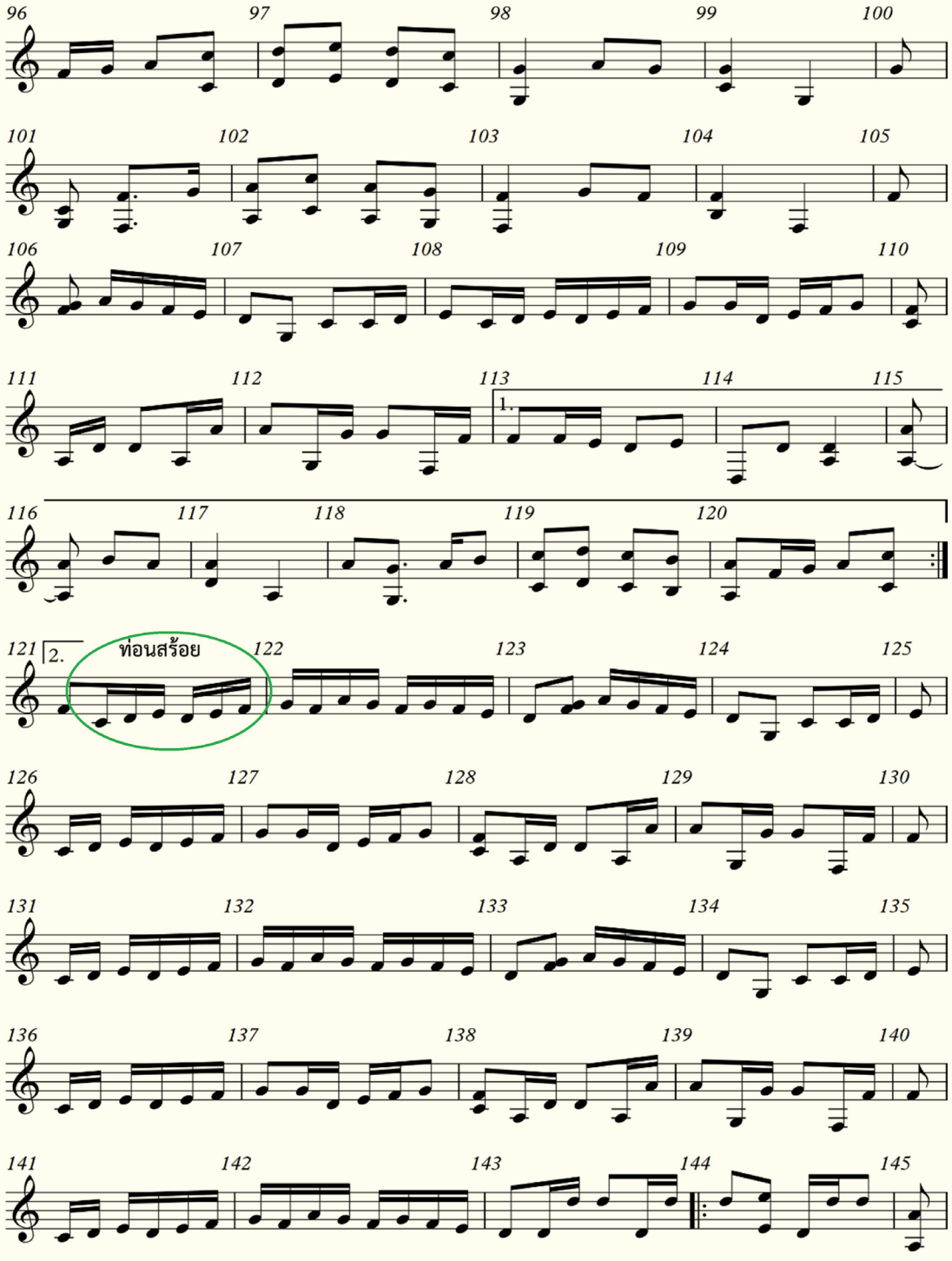
เพลงเร็ว เรื่องธรณี (ตานี) ร้องไห้ ๙ ท่อน ลงลาสำเนียงมอญ

ส่วนที่ ๑ เพลงช้า ใช้หน้าทับเพลงช้าปรบไก่
เพลงแขกมอญ ๒ ท่อน มีท่อนสร้อย ทำสลับในรูปแบบ ท่อน Aa Ba

เพลงช้าเรื่องแขกมอญ

2
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
1.
2.
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
ท่อน ๒
92
93
94
95

96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
1.
114
115
116
117
118
119
120
121
2.
ท่อนสร้อย
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145

เพลงช้าเรื่องแขกมอญ เป็นเพลงเรื่องในรูปแบบตติยภูมิ เป็นเพลงช้าที่ไม่ได้นำเพลงอื่น ๆ มาเรียงร้อยเข้าเรื่อง มีเฉพาะเพลงแขกมอญ อัตราจังหวะ ๒ ชั้น เพลงเดียว ที่มีโครงสร้างแบบเพลงร้องในการเล่นสักวาเดิม เป็นลักษณะของเพลงมีสร้อย บางครั้งเข้าใจว่ามี ๓ ท่อน ต่อมาภายหลัง ท่อนสร้อยกลายเป็นท่อน ๒ และท่อน ๒ เป็นท่อน ๓ จึงทำให้เพลงแขกมอญปัจจุบันเป็นเพลง ๓ ท่อนในที่สุด และเป็นที่นิยมกันแพร่หลาย ในส่วนของท่อนสร้อย จะทำเชื่อมต่อจากท่อน ๑ และท่อน ๒ ทำในลักษณะวรรคคู่ คือ ทำซ้ำ ๒ ครั้ง จึงทำให้มีอัตราจังหวะที่ยาวมากกว่าท่อน ๑ และท่อน ๒ ต่อมาเมื่อท่อนสร้อยกลายเป็นท่อน ๒ ดังปัจจุบันที่ทำขึ้นเป็นเพลงเถา รวมทั้งบรรเลงและขับร้องในตับแขกมอญ จึงเป็นเพลง ๖ จังหวะเหมือนท่อนอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีเพลงแขกมอญในรูปแบบเพลงตับ คือ ตับมโหรีตับแขกมอญ มีเพลงแขกมอญเป็นลำดับแรก เพลงแขกมอญบางช้าง เพลงลมพัดชายเขา เพลงลมหวน เพลงทยอยญวน เป็นข้อสังเกตว่าเพลงลำดับสุดท้ายในตับมโหรีจะเป็นเพลงประเภทสองไม้ ซึ่งเป็นสมุฏฐานในการเรียบเรียงเพลงช้าเข้าเป็นเพลงเรื่องของปี่พาทย์สืบต่อมาในปัจจุบัน

ส่วนที่ ๒ เพลงสองไม้ ใช้หน้าทับสองไม้

๑. เพลงสองไม้แขกโอด ๓ ท่อน

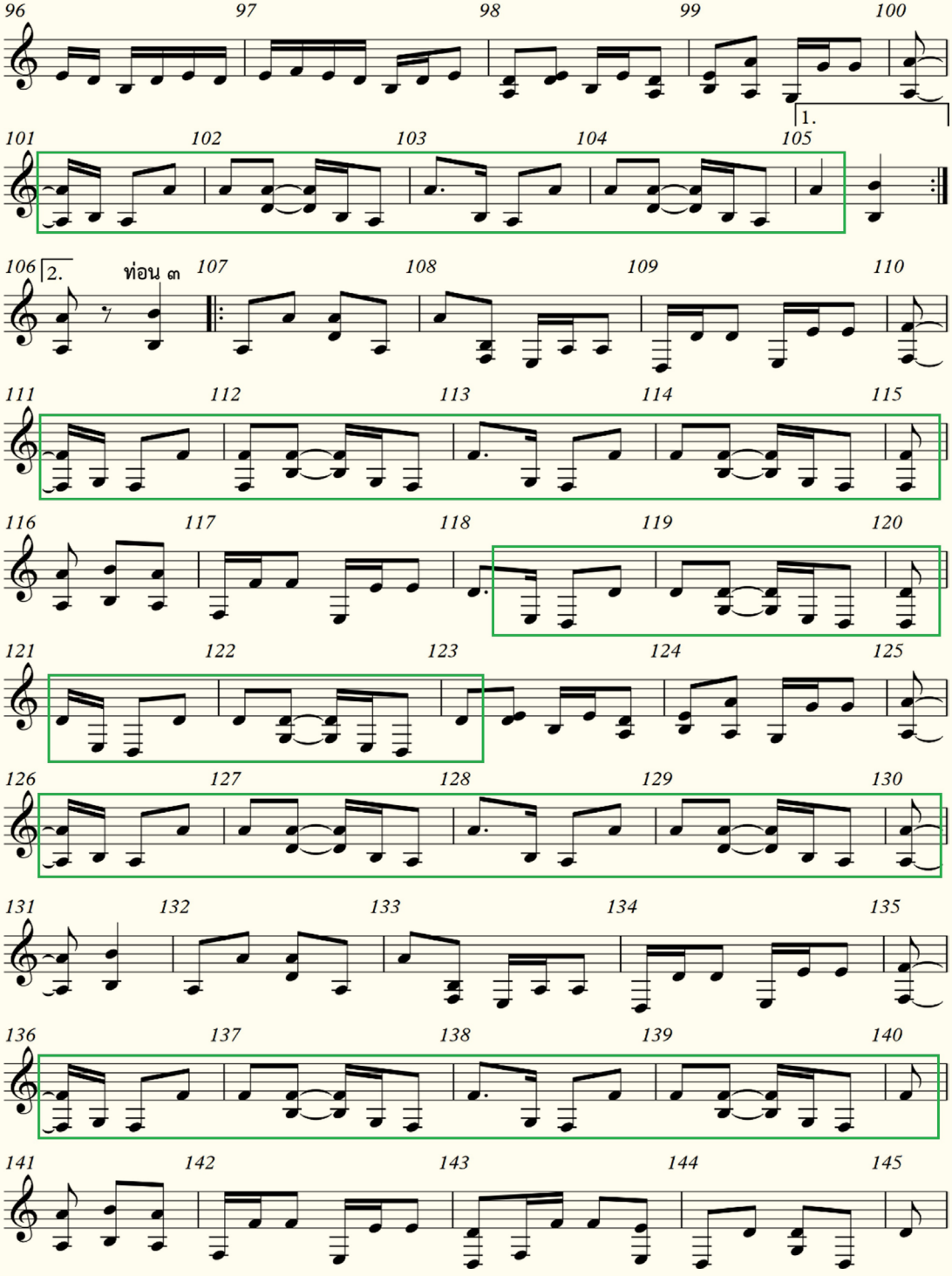
๒. เพลงสองไม้แขกลพบุรี ๑ ท่อน

๓. เพลงสองไม้จำปานารี ๕ ท่อน

เพลงช้าเรื่องแขกมอญ

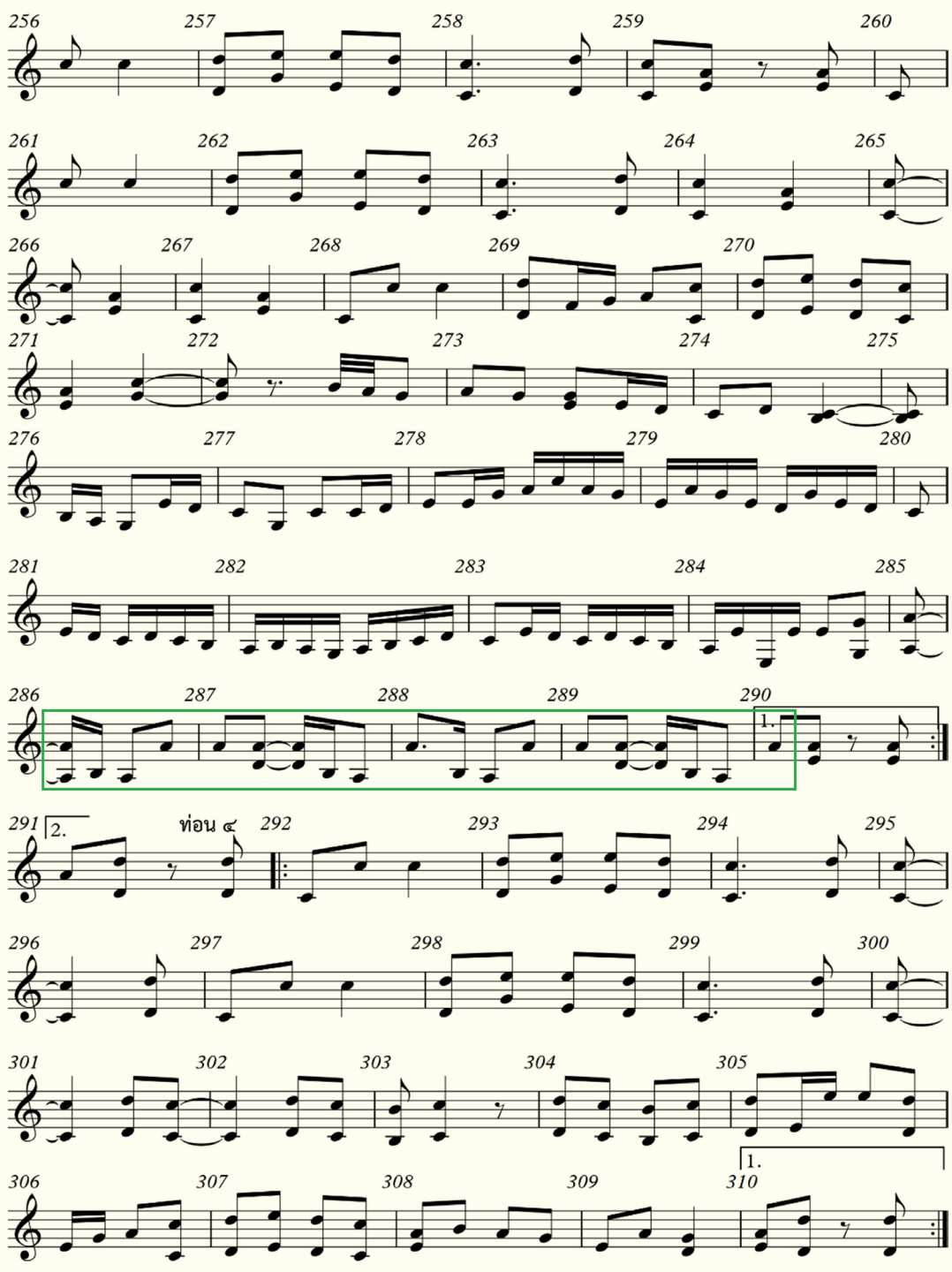

2
1.
2.
ท่อน ๒

96
97
98
99
100
1.
101
102
103
104
105
106
2.
ท่อน ๓
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145

4
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
1.
156
157
158
159
160
161
2.
แขกลพบุรี
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
1.
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
2.
187
188
189
190
191
192
193
จำปานารี ท่อน ๑
194
195
196
197
198
199
200

201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
1.
211
212
213
214
215
2.
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
ท่อน ๒
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
1.
2.
ท่อน ๓
251
252
253
254
255

6
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
1.
291
2.
ท่อน ๔
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
1.
306
307
308
309
310

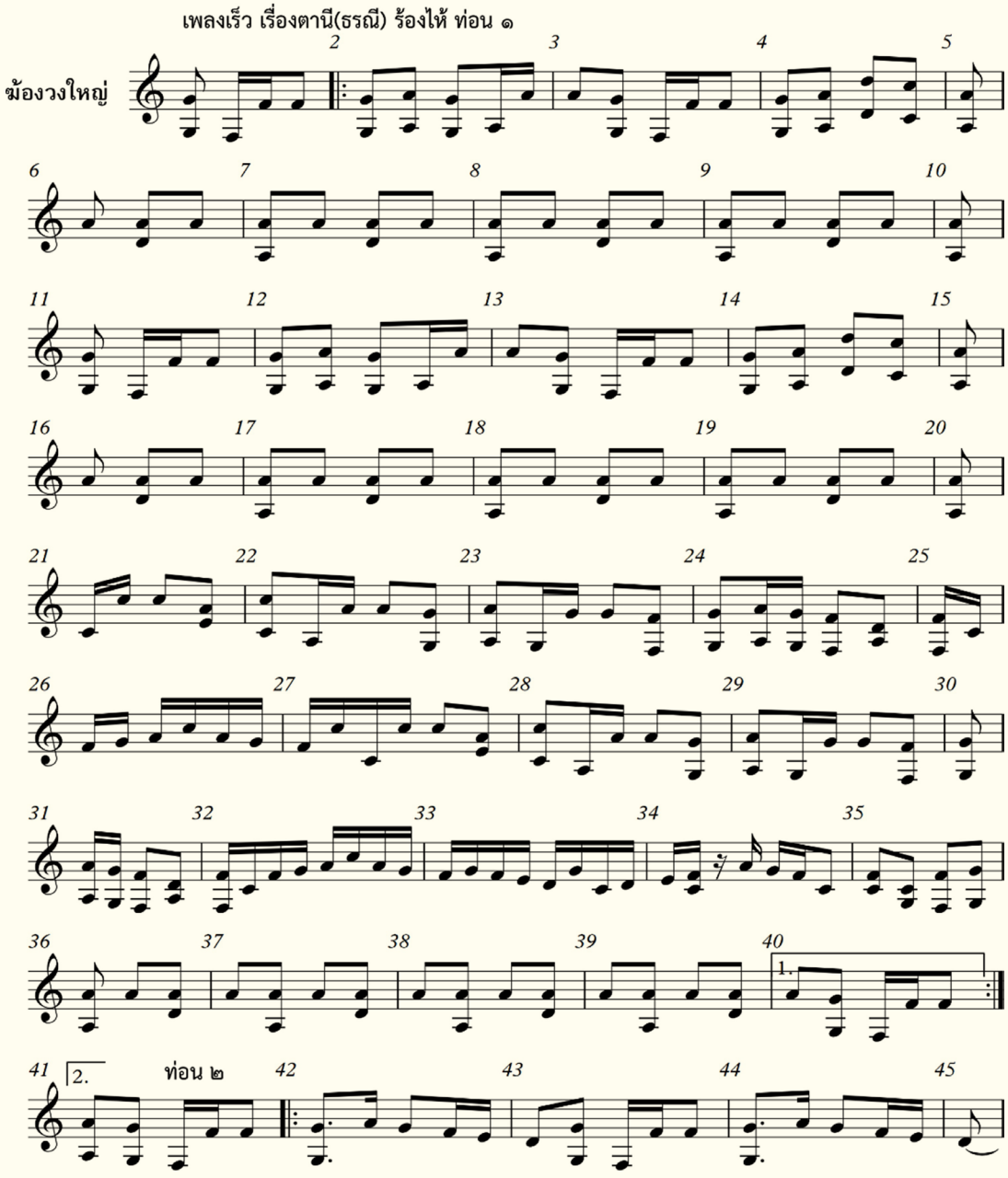
เพลงสองไม้แขกโอด เป็นเพลง ๓ ท่อน เปลี่ยนเสียงจากท่อน ๑ เข้าท่อน ๒ และจากท่อน ๒ เข้าท่อน ๓ ด้วยทำนองโยน และแต่ละท่อนก็จะสลับเสียงโยน ซึ่งเป็นต้นทางเปิดโอกาสให้สำหรับการแปรทำนองของเครื่องดนตรีที่ดำเนินทำนองทางแปร เช่น ปี่ ระนาดเอก เป็นต้น อีกทั้งการขยายเป็นเพลงอัตราจังหวะ ๓ ชั้น สามารถสอดแทรกทำนอง ล้อ ขัด ลัก เหลื่อม ได้อย่างไพเราะ

เพลงสองไม้แขกลพบุรี เป็นเพลงท่อนเดียว ที่โยนเฉพาะต้นท่อนกับโยนเฉพาะท้ายท่อน หรือโยนขึ้น โยนลง และท้ายโยน ในเที่ยวกลับเปลี่ยนเสียงโยน เพื่อจะเข้าทำนองสองไม้จำปานารี สื่อสารให้ความรู้สึกที่เปลี่ยนอารมณ์จากเศร้าสร้อยเสียใจจากการพลัดพรากไปสู่ความรู้สึกหวนรำลึก อารมณ์แบบหวานระคนความเศร้า ทั้ง ๕ ท่อน เป็นความแยบยลในการนำเพลงมาเรียบเรียงเข้าเรื่องอย่างมีระบบ ด้วยวิธีการเปลี่ยนเสียงให้เชื่อมกันได้อย่างสนิทสนม

โยน ในเพลงสองไม้ จึงเปรียบเสมือนการดำเนินเรื่องราวในบทละคร ที่สร้างอรรถรสให้แก่การชมการแสดง ในทางกลับกัน การดำเนินทำนองของเครื่องแปรทำนอง โยนในเพลงช้าสองไม้ ก็ต้องดำเนินทำนองให้มีสำนวนทำนองที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับโยนในแต่ละเสียง แต่ละท่อน จึงจะเกิดอรรถรสในการฟัง ถึงแม้ว่าการทำเพลงเรื่องที่สืบทอดกันมาจะทำเพื่อเป็นเพลงรอเวลา ไม่ใช่เพื่อการฟังอย่างตั้งใจ แต่เชื่อว่าเสียงผ่านเข้ากระทบโสตผัสสะ ที่สัมผัสได้ รับรู้ได้ เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้เพลงช้ากันอย่างแพร่หลายจวบจนปัจจุบัน

ส่วนที่ ๓ เพลงเร็ว ใช้หน้าทับเพลงเร็วสองไม้
เพลงเร็ว เรื่องธรณี (ตานี) ร้องไห้ ๙ ท่อน ลงลาสำเนียงมอญ

เพลงช้าเรื่องแขกมอญ

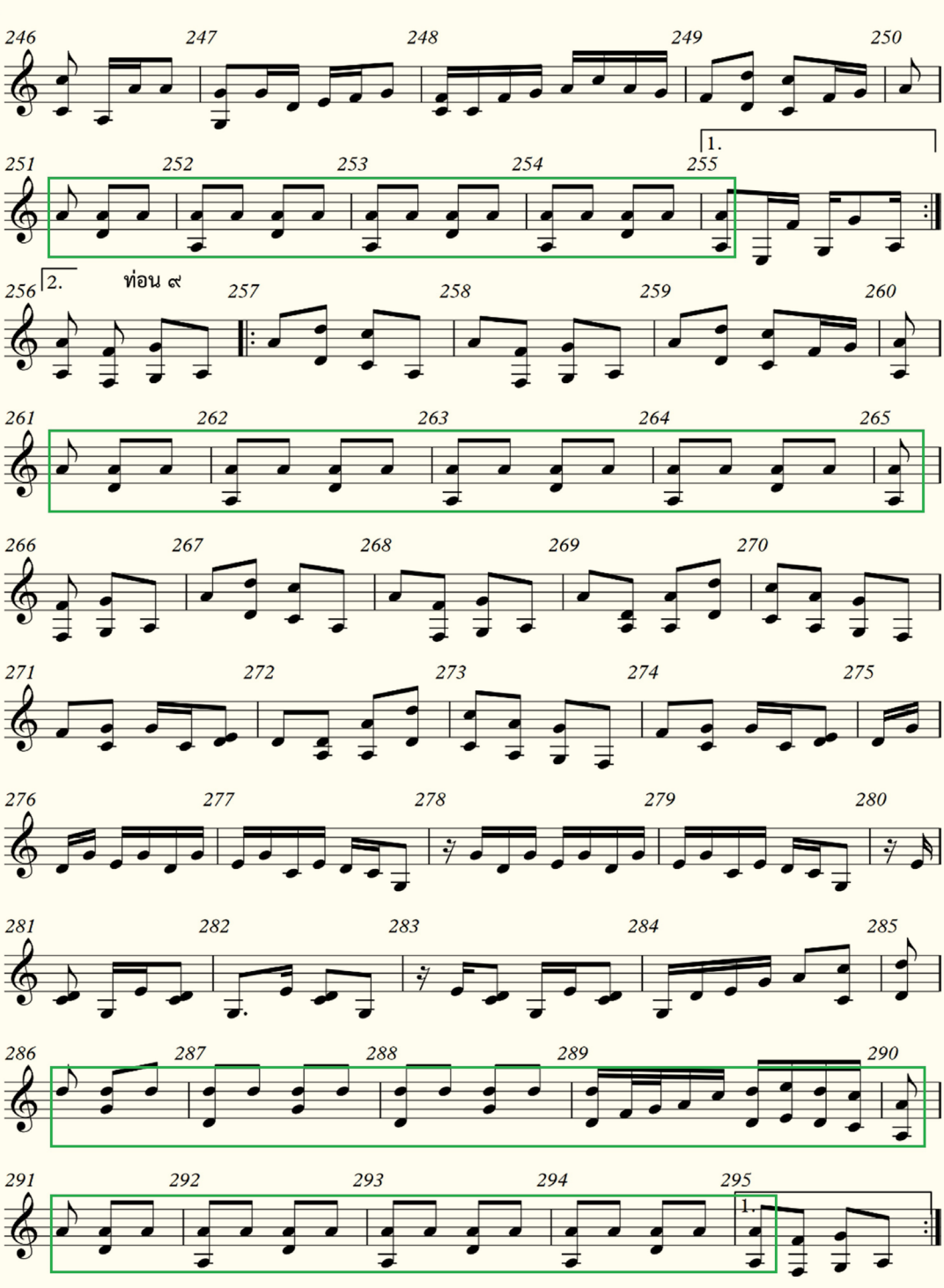

2
1.
2.
ท่อน ๓
1.
2.
ท่อน ๔

96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
1.
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
2.
116
117
118
119
120
ท่อน ๕
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145

4
146
147
148
149
150
1.
151
152
153
154
155
2.
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
ท่อน ๖
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
1.

196
2.
ท่อน ๗
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
1.
221
222
223
224
225
226
2.
ท่อน ๘
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245

6
246
247
248
249
250
1.
251
252
253
254
255
2.
ท่อน ๙
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
1.

เพลงเร็ว เรื่องธรณีร้องไห้ มี ๔ ท่อน เริ่มจากเพลงเร็วธรณีร้องไห้ ๒ ท่อน และเรียงร้อยด้วยเพลงเร็วอื่น ๆ ซึ่งไม่ทราบชื่ออีก ๓ ท่อน เชื่อมท่อนเพลงแต่ละท่อนเพลงด้วยทำนองโยน เช่นเดียวกับเพลงสองไม้ คือเปลี่ยนเสียงโยนในการเปลี่ยนท่อนเพลงโดยตลอด สังเกตได้จากกรอบที่เน้นให้เห็นโยนในเสียงต่าง ๆ การเรียนรู้เพลงเรื่องประเภทเพลงช้าในรูปแบบตติยภูมิ ดังที่ยกตัวอย่างเพลงเรื่องแขกมอญซึ่งเป็นเพลงช้าเรื่องที่มีความสมบูรณ์ด้านองค์ประกอบเพลง เพียงแต่ขาดรายละเอียดของชื่อเพลงในส่วนของเพลงเร็วที่เรียงร้อยเข้าเรื่อง แต่สำนวนทำนองของเพลงเร็วเรื่องธรณีร้องไห้นี้ เป็นเรื่องที่ควรศึกษาเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง

ลงจบด้วยเพลงลา มอญ ผู้เขียนได้ปรุงจากสมุฏฐานเดิมของเพลงลา ให้มีสำเนียงเพลงไปทางสำเนียงเพลงมอญ เป็นแนวทางของการสร้างสรรค์จากเดิมที่มีอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มอรรถรสในการฟัง ดังนี้แลฯ

1 STAND FOR ACOUSTIC & ELECTRIC GUITARS

GS200B NEW

EZPack Guitar Stand (Patented)

Though compact, the GS200B fits both acoustic and electric guitars and its rugged yet lightweight design folds down small enough to stow in your instrument case or backpack. The GS200B is the only stand you need to bring to the gig.

Height: 240mm (9.5")
Weight: 0.5 kg (1.1 lbs.)
Load Capacity: 10 kg (22 lbs.)
Folded size: 260mm × 110mm ×43mm (10.2" × 4.3" × 1.7")
Base Radius: 400mm × 280 mm (15.7" × 11")

นำเข้าและจัดจำหน่ายโดยTSH MUSIC www.tshmusic.com
(Tel. 02-622-6451-5)

จินตนา กล้ายประยงค์
อาจารย์ผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรี และบทเพลงพื้นบ้าน

เรื่อง:
ธันยาภรณ์ โพธิกาวิน [Dhanyaporn Phothikawin]
อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ภาพ:
จินตนา กล้ายประยงค์ [Chintana Klaiprayong]

อาจารย์จินตนา กล้ายประยงค์ หรือที่รู้จักกันในนาม **อาจารย์แดง** หรือ **แม่แดง** นักดนตรีและนักร้องชาวจังหวัดสมุทรสงคราม เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ อาจารย์แดงเป็นที่ยอมรับทั้งในด้านของการบรรเลงเครื่องดนตรีและการขับร้องที่เป็นเอกลักษณ์ จนได้รับการขนานนามว่า **ของดีจังหวัดสมุทรสงคราม**

ในอดีต อาจารย์แดงเป็นอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ทุ่มเทกำลังแรงกายแรงใจในการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีและจิตวิญญาณของความเป็นครูดนตรีให้แก่ลูกศิษย์ ถึงแม้ในปัจจุบันอาจารย์จะเกษียณอายุราชการแล้ว แต่ก็ยังคงทำหน้าที่ถ่ายทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรีอย่างต่อเนื่อง ด้วย

อุดมการณ์ของความเป็นครูเพื่อส่งต่อความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ต่อไป

ประวัติด้านการเรียน

การเรียนรู้ทางด้านดนตรีของอาจารย์แดงเริ่มตั้งแต่สมัยเด็ก *“บ้านยายอยู่ข้าง ๆ กับบ้านดนตรีครูเปลี่ยน วันเพ็ญ ก็ได้ยินได้ฟังมาตลอดตั้งแต่เด็ก ครูเปลี่ยนเป็นนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในสมุทรสงครามสมัยนั้น นักดนตรีในราชบุรีก็มีมาเรียนที่นี่ อย่างแตรวงท่ามะขาม ครูหยด ครูคลาย นักดนตรีในคณะก็มาเรียน”*

เมื่อโตขึ้น จึงเริ่มเรียนดนตรีโดยครูท่านแรกที่สอน คือ คุณแม่ *“การเรียนรู้ด้านการขับร้องเริ่มต้นมาจากแม่ ท่านชอบร้องเพลงให้ฟัง เพลงลาวคำหอม ไทยสากลยุคแรก ๆ เสียงเพลงทิพย์ สนต้องลม ยอดสน ตอนนั้นไม่รู้เพลงอะไร ก็ร้องตาม แล้วก็มีน้า ๆ พอกลับจากโรงเรียนก็มาร้องเพลงกัน เราก็จำ เพลงไทยเดิม เขมรไทรโยค ลาวดวงเดือน ตอนหลังถึงมาทราบว่าคุณแม่เป็นนักร้องในสมัยตอนเรียนมัธยม ที่โรงเรียนสกลวิสุทธิ ท่านเรียนกับครูพัฒพงษ์ ศุกรโยธิน เป็นครูใหญ่ ต่อมาเป็นศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสงคราม”*

ในระหว่างนั้น ได้ศึกษาเพิ่มเติมด้านการขับร้องเพลงไทยในรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย *“ครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต ท่านสอนในรายการวิทยุ ชื่อรายการแนะนำฝึกร้องเพลงไทย จะเรียนทุกวันเสาร์ เวลา ๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น. ครูท่านบอกจดทีละวรรค มีซออู้คลอไปกับร้อง ท่านสอนวันละเพลงสองเพลง ช่วงเรียน ป.๕-ป.๗ เรียนได้ประมาณ ๒๐๐ กว่าเพลง พอครบสามปี ครูท่านก็จะรวบรวมเนื้อเพลงทั้งหมดที่ครูสอนเป็นหนังสือให้ส่งธนาณัติไป ๘ บาท ตอนนั้นก็ส่งไม่เป็น เราเขียนจดหมายไปหาครู แล้วเอาเงินส่งไป ๑๐ บาท ครูท่านเอ็นดู ก็เขียนจดหมายตอบมาว่า คิดไม่ถึงว่าเด็กอายุเท่านี้จะสนใจจะชอบเพลงพวกนี้ แล้วก็ส่งหนังสือมาให้”* เมื่อโตขึ้นจึงได้มีโอกาสไปกราบฝากตัวเป็นศิษย์กับคุณครูสุดจิตต์โดยตรง ความที่ฝึกเพลงมาแต่เด็กจึงจำแม่น และสามารถใส่เนื้อเพลงใหม่หรือด้นสดแบบ improvisation ด้วยความใฝ่รู้และความสนใจในการขับร้องเพลง อาจารย์แดงยังได้ศึกษาการขับร้องบทเพลงพื้นบ้านอีกด้วย *“สนใจเรื่องการขับร้อง อย่างเพลงพื้นบ้านนี่ก็ชอบ ก็ฟังจากรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ตอนนั้น ครูอาคม สายาคม เป็นคนสอน ชื่อรายการแนะนำฝึกร้องเพลงพื้นเมือง ทุกวันจันทร์ เวลา ๑๙.๓๐-๒๐.๐๐ น. ครูสอนเพลงปรบไก่ เพลงพวงมาลัย เพลงเรือ ฯลฯ ที่เป็นเพลงพื้นบ้านภาคกลาง”*

นอกจากนี้ ยังสนใจการร้องเพลงไทยสากล เพลงสุนทราภรณ์ *“ด้วยความที่สนใจการร้องเพลง ก็จะฟังเพลงทุกประเภท ฟังวิทยุไปแล้วก็ใช้การจดเนื้อ ฟังไปจดไป พอฟังก็นึกถึงตอนแม่ร้องให้ฟัง”* จากการได้ยิน ได้ฟัง จนเกิดเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาการร้องเพลงในประเภทต่าง ๆ

การเรียนรู้ทางดนตรีเป็นการเรียนรู้ที่บ้าน ควบคู่ไปกับการเรียนที่

โรงเรียน จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดตรีจินดาวัฒนาราม ตำบลบางกุ้ง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จึงได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนวัดไทร ตำบลกระดังงา จนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เข้าศึกษาที่โรงเรียนสกลวิสุทธิ การเรียนรู้ทางด้านดนตรีไทยจึงเริ่มต้นขึ้น *“ช่วงที่เรียนอยู่โรงเรียนสกลวิสุทธิ เรียนดนตรีไทยกับครูเกษม วิไล เป็นครูภูมิปัญญา เรียนซออู้ ซอด้วง ใช้โน้ตตัวเลข เพลงพื้นฐาน เพลงเถา ครูก็ต่อให้ทั้งทางบรรเลงและขับร้อง”* จากนั้นเมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีความต้องการที่จะศึกษาดนตรีอย่างจริงจัง จึงได้เข้าศึกษาต่อประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ป.กศ.) ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา แม้ในตอนนั้นยังไม่มีเรียนด้านดนตรีโดยตรง แต่ก็ได้คลุกคลีอยู่ในวงดนตรีของวิทยาลัย จนจบการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๑๙

ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อประกาศนียบัตรวิชาชีพครูชั้นสูง จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จบการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ *“ตอนนั้นก็อยากจะเรียนวิชาเอกดนตรี (ขณะนั้นวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเปิดสอนวิชาเอกดนตรี ระดับ ป.กศ. ชั้นสูง เป็นรุ่นที่ ๗ แต่ยังไม่มีต่อในระดับปริญญาตรี) จึงเข้าเรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษ - วิชาโทภาษาไทย ในระหว่างนี้ก็ยังคลุกคลีอยู่ในวงดนตรีกับเพื่อนที่เรียนเอกดนตรี เพราะชอบและรัก พอเรียนจบ ป.กศ. ขั้นสูง ก็มีการเปิดวิชาเอกดนตรีระดับปริญญาตรี ๒ ปีหลังเป็นรุ่นแรก เพื่อน ๆ ที่เรียนเอกดนตรีที่สนิทกัน เช่น เฉลิมศักดิ์ บุญมานำ (ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี แห่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปัจจุบัน) ก็ชวนมาเรียนเอกดนตรีปริญญาตรีรุ่นแรก รุ่นนั้นเป็นรุ่นรวมรุ่นพี่ที่สอนตามวิทยาลัยครูและโรงเรียนต่าง ๆ มาเรียนเอาวุฒิปริญญาตรี และมีที่สอบได้ต่อเนื่องมาคือ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, จินตนา กล้ายประยงค์, ขจร ถ้ำทอง, วิรัตน์ ลิ้มสมบูรณ์, ประโยชน์ ทางมีศรี ตอนนั้นก็เรียนทุกอย่างนะ ทั้งร้องซอด้วง เครื่องสาย ได้เรียนร้องกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดารัตน์ ชาญเลขา ในช่วงนั้นก็มีโอกาสได้ต่อเพลงร้องกับครูดวงเนตร ดุริยพันธุ์”* ในระหว่างที่ศึกษา ด้วยความชอบและความรักในบทเพลงพื้นบ้าน ยังคงฝึกฝนหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ *“ในช่วงเทอมสุดท้าย เราสนใจเพลงพื้นบ้านมาตั้งแต่แรก ประกอบกับคุณเอนก นาวิกมูล เชิญคณะแม่ขวัญจิตมาแสดงที่ศูนย์สังคีตศิลป์ธนาคารกรุงเทพ เป็นครั้งแรก เราก็ขอยืมเทปคาสเซตจากท่านอาจารย์สงัด ภูเขาทอง ไปอัดเสียงมา เมื่อมีงานที่เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน จะไปทุกครั้ง เพราะชอบ”* ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ จบการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกดนตรี จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประวัติในด้านของการทำงานและผลงาน

ช่วงแรกของการทำงาน *“เมื่อจบการศึกษาเป็นรุ่นแรก ก็จะมีหลาย ๆ หน่วยงานต้องการ ก็ต้องสอบบรรจุว่าจะไปอยู่ที่ไหน ตอนนั้นสอบได้ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จฯ อาจารย์สงัดท่านก็ว่า ดี สอบได้ ได้มาช่วยกัน แต่สุดท้ายก็ไม่ได้อยู่ที่นี่ เพราะ*

วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงมาขอไปช่วยราชการ ท่านอธิการบดี ดร.ปรีชา เจียมรวมวงศ์ ท่านก็มองการณ์ไกล อยากเปิดสาขาดนตรี ประกอบกับเราเคยไปช่วยงานตอนที่ฝึกสอน ช่วยงานศิลปวัฒนธรรม พจนก. คือ เพชรบุรี จอมบึง นครปฐม กาญจนบุรี ซึ่งเป็นงานศิลปวัฒนธรรม แล้วก็มีรุ่นพี่ที่บ้านสมเด็จ อาจารย์วิวรรธน์ จันทร์เทพย์ ท่านเป็นอาจารย์อยู่ ก็ต้องการคนไปฝึกนักศึกษา พอสอบบรรจุได้ ในปี ๒๕๒๓ ท่านก็เลยมาขอให้ไปช่วยราชการที่วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์"

ชีวิตการทำงานที่วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงในช่วงแรก *"ตอนนั้นที่ภาควิชามีอาจารย์คณาพจน์ ทองอำไพ อาจารย์สมชาย ทิพย์ธัญญา และต่อมาอาจารย์วิชา เชาว์ศิลป์ ก็มาบรรจุเพิ่มเพื่อเตรียมเปิดเอกดนตรี และในปี ๒๕๒๔ ก็เปิดวิชาเอกดนตรีศึกษาสำเร็จ"* ในระหว่างนั้นได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในด้านการขับร้องเพลงไทย *"พอบรรจุก็ยังหาความรู้เพิ่ม ได้มีโอกาสต่อเพลงกับครูเลื่อน สุนทรวาทิน"* เมื่อมาบรรจุต้องทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนให้ความรู้แก่นักศึกษาทั้งในด้านดนตรี การขับร้องเพลงไทยเดิม เพลงพื้นบ้าน และทำผลงานวิชาการไปด้วย *"บรรจุแล้วมาอยู่จอมบึง ก็สอนนักศึกษา อยู่ด้วยกันเหมือนพ่อแม่ดูแลลูก ไปไหนก็ไปกัน ในช่วงนั้นก็ไปเจอเพลงพื้นบ้านของจอมบึง เช่น เพลงปรบไก่ ซึ่งเป็นสิ่งที่สนใจก็เลยทำวิจัยเพลงพื้นบ้านราชบุรี แล้วก็มีมาทำเพลงพื้นบ้านโพหักที่ราชบุรี เช่น เพลงพานฟาง สงคอลำพวน เพลงชักกระดาน ในรุ่นนั้นก็อยากจะเก็บข้อมูลไว้ ซึ่งก็เป็นประโยชน์นะก็ใช้ในการสอนนักศึกษาด้วย ให้เขาได้รู้จัก จะได้อนุรักษ์ไว้ด้วยอีกทางหนึ่ง ปัจจุบันทางชุมชนโพหัก นำโดยหลวงพ่อวัดใหญ่โพหัก ท่านก็อยากจะฟื้นฟู แล้วคนที่ร้องได้ก็ยังพอมีอยู่ เขาก็มาเชิญไปเป็นคณะกรรมการเพลงพื้นบ้านโพหัก เพื่อเอาคนที่ยังมีชีวิตอยู่มาถอดความรู้ แล้วถ่ายทอดความรู้ให้เด็กภายในโรงเรียน"*

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๖ ลาไปศึกษาต่อ *"ตอนนั้นจะเรียนปริญญาโทสาขาดนตรี แต่ยังไม่มี ต้องมาต่อคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม จบตอนปี ๒๕๓๐"* เมื่อจบการศึกษาแล้วด้วยใจรักในบทเพลงพื้นบ้านและต้องการให้บทเพลงพื้นบ้านเข้ามามีบทบาทในการทำงาน อาจารย์ยังได้ขอทุนเพื่อทำการวิจัยในเรื่องนี้ *"ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดสื่อพื้นบ้านเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) ประเภทเพลงพื้นบ้านภาคกลาง 'ลำตัด' จัดโดยกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้รับรางวัล ๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมโล่ประกาศเกียรติคุณ"*

นอกจากงานในวิทยาลัยครูแล้ว อาจารย์แดงยังเป็นหนึ่งในผู้สร้างผลงานด้านการเขียน *"ในปี ๒๕๒๙-๒๕๓๖ คุณวาณิช จรุงกิจอนันต์ ได้เริ่มคอลัมน์ 'เพลงพื้นบ้านสำนวนหญิง สำนวนชาย' ในวารสารสตรีสาร ซึ่งเป็นนิตยสารรายปักษ์ ถ้าได้รับการพิจารณาก็จะได้รับการตีพิมพ์ลงวารสาร ตอนนั้น คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง นายกสมาคมภาษาและหนังสือ เป็นบรรณาธิการ เราก็แต่งเป็นเพลงอีแซวไป ก็ได้รับการตีพิมพ์ ได้ค่าเขียนหน้าละ ๔๐๐ บาท จากนั้นเราก็เขียนโต้ตอบกับนักเขียนพ่อเพลงเรื่อยมา จนนิตยสารสตรีสารปิดตัวไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖"*

จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ อาจารย์ยังได้รับรางวัลวัฒนคุณาธร ประเภทบุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ทางวัฒนธรรม ของกระทรวงวัฒนธรรม และได้รับรางวัลผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น ของกระทรวงวัฒนธรรม และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ อาจารย์แดงปลด

เกษียณจากมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง แต่ยังคงทุ่มเทและสานต่องานในด้านการสอนดนตรี บทกลอน และการขับร้องบทเพลงประเภทต่าง ทั้งบทเพลงไทยสากล บทเพลงพื้นบ้าน โดยได้รับเชิญเป็นวิทยากรอบรมเกี่ยวกับการขับร้องเพลงไทย เพลงพื้นบ้าน การอ่านทำนองเสนาะอยู่เป็นประจำ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เป็นกรรมการสมาคมนักกลอนแห่งประเทศไทย และเป็นอุปนายกสมาคมกวีร่วมสมัย กรรมการตัดสินการประกวดการขับร้องเพลงไทย เพลงไทยสากล ดนตรีไทย ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ กรรมการและสมาชิกชมรมดนตรีไทยจังหวัดราชบุรี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี ที่ปรึกษางานพระราชนิกุลงานอุทยาน ร.๒ กรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดราชบุรี เป็นวิทยากรประจำ

ศูนย์ถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านลำตัดพ่อหวังเต๊ะ-แม่ศรีนวลด้วย

ในปัจจุบัน อาจารย์แดงยังเป็นจิตอาสาในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชมรมผู้สูงอายุ วงอังกะลุงพันปี ตำบลบางกุ้ง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และวงอังกะลุงร่วมสมัย วัดโชติการาม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ร่วมเป็นสมาชิก เรียนรู้และร่วมกิจกรรมของชมรมรักสุนทราภรณ์นครปฐมด้วย และในด้านผลงานการแสดง อาจารย์แดงยังได้เข้าร่วมประกวดการแต่งกลอนสดและขับเสภาในรายการคุณพระช่วย ศิลปินเสภาวายุภักษ์ (เข้ารอบ ๔ ทีมสุดท้าย) รายการ The Golden Song และรายการอื่น ๆ อีกมากมาย

การศึกษาประวัติของอาจารย์จินตนา กล้ายประยงค์ สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้เกิดความรักความสนใจในดนตรี และเกิดเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง จนเกิดการสะสมความรู้และประสบการณ์จนเป็นความรู้รอบที่มีความเชี่ยวชาญ กระทั่งมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในด้านของการบรรเลงดนตรีและการขับร้องที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ จากการศึกษาประวัติยังได้แง่มุมของการใช้ชีวิตในการเป็นอาจารย์ที่มีความเสียสละและทุ่มเททำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีทั้งในด้านการบรรเลงและการขับร้องเพลงในประเภทต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา ตลอดจนการทำงานบริการวิชาการที่ได้รับการยอมรับทั้งในด้านของวัฒนธรรมทางดนตรีและในเรื่องของบทเพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นผลงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่วงการวิชาการทางด้านดนตรีเป็นอย่างมาก จึงกล่าวได้ว่า **อาจารย์จินตนา กล้ายประยงค์ คือ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษาในวิชาการดนตรี อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีและบทเพลงพื้นบ้านเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ต่อไปในอนาคต**

อ้างอิง

จินตนา กล้ายประยงค์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๕

บนเส้นทางความเป็นมืออาชีพ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพล เศตะพราหมณ์

เรื่อง:
วชิราภรณ์ ตันติรังสี (Wachirabhorn Tantirungsee)
นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ ๓ สาขาวิชาดนตรีศึกษา
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ย้อนกลับไปในเทอมแรกของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา ชั้นปีที่ ๓ นักศึกษาได้ทำโครงการศึกษาความเป็นมืออาชีพ ผ่านรายวิชาศิลปะความเป็นมืออาชีพในครูดนตรี เมื่อผู้เขียนได้รับหัวข้อมาดังนี้ จึงเกิดความสนใจในบุคคลหนึ่ง ซึ่งตลอดระยะเวลาหลายปีในเส้นทางสายดนตรี ได้ฝากผลงานเอาไว้มากมาย ทั้งในบทบาทของอาจารย์ วาทยกร อีกทั้งผลงานการประพันธ์เพลงและงานเขียน บุคคลท่านนี้คือ **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพล เศตะพราหมณ์** หรือ **อาจารย์ออม** ของนักเรียนนักศึกษานั่นเอง

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้เขียนได้มีโอกาสพูดคุยถึงประสบการณ์ในเส้นทางสายอาชีพดนตรีของอาจารย์ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การใช้ชีวิต รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ช่วงวัยเรียนจนถึงปัจจุบัน

รบกวนอาจารย์แนะนำตัวสักเล็กน้อยนะคะ

สวัสดีครับ ชื่อ ธนพล เศตะพราหมณ์ ครับ ปัจจุบันสอนอยู่สาขาวิชาการอำนวยเพลง เป็น

ประธานหลักสูตรปริญญาตรี และเป็นหัวหน้าสาขาวิชาการอำนวยเพลงครับ

ในด้านการทำงานเป็นอาจารย์ อาจารย์มีการเตรียมการสอนในชั้นเรียนอย่างไร ให้เข้ากับนักเรียนแต่ละคนคะ

จริง ๆ ถ้าพูดถึงการสอน จะมีวิธีคิดหลายแบบนะ ถ้าเป็นวิชาไพรเวทปกติจะดูหลายอย่างเลย เช่น พื้นฐานของนักเรียน ระบบวิธีคิด ความไวในการเรียนรู้ วิชาไพรเวทส่วนมากที่ผมสอน จะเป็นระดับชั้นปริญญาโท ซึ่งส่วนมากจะมีพื้นฐานมาก่อนแล้ว ทีนี้ก็ต้องมาวิเคราะห์ว่าพื้นฐานที่มีติดตัวมาเป็นพื้นฐานแบบไหน ผมจะอยู่ใน ๒ ทางเลือกเสมอ ทางเลือกที่ ๑ คือ ถ้าเราสามารถไปในทิศทางเดียวกันได้ และวิธีคิดไม่ได้ขัดกัน เปรียบเทียบเป็นดินน้ำมันว่าเขาถูกปั้นมาให้เป็นรูปหนึ่ง แล้วจากนั้นจะพาไปสู่รูปต่อไป จะสามารถใช้รูปเดิมแล้วปั้นไปหาแบบที่เราต้องการได้เลย หรือทางเลือกที่ ๒ คือจะต้องทุบแล้วปั้นใหม่ พูดง่าย ๆ คือจะพาไปต่อ หรือจะต้องเริ่มใหม่ ซึ่งจริง ๆ ถ้าเลือกได้ ก็ไม่อยากจะไปทำลายอะไรทั้งสิ้น แต่ก็จะมีบางรายที่ต้องกลับไปเริ่มใหม่

ถ้าเป็นการสอนแบบในห้องเรียนก็จะยากขึ้นหน่อย เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนที่ไม่เหมือนกัน บางคนชอบฟังอย่างเดียว บางคนชอบเห็นภาพหรือสื่อต่าง ๆ การเตรียมการสอนจึงต้องค่อนข้างครบทั้งในเรื่องของการบรรยายและสื่อการสอนต่าง ๆ ในคลาสบางประเภทผมจะมีการสำรวจก่อน เช่น นักเรียนมาจากคณะอื่น หรือไม่ได้เรียนดนตรีมาก่อน ก็จะสำรวจว่าความรู้พื้นฐานเป็นอย่างไร อาจจะไปถึงขั้นว่ามีไลฟ์สไตล์แบบไหน เช่น เล่นเกมไหม ดูหนังดูการ์ตูนแบบไหน เพราะเวลาเราจะอธิบายสิ่งที่เป็นคอนเซปต์ใหม่สำหรับใคร เราก็ต้องพยายามใช้สิ่งที่เขามีมาเชื่อมโยงกับคอนเซปต์ใหม่ของเรา เพื่อที่จะได้ยกตัวอย่างให้เห็นภาพได้

ในหนึ่งวัน อาจารย์จัดตารางชีวิตอย่างไรให้มีประสิทธิภาพที่สุดคะ เช่น สามารถทำงานเสร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และมีเวลาให้กับตัวเองในการผ่อนคลายหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชอบ

โอ้โห... ยากมากเลย ไม่ใช่ความถนัดเลยในการจัดตารางชีวิตจริง ๆ เคยลองมาทุกแบบแล้วนะ เคยจัดเอง ตอนหลังพองานเยอะมาก ๆ เลยต้องมีผู้ช่วย ถ้าเป็นคำแนะนำสำหรับวัยเรียน คือใช้แพลนเนอร์ในการจัดตาราง เรียบเรียงทุกอย่างออกมาเป็นเวลาที่ต้องส่ง พอเราสามารถจัดลงตารางได้ เราก็จะใจชื้นว่าพอเป็นไปได้ที่จะทำเสร็จตามกำหนด (ถ้าเรางานเยอะมาก ๆ ก็จะเริ่มแพนิค เราแค่บอกกับตัวเองว่า ถ้าทำตามตารางที่วางไว้ได้ ทุกอย่างจะจบ) ที่เหลือก็เป็นเรื่องของกำลังใจตัวเองแล้วครับ ว่าเราจะทำตามตารางที่วางไว้ได้ไหม เพราะจริง ๆ งานบางอย่าง เช่น งานสร้างสรรค์แต่งเพลง ก็จะยากหน่อย

เมื่ออาจารย์พบอุปสรรคในช่วงที่ทำงานหรือมีความเครียดจากการทำงาน อาจารย์มีวิธีจัดการอย่างไรให้สามารถผ่านช่วงเวลานั้นมาได้คะ

ถ้าเป็นความเครียดก็ต้องหาวิธีจัดการ แต่ส่วนใหญ่ก็จะเครียดไปเรื่อย ๆ นะ ทำงานไปเครียดไป (หัวเราะ) หลัง ๆ มาค้นพบว่าการออกกำลังกายก็ช่วย หรือการเปลี่ยนอิริยาบถก็ช่วย โดยเฉพาะในการทำงานสร้างสรรค์ แต่ถ้าเป็นเรื่องอื่น ๆ เช่น ความกังวล เวลาทำงานจะมีความกังวลร้อยแปดเลย แต่ถ้ากังวลแล้วมันเกิดความรู้สึกลบ จนทำงานไม่ได้ ก็ต้องบอกตัวเองว่ากังวลไปก็เท่านั้น ทำตอนนี้ให้ดีที่สุดดีกว่า อีกอย่างที่ทำได้ก็คือคิดแผนสำรอง ผมจะเป็นคนคิดแผน A-Z ไว้เลย เพราะเราต้องสบายใจว่าไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น หรือมีอะไรพลาดเราจะมีแผนที่ช่วยแก้ไขได้

อาจารย์มีคำแนะนำสำหรับผู้ที่เริ่มต้นอยากจะเขียนบทความวิชาการหรือกึ่งวิชาการไหมคะ (วิทยานิพนธ์ รายงาน หรือบทความในวารสารดนตรี)

การเขียนงาน จะมาใน ๒ ทาง ทางหนึ่งคือเราอยากเขียนเอง อีกทางหนึ่งคือถูกบังคับให้เขียน ซึ่งในการทำงานเราต้องเจอทั้งสองแบบอยู่แล้ว บางทีก็จะมีหัวข้อมาให้ ซึ่งง่ายกว่าการที่ไม่มีหัวข้อมาให้ ถ้าเรามีกระบวนการค้นคว้าข้อมูลและมีหัวข้อเอาไว้แล้ว มันก็จะทำได้ ผมว่ามันยากที่หัวข้อนี่แหละ เพราะถ้าเราไม่รู้ว่าเราอยากทำเรื่องอะไร แล้วอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องทำ ก็จะใช้เวลาเยอะเหมือนกัน เช่น ตอนสมัยผมเรียน มีคลาสหนึ่งชื่อ Haydn's String quartet คือทั้งคอร์สจะเรียนแต่เรื่องที่เกี่ยวกับสตริงควอเต็ทของไฮเดิน ทีนี้ก็มีเปเปอร์ตอนท้ายเทอมให้เลือกเขียนอะไรก็ได้ ขอแค่ให้เกี่ยวกับสตริงควอเต็ทของไฮเดิน แค่โจทย์ก็เริ่มยากแล้วนะ ผมใช้เวลาคิดเป็นอาทิตย์สองอาทิตย์เลย ขับรถไปคิดไป ดื่มน้ำ ทำกับข้าว เรียกได้ว่าคิดทุกขณะจิตเลยว่าจะเขียนเรื่องอะไร ประมาณว่าเหมือนภาวนาให้สวรรค์ประทานหัวข้อมาให้ สุดท้ายจึงกลับมาตั้งคำถามกับตัวเองใหม่ ถ้าเราจะ

> เวลาเราซ้อมดนตรีเยอะ ๆ การเล่นดนตรีมันจะถูกย่อส่วนลงไป อาจจะเหลือแค่เรื่องของเทคนิค และสุดท้าย เราก็จะลืมเรื่องอื่นไป

เขียน เราก็ต้องเขียนสิ่งที่ตัวเองสนใจ สิ่งที่อยากรู้ หรือสิ่งที่มีประโยชน์กับตัวเรา ผมเลยถามตัวเองว่าเราสนใจอะไรที่สุดในคลาสนี้ เลยได้คำตอบว่าทำไมเราถึงชอบสตริงควอเต็ทของไฮเดิน และผลงานมีความน่าสนใจตรงไหน สรุปคือคนเขียนจะต้องถามตัวเองก่อนว่ามีอะไรที่สนใจหรืออยากรู้ เพราะว่าความอยากรู้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา

อาจารย์มีต้นแบบหรือแรงบันดาลใจในการทำงานไหมคะ

ถ้าเป็นต้นแบบก็น่าจะได้รับอิทธิพลจากหลาย ๆ คน เช่น อาจารย์อติภพ ภัทรเดชไพศาล เป็นอาจารย์สอนแต่งเพลง เรียกได้ว่าท่านมีความสามารถทางศิลปะรอบด้านเลย ท่านทั้งแต่งเพลง เขียนหนังสือ เขียนบทกวีหลาย ๆ อย่างผมก็ได้รับคำแนะนำจากท่าน ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์หรือหนังสือ เมื่อก่อนสตูดิโอคลาสของเด็กคอมโพ (composition) ก็คือจะนั่งดูหนังกัน นอกจากนั้นก็มีนักเขียนหลาย ๆ คน ซึ่งแต่ละวัยเราก็จะมีต้นแบบที่ต่างกัน เพราะแต่ละวัยก็จะมีกรอบความคิดในการมองโลกที่ไปเชื่อมโยงกับนักเขียนกลุ่มต่าง ๆ ถ้าเป็นงานทางดนตรีชอบ Leonard Bernstein ทั้งเทคนิคการคุมวงของเขา และด้วยความที่เขาเป็นคนแบบพหูสูต นอกจากจะเป็นศิลปินที่ประสบความสำเร็จมาก ๆ ยังเป็นนักการศึกษาด้วย อีกคนคือ Gunther Schuller เป็นคนที่มีอิทธิพลในวงการดนตรี แล้วก็มีชื่ออยู่ในตำราเพลงแจ๊ส Schuller แต่งเพลง เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยดนตรี ทำสำนักพิมพ์ ทำได้หลายอย่างมาก ๆ

ส่วนเรื่องแรงบันดาลใจในการทำงาน เอาตรง ๆ เลยนะ ลมฟ้าอากาศค่อนข้างมีผลสูงมาก ถ้าฝนตกก็อาจจะได้กลอนสักบทสองบท ถ้าลมหนาวมาก็อาจจะได้เพลงสักเพลง ถ้าอากาศร้อนอาจจะไม่ได้งาน (หัวเราะ...) ต้องอธิบายก่อนว่างานมี ๒ ประเภท อย่างแรกคืองานที่ตอบสนองความต้องการ ที่อยากจะผลิตงานของตัวเอง ซึ่งสภาพอากาศก็มีผลมาก กับอีกประเภทหนึ่งคืองานที่ทำในฐานะ professional หรืองานที่ต้องทำในหน้าที่ ส่วนใหญ่แรงบันดาลใจจะเป็นการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ

ในฐานะที่อาจารย์จบด้านดนตรี ทั้งในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา อยากทราบว่าลักษณะการจัดการเรียนการสอนมีความเหมือนหรือแตกต่างกันไหมคะ และถ้าต่างกันต่างกันอย่างไร

จริง ๆ ค่อนข้างเหมือนกันนะ ถ้าแตกต่างจะเป็นที่ตัววัฒนธรรมมากกว่า เช่น นักเรียนในคลาส ถ้าเป็น ป.ตรี จะเห็นชัดเลย ตอนที่ผมเรียนที่อเมริกา ได้มีโอกาสไปเข้าห้องเรียนคลาส ป.ตรี บางทีก็ได้สอน นักเรียนที่นั่นจะมีส่วนร่วมในชั้นเรียน แสดงความคิดเห็น และกล้าพูดมากกว่า ถ้าเป็นชั้นเรียนในไทย เราก็จะเจอบ่อย ๆ ว่า ถ้าอาจารย์ถามนักเรียนว่ามีความคิดเห็นหรือมีคำถามอะไรไหม มันจะมีความเงียบค่อนข้างนาน แต่ที่นั่นชั้นเรียนจะไม่เงียบ ถ้าอาจารย์ถามว่ามีความคิดเห็นอะไรไหม ถ้าเงียบเกิน ๓-๔ วินาที ก็ต้องมีอย่างน้อยหนึ่งคนตอบ อีกอย่างหนึ่งที่ผมว่ามันสำคัญคือ การไม่กล้าแสดงออก ผมมองว่ามันเป็นการที่ไม่รู้ว่าจะเรียบเรียงความคิดเห็นอย่างไรให้เป็นประโยค คือมีความคิดเห็นแหละ แต่มันเรียบเรียงไม่ออก ไม่รู้จะพูดออกมาอย่างไร

มีวิชาใดบ้างในสมัยเรียนที่อาจารย์คิดว่าเป็นประโยชน์มาก ๆ และสามารถนำมาต่อยอดในการทำงานได้คะ

ทั้งหมดเลยครับ พอมองย้อนกลับไป ไม่มีแม้แต่วิชาเดียวที่ไร้ประโยชน์ เพราะมันได้ใช้หมด คิดว่าคงเป็นที่สายงานที่ทำด้วย ยกตัวอย่างเช่น สมัยที่ผมเรียนวิชา Basic voice จะได้เรียน Italian Arias ๒๔ เพลง แล้วจนถึงทุกวันนี้ ในการทำงานเป็นคอนดักเตอร์มันมีประโยชน์มากเพราะเราคุ้นชินกับเพลงอิตาเลียนมาตั้งแต่ปี ๑ พอต้องมาเรียนโอเปร่าจริง ๆ แล้ว

ต้องท่องบททั้งเรื่อง อยู่ดี ๆ เราก็มีความรู้ภาษาอิตาเลียนเพราะว่าได้เรียนมา หรือแม้กระทั่งวิชาดนตรีไทย เช่น ฆ้องวงใหญ่ ซึ่งได้ใช้ในการแต่งเพลงเยอะมาก งานจบ ป.เอก ก็ยังได้ใช้

อาจารย์คิดว่านอกจากการซ้อมดนตรีและการเรียนในห้องเรียน มีอย่างอื่นไหมคะที่นักเรียนดนตรีควรเรียนรู้

เรื่องนี้ผมพูดในพิธีปฐมนิเทศทุกปีเลย การที่เราเป็นศิลปินมันต้องมีอะไรที่จะสื่อสาร ถ้าคุณขังตัวเองในห้องซ้อมวันละ ๖-๘ ชั่วโมง แล้วไม่ออกไปใช้ชีวิตเลย แล้วจะมีใจความอะไรมาสื่อให้กับผู้ฟัง จริง ๆ เวลาเราซ้อมดนตรีเยอะ ๆ การเล่นดนตรีมันจะถูกย่อส่วนลงไป อาจจะเหลือแค่เรื่องของเทคนิค และสุดท้ายเราก็จะลืมเรื่องอื่นไป สมมติว่าเราเป็นจิตรกรที่เก่งมากเลย ดวัดพู่กันหนึ่งทีได้วงกลมที่สมบูรณ์แบบที่สุด นั่นคือเทคนิค หรือ craft ที่เรามี แล้วการสร้างสรรค์งาน เราต้องการแค่วงกลมที่สมบูรณ์แบบหรือเปล่า อีกส่วนหนึ่งคือเรื่องความคิดสร้างสรรค์หรือ art เป็นสิ่งที่เราต้องการจะสื่อออกมา ส่วนเทคนิค เราสามารถฝึกในห้องเรียนห้องซ้อมกันได้ แต่ความคิดสร้างสรรค์มันมาจากข้างนอกห้อง นักประพันธ์เพลงที่เรารู้จักกันส่วนมากก็จะอ่านหนังสือ อ่านบทละคร ถ้าเราอยากจะเข้าใจเขาจริง ๆ ก็ต้องรู้ว่าเขาอ่านอะไร คิดแบบไหน

จากที่ติดตามอาจารย์ทั้งใน Facebook และ Instagram เห็นอาจารย์อ่านหนังสือเยอะมากเลยค่ะ ไม่ทราบว่ามีหนังสือแนวไหนที่ชอบเป็นพิเศษไหมคะ

เป็นคำถามที่ยากเสมอ... ผมว่าแล้วแต่ช่วงวัยและอารมณ์ ถ้าเป็นทั่ว ๆ ไป อาจจะถูกดึงดูดด้วยหนังสือที่ภาษาสวย ๆ บทกวี แล้วก็อ่านวรรณกรรมเยอะ ทั้งคลาสสิกแล้วก็ร่วมสมัย ถ้าเป็นช่วงนี้ จะอ่านแนวปรัชญาเยอะ เพราะมีแผนการอ่านหนังสือของตัวเอง ว่าเราต้องการอ่านแนวปรัชญายุคหนึ่ง เพราะฉะนั้นเราก็ควรที่จะศึกษาความรู้ก่อนหน้านั้น เพื่อที่เราจะได้เข้าใจว่านักคิดแต่ละยุคเป็นอย่างไร

เมื่อบทสนทนาจบลง ผู้เขียนได้กลับมานั่งทบทวนสิ่งที่ได้จากการทำโครงการครั้งนี้ **ในความเป็นมืออาชีพไม่ได้มีเพียงแค่ความ ‘เก่ง’ แต่ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง และการไม่หยุดที่จะพัฒนาตัวเอง รวมทั้งจิตใจที่เปิดกว้างรับสิ่งใหม่ ๆ จะหล่อหลอมให้คนคนนั้นมีความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริง**

ปารีส (ที่มา: จิตร์ กาวี ถ่ายภาพ สิงหาคม ๒๕๕๕)

ตามรอย พระเจนดุริยางค์ ท่องยุโรปกว่า ๑๐ เดือน (ตอนที่ ๙)

ปารีสทัศนา

เรื่อง:
จิตร์ กาวี (Jit Gavee)
อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

การเดินทางของพระเจนดุริยางค์ในตอนนี้ อ้างอิงบันทึกการเดินทางเยือนประเทศในทวีปยุโรปฉบับที่ ๘ ซึ่งอยู่ในช่วงเดือนตุลาคมปี พ.ศ. ๒๔๘๐ โดยจะขอเล่าต่อจากตอนที่ผ่านมา พระเจนดุริยางค์ได้เดินทางมาถึงยังกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ได้เข้าชมกิจกรรมทางดนตรีที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นโรงทหารกาแซร์เนอ เด เซแลสแตง (Caserne des Célestins) โรงพิมพ์โน้ตเพลง ไปจนถึงการได้เข้าชมการแสดงพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (The Exposition Internationale des Arts et Techniques dans la Vie Moderne) ซึ่งประเทศสยามก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานครั้งนี้ด้วย ในการเดินทางของพระเจนดุริยางค์ตอนนี้ยังคงต่อเนื่องอยู่ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ช่วงวันที่ ๑-๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ การเดินทางของพระเจนดุริยางค์ท่องยุโรปกว่า ๑๐ เดือน ในตอนที่ ๙ นี้จะเป็นอย่างไร เชิญติดตามต่อได้เลยครับ

เอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก (Ecole Normale de Musique)

"...วันนี้ได้ย้ายจากโรงแรมดูมีดี อาเวนิว ปาร์ก มองค์ซูรี (Hotel du Midi, Avenue Parc Montsourris) มาพักที่โรงแรมเดอะ ปาสสี (Hotel de Passy) เพราะที่พักเดิมตั้งอยู่

ห่างจากสถานทูตมาก การไปมาไม่ค่อยสะดวก...” (พระเจนดุริยางค์, ๒๔๘๐)

วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ พระเจนดุริยางค์ได้มาเยือนโรงเรียนดนตรีที่ชื่อว่า เอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก (École Normale de Musique) โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนดนตรีเอกชนที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. ๑๙๑๘-๑๙๑๙ (พ.ศ. ๒๔๖๑-๒๔๖๒) โดยอัลเฟรด เดนิส คอร์โท (Alfred Denis Cortot) นักเปียโนชาวฝรั่งเศส ที่ประสบความสำเร็จมากคนหนึ่งในฝรั่งเศส ก่อตั้งร่วมกับโอกูสต์ มังโยต์ (Auguste Mangeot) ซึ่งจุดประสงค์ของการก่อตั้งโรงเรียนแห่งนี้ก็เพื่อสร้างบุคลากรทางดนตรีที่มีคุณภาพ ปลูกฝังให้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมดนตรีฝรั่งเศส มีความสามารถทางดนตรีรอบด้าน ไม่เฉพาะแต่การเป็นนักปฏิบัติ แต่ต้องมีความรู้ครอบคลุมถึงทฤษฎีดนตรี ประวัติศาสตร์ และการคิดวิเคราะห์ นำไปสู่ผลผลิตที่เป็นนักดนตรีคุณภาพระดับศิลปิน ถือเป็นโรงเรียนดนตรีเอกชนที่มีแนวทางชัดเจนมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งยังคงเปิดการเรียนการสอนจนถึงปัจจุบัน

กล่าวถึง อัลเฟรด เดนิส คอร์โท ผู้ก่อตั้งโรงเรียนเอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก นี้สักเล็กน้อย เขาเกิดในวันที่ ๒๖ กันยายน ค.ศ. ๑๘๗๗ (พ.ศ. ๒๔๒๐) ณ เมืองนียง ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (Nyon, Switzerland) เริ่มเรียนเปียโนตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ ก่อนที่จะย้ายเข้าสู่กรุงปารีสในปี ค.ศ. ๑๘๘๖ (พ.ศ. ๒๔๒๙) ได้มีโอกาสเข้าศึกษาด้านดนตรีในสถาบันที่มีชื่อเสียงอย่าง Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse อัลเฟรด คอร์โท ก็เริ่มฉายแววความเป็นศิลปิน โดยได้เดินทางไปบรรเลงดนตรียังสถานที่ต่าง ๆ จนแสดงฝีมือเป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป เมื่อประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีและวาทยกรไปได้ระยะหนึ่ง อัลเฟรด คอร์โท จึงได้ริเริ่มก่อตั้งเอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก โดยมีผู้สอนเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงหลายท่าน อาทิ Yvonne Lefébure, Nadia Boulanger, Georges Eneso, Paul Dukas, Arthur Honegger เป็นต้น

ในการเยี่ยมชมกิจการโรงเรียนดนตรีเอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก นี้ พระเจนดุริยางค์ได้รับการต้อนรับจากโอกูสต์ มังโยต์ (Auguste Mangeot) ซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งและผู้อำนวยการสถาบันดนตรีแห่งนี้ นอกจากนั้น โอกูสต์ มังโยต์ ผู้นี้ ยังเป็นผู้อำนวยการของนิตยสารดนตรีในฝรั่งเศสที่ชื่อว่า Le Monde musical

“...วันจันทร์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐...วันนี้เป็นวันเปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัยดนตรีทั่วไป ได้ถือโอกาสไปที่โรงเรียน เอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก (École Normale de Musique) ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบล ๑๑๔ บิส มูเลอวาร์ด มาแลสแอร์เอบอ (114 bis Boulevard Malesherbes) ได้พบท่านผู้อำนวยการชื่อ นายโอกูสต์ มังโยต์ (Auguste Mangeot) ผู้อำนวยการได้แนะนำและอธิบายวิธีการสอนแล้วได้นำพาตรวจดูห้องเรียน

โรงแรมดูมีดี อาเวนิว ปาร์ก มองค์ซูรี หนึ่งในโรงแรมที่พระเจนดุริยางค์เข้าพักเมื่อเยือนกรุงปารีส (ที่มา: https://www.midi-hotel-paris.com/en/)

โรงเรียนดนตรี เอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก (École Normale de Musique) (ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%89cole_Normale_de_Musique_de_Paris)

ต่าง ๆ กับดูวิธีดำเนินการสอนทั่วไป กับได้มอบโครงการของการศึกษาในโรงเรียนนี้ โรงเรียนนี้รับสอนตั้งแต่เด็ก ๆ ขึ้นไปจนจบการศึกษาโดยบริบูรณ์ การแสดงของโรงเรียนยังไม่มีเพราะเพิ่งเริ่มเปิด...” (พระเจนดุริยางค์, ๒๔๘๐)

กล่าวถึงผู้ให้การต้อนรับพระเจนดุริยางค์ในการมาเยือนโรงเรียนเอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก สักเล็กน้อย นั่นคือ โอกูสต์ มังโยต์ (Auguste Mangeot) ท่านผู้นี้เป็นนักเปียโนและนักวิจารณ์ชาวฝรั่งเศส เป็นบุคคลที่มีความสำคัญไม่แพ้อัลเฟรด เดนิสคอร์โท ผู้ก่อตั้งโรงเรียนอีกท่าน

โอกูสต์ มังโยต์ เป็นลูกชายของเอดูอาร์ด มังโยต์ (Édouard Mangeot) ผู้ผลิตเปียโนชาวฝรั่งเศส และผู้ก่อตั้งนิตยสารดนตรี Le Monde musical อันเป็นวารสารที่โอกูสต์ มังโยต์ ทำหน้าที่เขียนบทความวิจารณ์ทางดนตรีเป็นประจำ ถือเป็นบุคลากรสำคัญทั้งวงการศึกษาดนตรีและสื่อสิ่งพิมพ์ดนตรีในประเทศฝรั่งเศสท่านหนึ่ง

เกร็ดเล็กน้อย คือ ก่อนการเดินทางมาเยือนทวีปยุโรป พระเจนดุริยางค์เคยเปิดโรงเรียนสอนดนตรีในลักษณะที่คล้ายคลึงกับโรงเรียนเอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก บริเวณย่านสะพานมอญ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของโรงเรียนดนตรีเอกชน เปิดการเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีสากลแบบตะวันตกเป็นแห่งแรก ๆ ในประเทศสยาม ได้สร้างลูกศิษย์คนสำคัญ อาทิ ครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง เป็นต้น แต่ท้ายที่สุด โรงเรียนแห่งนี้ก็ปิดตัวลงอย่างน่าเสียดาย ก่อนการเดินทางเยือนทวีปยุโรปกว่า ๑๐ เดือนนี้ของพระเจนดุริยางค์ โดยท่านได้เคยกล่าวถึงที่มาของโรงเรียนแห่งนี้ว่า

“...ได้มีการจัดตั้งสถานศึกษาวิชาการดนตรีขึ้น เพื่อรับนักเรียนให้มีการศึกษาโดยเคร่งครัด ในการนี้เพื่อราชการทหารเรือชั้นผู้ใหญ่ของข้าพเจ้าคนหนึ่ง ได้เป็นผู้ทำการวิ่งเต้นหาทุนมาช่วยเหลือและผลที่ได้รับก็สำเร็จลงอย่างน่าขอบคุณ...และในที่สุดสถานศึกษาวิชาการดนตรีก็ได้อุบัติขึ้น ณ ตึกว่างชั้นบนของ

บริษัทสยามอิมปอร์ต (เดิม) เชิงสะพานมอญ มีชื่อว่า 'วิทยาสากลดนตรีสถาน' ...วิทยาลัยการดนตรีแห่งนี้ รับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาวิชาการดนตรี ๔๐ ถึง ๕๐ คน... วิทยาลัยสากลดนตรีสถานได้ดำเนินการสืบมาเพียงชั่วระยะเวลา ๒ ปี หลังจากนั้นข้าพเจ้าได้ถูกส่งออกไปดูกิจการดนตรียังต่างประเทศ เป็นเหตุให้หมดโอกาสที่จะควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด กิจการต่าง ๆ จึงมิได้ดำเนินไปโดยราบรื่น และภายหลังก็เลิกล้มไปในที่สุด...” (พระเจนดุริยางค์, ๒๕๑๒: ๘๖-๘๗)

หากวิทยาลัยสากลดนตรีสถานอันดูแลอย่างใกล้ชิดโดยพระเจนดุริยางค์ยังคงดำเนินการต่อจนถึงภายหลังการเดินทางเยือนทวีปยุโรปของท่าน ก็อาจจะมีการต่อยอดในเรื่องของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนดนตรีเอกชนต่าง ๆ ในต่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อระบบการเรียนการสอนดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป ทำให้ผู้คนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ทางดนตรีที่มีคุณภาพและเป็นสากลได้

กูเอสนอง เอ กอมปานี (Couesnon & Cie)

วันพุธที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ พระเจนดุริยางค์ได้เข้าเยี่ยมชมกิจการทางดนตรีเครื่องเป่าที่สำคัญในประเทศฝรั่งเศส นั่นก็คือ ห้างขายเครื่องดนตรีกูเอสนอง เอ กอมปานี (Couesnon & Cie) บริษัทผลิตเครื่องดนตรีแห่งนี้ถือว่าเป็นบริษัทที่เก่าแก่มากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศฝรั่งเศส ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๒๗ (พ.ศ. ๒๓๗๐) โดยเริ่มตั้งโรงงานแรกอยู่บริเวณนอกกรุงปารีส ก่อนที่จะขยายรุกคืบเข้ามาเปิดกิจการในกรุงปารีสในปี ค.ศ. ๑๘๘๒ (พ.ศ. ๒๔๒๕) บริษัทเติบโตขึ้นตามลำดับ จนได้มีการขยายสาขาและโรงงานผลิตเครื่องดนตรี พร้อมกับการจ้างพนักงานเพื่อเป็นกำลังคนในการผลิตเครื่องดนตรีอีกหลายร้อยคน เครื่องดนตรีนับพัน ๆ ชิ้นได้ถูกผลิตและส่งมอบไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีวงดนตรี โดยเฉพาะเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลืองที่บริษัทแห่งนี้มีชื่อเสียงเป็นอันมาก ไม่ใช่เฉพาะแต่ในประเทศฝรั่งเศส แต่ยังกระจายไปทั่วโลก ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๓๐ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระเจนดุริยางค์ได้มาเยือนบริษัทเครื่องดนตรีแห่งนี้ ถือว่าเป็นช่วงที่บริษัทมีความรุ่งเรืองมากที่สุด บริษัทเครื่องดนตรีแห่งนี้แทบจะเป็นบริษัทที่ผูกขาดการจัดสร้างจัดจำหน่ายเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลืองวงดุริยางค์เครื่องเป่าในประเทศฝรั่งเศสโดยทั้งหมด

“...วันพุธที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐...วันนี้ได้ไปที่ห้าง กูเอสนอง เอ กอมปานี (Couesnon & Cie) โดยคำเชื้อเชิญของเจ้าของห้าง ซึ่งทราบข่าวการมาของข้าพเจ้าโดยนายพันตรีดูปอง (Dupont) แห่งแตรวงทหารการ์ด ได้ไปที่ห้างนี้ที่ตำบล ๑๐๕ ถนนลาฟาแย็ต ห้างนี้เป็นห้างที่สร้างเครื่องดนตรีที่ใหญ่ที่สุดในประเทศฝรั่งเศส เจ้าของห้างได้นำพาไปชมโรงงานซึ่งตั้งอยู่ในกรุงปารีสแห่งหนึ่ง และได้นัดเชิญไปชมโรงงานที่สำคัญที่สุดอีกแห่งหนึ่งซึ่งสร้างฉะเพาะเครื่องทองเหลือง

อัลเฟรด เดนิส คอร์ไท (Alfred Denis Cortot) (ที่มา: https://archive.org/details/alfredcortotplayschopinetudecminor)

กลุ่มคณาจารย์ในโรงเรียนดนตรี เอกอล นอร์มาล เดอ มูซิก (École Normale de Musique) (ที่มา: http://www.ecolenormalecortot.com/en/school-studies/history/)

และกลองที่เมืองชาโต ทีเอรี ในวันอังคารที่ ๑๒ เดือนนี้...” (พระเจนดุริยางค์, ๒๔๘๐)

“...วันอังคารที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐...วันนี้ได้ไปที่เมืองชาโต ทีเอรี ตามที่ได้นัดไว้ ทางประมาณ ๑๐๐ ก.ม. จากกรุงปารีส โดยขบวนรถไฟพร้อมทั้งเจ้าของห้างกูเอสนอง เอคอมปานี ได้ร้องขอให้จัดส่งแตรกาไหล่เงินโดยราคา ‘ตัวอย่าง’ เพื่อเทียบเคียงกับของห้างบูซี แอนด์ ฮ็อกส์ ซึ่งเรากำลังใช้อยู่ในเวลานี้...” (พระเจนดุริยางค์, ๒๔๘๐)

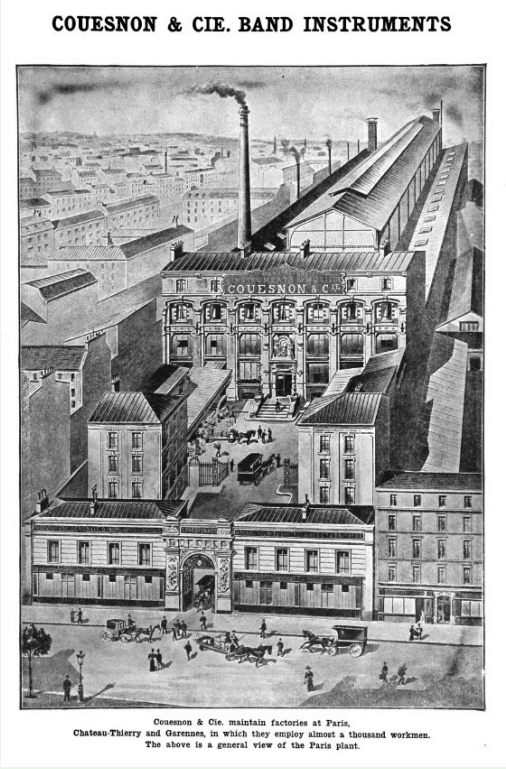
ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางของพระเจนดุริยางค์ในส่วนนี้ นั่นก็คือสิ่งที่เรียกว่า “แตรกาไหล่เงิน” ซึ่งถือเป็นคำเรียกเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าทองเหลืองอันเคลือบด้วยเงิน เป็นคำที่ไม่ได้ใช้กันแล้วในปัจจุบัน โดยคำว่า “กาไหล่” นั้น มีการให้ความหมายที่ชัดเจนโดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า กาไหล่ หรือกะไหล่ กรรมวิธีเคลือบสิ่งที่เป็นโลหะด้วยเงินหรือทองเป็นต้น โดยใช้ปรอทละลายเงินหรือทองให้เป็นของเหลว แล้วทาลงบนโลหะที่ต้องการเคลือบ จากนั้นไล่ปรอทออกโดยใช้ความร้อน

ผู้เขียนเคยได้ลงพื้นที่บริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเต็มไปด้วยแตรวงชาวบ้านที่ส่วนหนึ่งก็รับนำขบวนบวชีการบรรเลงและเครื่องดนตรีอันถูกจำหน่ายออกจากกองดุริยางค์ทหารมาใช้งาน พบว่าแตรวงหลายคณะนั้นได้มีการใช้เครื่องแตรจากบริษัทกูเอสนองนี้เป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีที่มีความเก่าแก่พอสมควร แต่ก็ยังมีสภาพสมบูรณ์และยังสามารถใช้งานได้ดี จึงขอบันทึกเป็นเกร็ดปกิณกะเรื่องแตรวงสยามณ ที่นี้ว่า เครื่องแตรวงชาวบ้านในประเทศไทยส่วนหนึ่งก็ได้มีการใช้เครื่องดนตรีจากบริษัทกูเอสนองสั่งตรงจากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งครั้งหนึ่งถือว่าเป็นเครื่องดนตรีระดับแนวหน้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ แม้ว่าปัจจุบันชื่อของเครื่องดนตรีจากบริษัทแห่งนี้ได้เลือนหายไปจากกลุ่มผู้ใช้เครื่องเป่าทองเหลือง อันเนื่องด้วยวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ทำให้บริษัทเครื่องดนตรีแห่งนี้ไม่สามารถมีกำลังผลิตและสร้างชื่อเสียงได้ดังในอดีต

Conservatoire National de Musique

ภายหลังจากที่ใช้เวลาประสานงานในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ประกอบกับการรอคอยให้ถึงช่วงเวลาการเปิดภาคเรียนของสถาบันดนตรีต่าง ๆ ในกรุงปารีส ในที่สุดพระเจนดุริยางค์ก็ได้มีโอกาสนัดหมายเข้าเยี่ยมชมกิจการการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยนาฏดุริยางค์และสุนทรพจน์แห่งชาติ (Conservatoire National de Musique) สถาบันดนตรีแห่งชาติประจำประเทศฝรั่งเศส ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๗๙๕ (พ.ศ. ๒๓๓๘) นับเป็นสถาบันทางดนตรีเก่าแก่และสำคัญที่ขาดเสียไม่ได้ในการที่จะต้องมาเยือน แต่กระนั้นก็ตาม พระเจนดุริยางค์ก็ยังไม่สามารถเข้าดูงานกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามประสงค์ เนื่องด้วยติดปัญหาในเรื่องของการเปิดภาคเรียนใหม่และการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร จึงทำได้เพียงนัดหมายวันและเวลาเข้าชมใหม่อีกครั้ง

“...วันพุธที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐...วันนี้ตามที่ได้นัดไว้ไปที่มหาวิทยาลัยนาฏดุริยางค์และสุนทรพจน์แห่งชาติ ที่ตำบลถนนมาดริด ได้พบแต่เลขานุการ ทราบว่าไม่มีโอกาสพบผู้อำนวยการ เพราะติดการประชุมทุกวัน เนื่องในการเปิดโรงเรียนใหม่และเปลี่ยนตัวผู้อำนวยการ เดิมคือนายกาบริลเอล โฟเร (Gabriel Faure) บัดนี้คือนายฮังรี ราโบต์ (Herri Rabaud) ได้นัดวันและเวลาเข้าดูวิธีดำเนินการสอนต่อไปในวันหลัง...” (พระเจน

โรงงานผลิตเครื่องดนตรี กูเอสนอง เอ กอมปานี (Couesnon & Cie) ในประเทศฝรั่งเศส (ที่มา: 1915 Catalogue Band Instruments)

ดุริยางค์, ๒๔๘๐)

พระเจนดุริยางค์ได้เข้าชมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยนาฏดุริยางค์และสุนทรพจน์แห่งชาติในอีก ๒ วันหลังจากนั้น โดยได้มีโอกาสสังเกตการวิธีการสอนทั้งแบบกลุ่มและแบบเฉพาะเครื่องดนตรี คือวิชาโสตทักษะ (ใช้คำในบันทึกว่าเป็นการสอนโสตประสาท: ผู้เขียน) โดยมีผู้สอน คือ นางมาร์แซล รูสโซ (Madame Marcel Rousseau) และวิชาการปฏิบัติ ๕ โดยสังเกตการสอนของอาจารย์มาร์แซล ฟูร์นีเอ (Marcel Fournier)

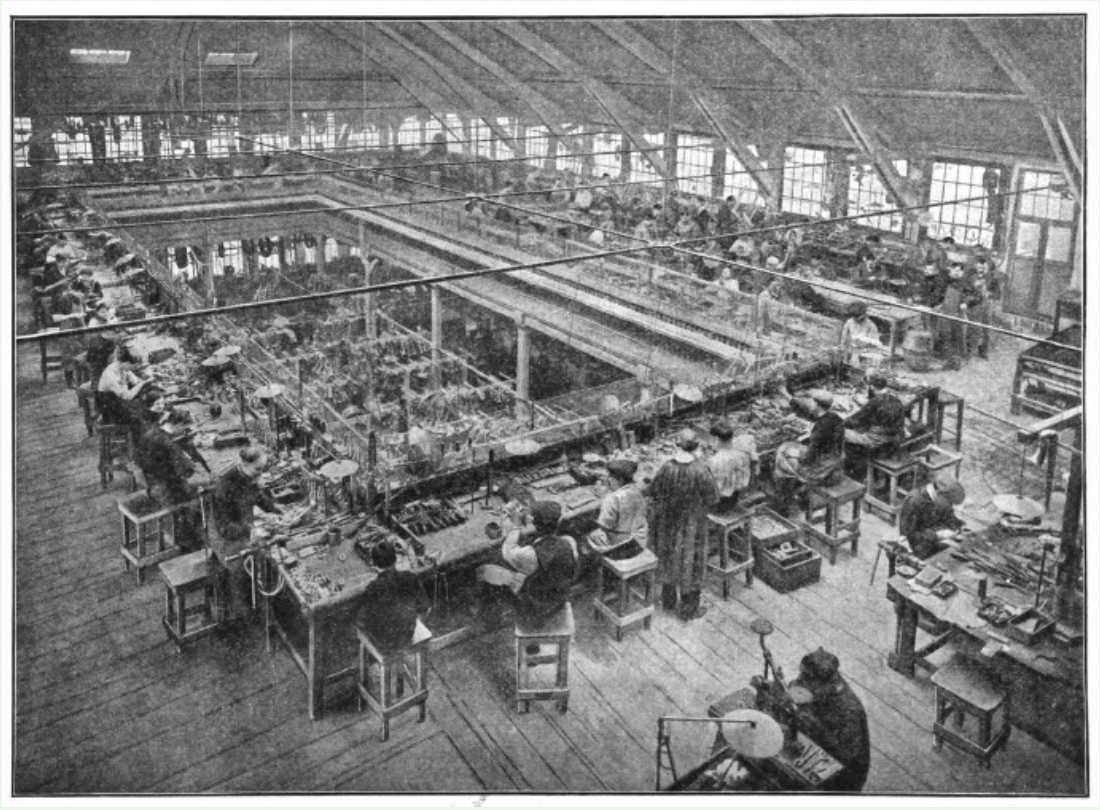
"...วันศุกร์ที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐...วันนี้ได้ไปที่มหาวิทยาลัยนาฏศิลป์ดุริยางค์และสุนทรพจน์แห่งชาติ ที่ตำบลถนนมาดริด เพื่อสังเกตวิธีการสอนโสตประสาทโดยอาจารย์นางมาร์แซล รูสโซ (Madame Marcel Rousseau)..." (พระเจนดุริยางค์, ๒๔๘๐)

"...วันอังคารที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐...วันนี้ได้ไปที่มหาวิทยาลัยนาฏศิลป์ดุริยางค์และสุนทรพจน์แห่งชาติ ที่ตำบลถนนมาดริด เพื่อสังเกตดูวิธีการสอนฮาร์ป โดยอาจารย์มาร์แซล ฟูร์นีเอ (Marcel Fournier)..." (พระเจนดุริยางค์, ๒๔๘๐)

ข้อสงสัยหนึ่งที่ได้เกิดขึ้นหลังจากสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นในส่วนนี้ คือ การที่ไม่พบชื่อบุคคลอันตรงกับที่ปรากฏในบันทึกพระเจนดุริยางค์ แต่ตรวจพบชื่อที่ใกล้เคียงกัน

บุคคลท่านแรก พระเจนดุริยางค์ได้ระบุว่าได้สังเกตการสอนของนางมาร์แซล รูสโซ ในวิชาโสตทักษะ แต่เมื่อสืบค้นดูแล้วจะพบว่าชื่อบุคคลนี้เป็นบุคคลที่เป็นอาจารย์สอนอยู่ในวิทยาลัยการดนตรีแห่งนี้จริง เพียงแต่เป็นอาจารย์ชายที่ชื่อว่า มาร์แซล แซมมูเอล รูสโซ (Marcel Samuel-Rousseau) ซึ่งเป็นนักประพันธ์ นักออร์แกน และผู้อำนวยการอุปรากรชาวฝรั่งเศส เนื่องจากไม่มีบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติมจากพระเจนดุริยางค์ ทำให้อนุมานไปได้หลายทิศทาง มุมมองหนึ่งที่เป็นไปได้ก็คือในห้องเรียนที่ใช้สังเกตการณ์อาจมีครูผู้ช่วยสอนที่เป็นสตรีอยู่ด้วย ทำให้พระเจนดุริยางค์อาจจะเกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสารและเข้าใจว่ามาร์แซล รูสโซ หรือครูผู้นี้ อาจจะเป็นภรรยาของมาร์แซล แซมมูเอล รูสโซ นี้ก็เป็นได้ อย่างไรก็ตามผู้เขียนเชื่อว่ายังคงมีหลักฐานอื่น ๆ อันยังไม่ถูกค้นพบที่จะทำให้ข้อเท็จจริงนี้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงยังไม่ขอสรุปเรื่องราวอันใดในขณะที่หลักฐานยังไม่ชัดเจน ทำได้เพียงชี้ให้เห็นถึงข้อสงสัยบางประการที่จะเชิญชวนให้ผู้อ่านขบคิดกันต่อไปในอนาคต

บุคคลที่ ๒ คืออาจารย์มาร์แซล ฟูร์นีเอ ซึ่งพระเจนดุริยางค์ได้ระบุว่าเป็นอาจารย์ผู้สอนการบรรเลงฮาร์ป เมื่อสืบค้นเพิ่มเติมก็เชื่อว่าอาจารย์ท่านนี้คือ มาร์แซล ตูร์นีเอ (Marcel Tournier) เป็นนักฮาร์ปคนสำคัญในยุคสมัยท่านหนึ่ง ทั้งยังเป็นนักประพันธ์ผู้สร้างความเป็นไปได้ใหม่ ๆ แก่เครื่องดนตรีฮาร์ปนี้ ได้สร้างลูกศิษย์

ภายในโรงงานของ Couesnon & Cie (ที่มา: 1915 Catalogue Band Instruments)

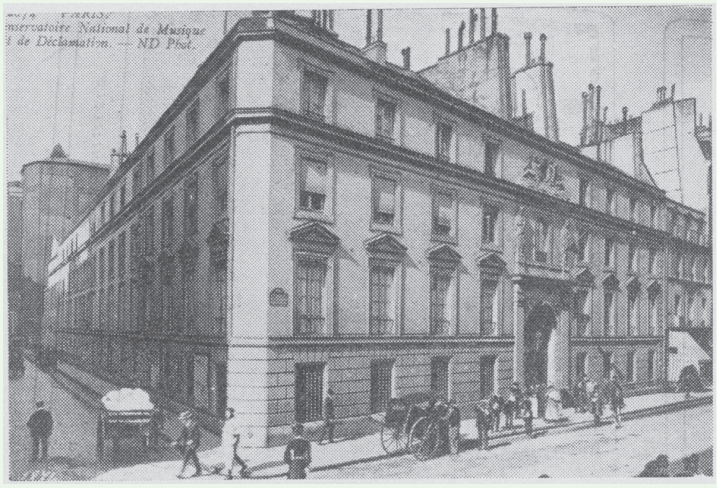
ประดับวงการดนตรีมากมายหลายท่าน บุคคลท่านนี้ที่พระเจนดุริยางค์กล่าวถึง หากเป็น นายมาร์แซล ตูร์นีเอ จริง ก็อาจจะเป็นเรื่องของการบันทึกที่คลาดเคลื่อนเท่านั้น

บทสรุปก่อนจบตอน

การเดินทางของพระเจนดุริยางค์ในตอนนี้ นอกจากการเข้าชมในสถานที่ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาตั้งแต่ต้น พระเจนดุริยางค์ก็มีกำหนดการเข้าชมการแสดงดนตรีและละครบ้างประปราย แต่ก็ไม่ได้ลงรายละเอียดใด ๆ มากนัก อยู่ในรูปแบบของบันทึกประจำวันสั้น ๆ การเดินทางในตอนนี้จะเป็นตอนสุดท้ายที่พระเจนดุริยางค์ได้พำนักอยู่ในประเทศฝรั่งเศส ในตอนต่อไปพระเจนดุริยางค์ได้เดินทางไปยังเมืองมีลาโน

การเดินทางเก็บข้อมูลเรื่องแตรวงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพคือ คุณสมประสงค์ ภาคสังข์ จากแตรวงเนตรายน (ที่มา: จิตร์ กาวี)

Conservatoire National de Musique ในช่วงทศวรรษ ๑๙๓๐ ไล่เลี่ยกับช่วงเวลาที่พระเจนดุริยางค์ได้เข้าเยี่ยมชม (ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Facade_of_the_Paris_Conservatory_of_Music_c1900_-_Prod%27homme_1929_p139.jpg)

Marcel Tournier (ที่มา: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a1/Marcel_Tournier.jpg)

หรือกรุงมิลาน ประเทศอิตาลี ซึ่งจะเป็นประเทศสุดท้ายในทวีปยุโรปที่พระเจนดุริยางค์ได้ไปเยือนก่อนเดินทางกลับประเทศสยาม ยังคงมีเรื่องราวอีกมากมายที่น่าสนใจจะถูกนำมาเสนอในตอนต่อไป พบกันใหม่ตอนหน้าครับ

เอกสารอ้างอิง

Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris. (5 February 2022). *HISTOIRE Conservatoire de Paris*. เข้าถึงได้จาก Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris: https://www.conservatoiredeparis.fr/fr/%C3%A9cole/l%27%C3%A9cole/histoire

Ecole Normale de Musique de Paris. (29 January 2022). *HISTORY of Ecole Normale de Musique de Paris*. เข้าถึงได้จาก Ecole Normale de Musique de Paris: http://www.ecolenormalecortot.com/en/school-studies/history/

Horn-u-Copia's Display of Makers. (22 January 2022). *Couesnon*. เข้าถึงได้จาก Horn-u-Copia's Display of Makers: https://www.horn-u-copia.net/Reference/display.php?thisrec=116

Sherman, Clay & Co. (1915). *1915 Catalogue Band Instruments*. San Francisco: Sherman, Clay & Co.

พระเจนดุริยางค์. (๒๔๘๐). *รายงานการดูงานในต่างประเทศของข้าราชการซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายจาก ก.พ. การดูงานดนตรีสากลของพระเจนดุริยางค์*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

พระเจนดุริยางค์. (๒๕๑๒). *ชีวประวัติของข้าพเจ้า อนุสรณ์ในงานพระราชทางเพลิงศพ เสวกโท พระเจนดุริยางค์ (ปีติ วาทยกร)*. กรุงเทพฯ: บางกอก ซีเกรตาเรียล ออฟฟิศ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๖). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

อิทธิพล Fandom...เพราะรักจึงยอมทุกอย่าง: แรงขับเคลื่อนสำคัญในธุรกิจดนตรี

เรื่อง:
สุรเกียรติ ไชยวัศบุญกิจ [Surakiat Chaiyawatboonkij]
นภทีป์ จองพาณิชย์เจริญ [Noppartee Jongpanichcharoen]
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาธุรกิจดนตรี
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

อุตสาหกรรมดนตรีเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีการเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดดในช่วงหลายปีที่ผ่านมา วงการเพลงทั้งในและต่างประเทศมีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายและน่าสนใจ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหนึ่งในรูปแบบการทำธุรกิจที่ทำเงินได้ค่อนข้างสูงคือธุรกิจที่เกิดขึ้นจากศิลปินกับแฟนคลับ (Fanclub) นอกเหนือไปจากการบริโภคผลงานที่ศิลปินสร้างสรรค์แล้ว ยังมีการซื้อขายด้วยเสน่หา หรือที่เรียกกันว่า "การเปย์" ซึ่งมีให้เห็นทั้งในไทยและต่างประเทศ จนกลายเป็นเรื่องปกติ อาทิ งานแสดงดนตรี BLACKPINK 2019 WORLD TOUR [IN YOUR AREA] BANGKOK : ENCORE ซึ่งสามารถจำหน่ายบัตรจำนวนถึง ๓๐,๐๐๐ ใบ ได้ภายในเพียงไม่กี่นาที จนทาง Applewood Thailand ต้องเปิดรอบการแสดงเพิ่มอีก ๑ รอบ ซึ่งเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่ากิจกรรมเหล่านี้ช่วยทำให้วงการเพลงสามารถดำเนินต่อไปได้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แต่แม้ว่าการซื้อขายด้วยเสน่หาจะทำให้มีเงินทุนสะพัดในอุตสาหกรรมนี้ สิ่งที่ศิลปินต้องการที่สุดก็คือการชื่นชมผลงานที่พวกเขาสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยความตั้งใจ บทความเรื่องนี้นำผู้อ่านไปทำความเข้าใจกับการเป็น Fandom ซึ่งเป็นความหลงใหลอย่างสูงสุดที่แฟนคลับมีต่อศิลปิน ตลอดจนแนวทางในการนำ Fandom มาใช้เพื่อขับเคลื่อนธุรกิจดนตรีให้เติบโตต่อไป

Fandom คืออะไร

Fandom คือ กลุ่มแฟนคลับที่มีความหลงใหลในตัวบุคคล ศิลปิน ดารา นักกีฬา นักการเมือง แนวความคิด หรือแม้แต่สิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ตัวการ์ตูน เกม ซึ่ง Fandom มาจากคำสองคือ Fanclub และคำว่า Kingdom เปรียบเสมือนกลุ่มแฟนคลับที่รวมตัวกันจนเกิดเป็นดั่งอาณาจักร ซึ่งจะมีชื่อเรียกต่างกันไป

ประวัติของ Fandom

ประวัติศาสตร์ของ Fandom นั้นค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น ตั้งแต่ครั้งที่นายโยฮันกูเตนเบิร์ก (Johann Gutenberg) ได้คิดค้นแท่นพิมพ์ที่จะปฏิวัติวงการหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในปี ค.ศ. ๑๔๔๐ (พ.ศ. ๑๙๘๓) เนื่องด้วยการที่มนุษย์เราสามารถพิมพ์ผลงานของผู้ประพันธ์ต่าง ๆ ออกมาได้เป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงทั้งกวีและวรรณกรรมได้มากขึ้น จนเกิดเป็นกลุ่มแฟนคลับในผลงานนั้น แต่ถึงอย่างนั้น คำว่า Fandom ก็ยังไม่ถูกใช้ จนมาถึงช่วงปี ค.ศ. ๑๙๒๖ (พ.ศ. ๒๔๖๙) ที่คำว่า Fandom ถูกใช้ในเหตุการณ์ที่นิตยสารวิทยาศาสตร์ของอเมริกาที่มีชื่อว่า Amazing stories ได้ตอบรับจดหมายที่เหล่าแฟน ๆ ส่งเข้ามา และนี่ก็คือครั้งแรกที่คำว่า Fandom ได้ถูกนำมาใช้อย่างเป็นทางการ คำว่า Fandom นั้นมีความหมายดั้งเดิมมาจากคำว่า Fantastic ที่แปลว่า "มหัศจรรย์" หรืออีกความหมายก็คือ "คลั่งไคล้" ซึ่งในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) วงเดอะบีเทิลส์ ก็สามารถนิยามความหมายของคำว่า Fandom และ Fantastic ได้เป็นอย่างดี Fandom นั้น ในทางธุรกิจเป็นเหมือนกระบอกเสียงและเครื่องแสดงความจงรักภักดี (loyalty) ที่ธุรกิจนั้นจะต้องดูแลพวกเขาให้ดีที่สุด

ความแตกต่างระหว่าง Fandom กับ Fanship

Fandom มีความแตกต่างจาก Fanship ตรงที่ Fanship นั้นคือแฟนคลับที่ชื่นชอบในตัวบุคคลหรือชื่นชอบในตัวผลงานเท่านั้น แต่อาจจะไม่ได้มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกลุ่มชุมชนของผู้ที่นิยมในตัวบุคคลนั้น และขาดสิ่งที่เรียกว่า Sense of community นั่นก็คือ จิตสำนึกร่วมชุมชน เป็นลักษณะของกลุ่มคนที่มีความรู้สึกใดความรู้สึกหนึ่งร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และอาจเกิดความผูกพันกันในชุมชน ตัวอย่าง เช่น Fanship ของ BNK48 อาจจะติดตามผลงาน ฟังเพลงบ่อย ๆ พวกเขาอาจร้องหรือเต้นตามเพลงของ BNK48 ได้ แต่ไม่ได้ติดตามข่าวสารอย่างต่อเนื่อง สะสมของที่ระลึก หรือตามพบปะกับ BNK48 ในทุกงาน ตลอดจนเข้าร่วมงานคอนเสิร์ต ดังเช่นคนที่เป็น Fandom ทำ สำหรับ Fanship แล้ว พวกเขาติดตามศิลปินเพื่อความบันเทิงเท่านั้น ซึ่งต่างจาก Fandom ที่อาจจะมีการสร้างชุมชนขึ้นมา และมีการรวมตัวของกลุ่มแฟนคลับ มีความสุขที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของ BNK48 ตามติดทุกสถานการณ์ มีอารมณ์ร่วมกับทุกการเคลื่อนไหวของ BNK48

วัฒนธรรม Fandom

เมื่อมีการรวมตัวของกลุ่มคนหลายคนเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมขึ้น ซึ่ง Fandom ก็มีการสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเองเช่นกัน โดยส่วนใหญ่จะเกิดจากคนที่มีความชื่นชอบในสิ่งเดียวกันหลาย ๆ คน และเกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ในสิ่งที่พวกเขาชื่นชอบ ดังเช่นกรณีของวงวินเนอร์ (WINNER) ที่ผู้คนเริ่มรู้จักจากรายการการแข่งขันเซอร์ไวเวอร์ (survivor) Who is next : WIN ที่ได้แทยัง (Tae-Yang) กับจี-ดรากอน (G-Dragon) มาเป็นผู้ให้คำปรึกษา (mentor) แก่รายการทำให้แฟนคลับวงวินเนอร์ ซึ่งส่วนใหญ่นั้นมาจากวง Big Bang และต่อมาก็เกิดเป็นการรวมกลุ่มสร้างอัตลักษณ์และลักษณะของแฟนคลับวงวินเนอร์ขึ้นมา โดยเริ่มตั้งแต่ชื่อเรียกอย่าง INNERCIRCLE ซึ่งสามารถอ่านพ้องคำในภาษาเกาหลีได้ว่า “นอบูวอ” ซึ่งพ้องกับคำว่า Number One ที่แปลว่าผู้ชนะได้เหมือนกัน และนอกจากชื่อวงก็ยังมีฉายาไว้เรียกเหล่าศิลปินตามที่แต่ละคนอยากจะเรียก โดยมักจะเรียกจากเอกลักษณ์เฉพาะตัว หรือรูปร่างหน้าตา เช่น จินอู (Jinu) ที่ตาเขานั้นกลมโต แฟนคลับเลยเรียกว่า “กระต่าย” เพราะว่าตาโต ฮุน (Hyun) ที่มีนิสัยไม่ยอมใคร ก็ได้รับฉายาว่า “สิงโต” หรือมิโน (Mino) ที่เมื่อก่อนนั้นเคยมีหุ่นอ้วนใหญ่เหมือนหมี ก็มีฉายาว่า “หมี” เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีการแสดงตัวตนในโลกออนไลน์ว่าตนเองนั้นชื่นชอบวงหรือศิลปินคนไหนเป็นพิเศษด้วยวิธีต่าง ๆ มากมาย เช่น การใส่ข้อมูลใน Bio ใน Twitter หรือจะเป็นการตั้งรูปโพรไฟล์เป็นรูปวงหรือศิลปินที่ตนเองชื่นชอบ เป็นต้น

ทั้งนี้ ถ้าวงดนตรีและตัวศิลปินนั้นขาดผู้ติดตามหรือแฟนคลับ ก็ยากที่จะเกิดวัฒนธรรม ยิ่งมีผู้คนรู้จักหรือผู้คนชื่นชอบและคอยติดตามมากเท่าไหร่ ศิลปินเหล่านี้ก็จะมีกำลังใจและมีรายได้ในการผลิตผลงานออกมาเรื่อย ๆ เพื่อให้แฟนคลับได้รับชม โดยจะสังเกตได้ว่ายิ่งวงที่มีแฟนคลับเยอะก็จะยิ่งจัดกิจกรรมได้ยิ่งใหญ่เป็นพิเศษ อย่างกรณีของวง BTS ที่ IFPI ได้จัดอันดับให้กลายเป็นศิลปินระดับโลกในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ (พ.ศ. ๒๕๖๓) ซึ่งเป็นการจัดอันดับจากยอดขายทั่วโลก ยอดสตรีมจากดิจิทัล ยอดขายซีดี แผ่นเสียง และยอดดาวน์โหลด ทั้งหมดนี้ทำให้วง BTS นั้นเป็นวงเพียงไม่กี่วงที่สามารถ Stadium Tour ได้รอบโลก ทั้งนี้ ถ้าวง BTS ไม่มีฐานแฟนคลับที่เหนียวแน่น พวกเขาก็ไม่มีทางที่จะมาได้ถึงจุดนี้

Fandom กับอิทธิพลที่มีกับอุตสาหกรรมดนตรี

สำหรับอุตสาหกรรมดนตรีแล้ว การมี Fandom ก็เปรียบเสมือนขุมทรัพย์ Fandom เป็นสิ่งที่นักการตลาดไม่ควรมองข้าม เนื่องจากเป็นโอกาสทางธุรกิจที่ดี เพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งยังทำให้ศึกษากลุ่มเป้าหมายได้ง่ายและใกล้ชิดมากขึ้น เป็นการขยายและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตัวศิลปินอีกด้วย สำหรับอิทธิพลที่ Fandom มีต่ออุตสาหกรรมดนตรีนั้น มีหลากหลายรูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- อิทธิพลต่อด้านการตลาด : กรณีศึกษา Fandom BTS

ในช่วงวันที่ ๑-๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการจัดทำโพรเจกต์โดยเหล่า Fandom ของศิลปินวง BTS หรือที่เรียกอีกชื่อว่า Thai A.R.M.Y ได้จัดโพรเจกต์ที่มีการเช่าและซื้อป้ายโฆษณาบนรถตุ๊กตุ๊ก เพื่ออวยพรวันเกิดให้แก่ศิลปิน โดยใช้ชื่อโพรเจกต์ว่า Our Smile begin with Jin / Beloved 26th Birthday ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการจัดทำโดยเหล่า Fandom ทั้ง ๑๐ คน โดยมีค่าใช้จ่ายในการเช่า ออกแบบ และผลิตป้ายอยู่ที่คันละไม่เกิน ๑,๕๐๐ บาท ซึ่งผลของโพรเจกต์นี้ก็อาจจะ

ภาพที่ ๑ แสดงภาพแฟนคลับ BTS ไทย ที่ซื้อโฆษณา “ตุ๊กตุ๊ก” แฮปปี้เบิร์ธเดย์ศิลปิน
(ที่มา: https://www.marketingoops.com/media-ads/traditional/ooh/bts-fanclub-tuktuk/)

ทำให้มีเหล่าบรรดา Fandom มากขึ้นจากการที่มีผู้คนผ่านมาเห็นป้ายโฆษณานี้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงพลังของเหล่า Fandom ที่ยอมทุ่มเงินให้แก่ศิลปินที่ตนเองชื่นชอบ ซึ่งเรื่องราวในกรณีศึกษานี้เป็นประโยชน์แก่การทำการตลาดให้ตัวศิลปินเป็นอย่างมาก เนื่องจากศิลปินได้รับการโฆษณาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายของตนเองแต่ประการใด (ดังแสดงในภาพที่ ๑)

- อิทธิพลจากศิลปินสู่ Fandom

กรณีศึกษา เสื้อฮาวาย อิทธิพลจากศิลปิน The Toys

เนื่องด้วยการที่ศิลปินและ Fandom นั้นมีความเกี่ยวเนื่องและผูกพัน เปรียบได้ดั่งคนในครอบครัว

ภาพที่ ๒ แสดงแนวโน้มการค้นหาคำว่า “เสื้อฮาวาย” ในระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๗-๒๐๑๘ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑)
(ที่มา: ผู้เขียน)

ภาพที่ ๓ แสดงภาพโฆษณาของธนาคารกสิกรไทย โดยนำศิลปินวง Blackpink มาเป็นพรีเซ็นเตอร์ (ที่มา: nuttaputch.com/interview-kbank-blackpink/)

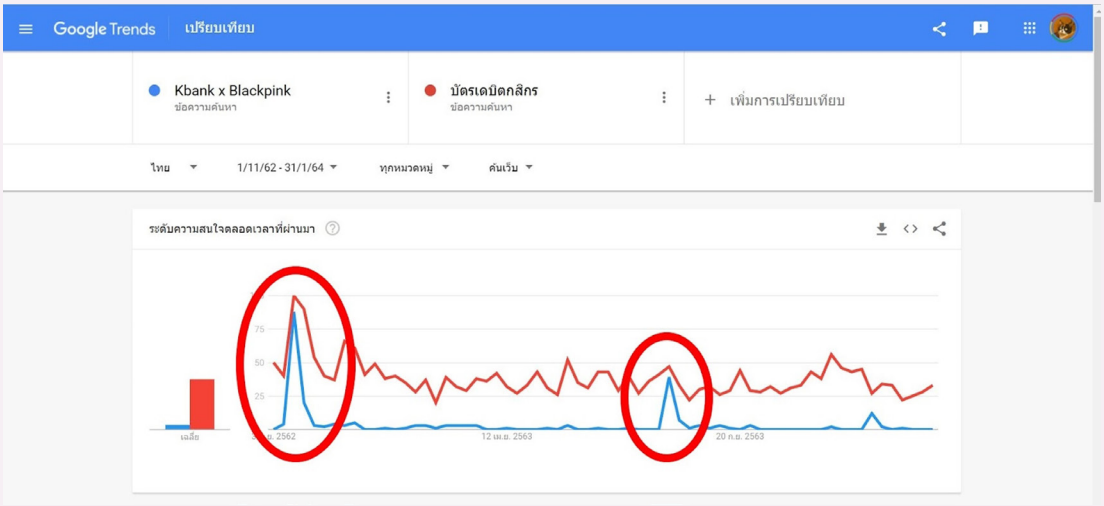
เดียวกัน จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการกระทำของศิลปินนั้นจะส่งผลให้เหล่า Fandom เลือกที่จะปฏิบัติหรือใช้สิ่งของตามศิลปินที่ตนเองชื่นชอบ อาทิ กรณีศึกษา ศิลปิน The Toys ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ เป็นช่วงที่ The toys ปล่อย Single ก่อนฤดูฝนออกมา พร้อมกับสไตล์การแต่งตัวในชุดฮาวาย ทำให้ผู้คนนิยมใส่ชุดฮาวายตามศิลปิน จนส่งผลให้ Google trend ในช่วงเวลาดังกล่าว มียอดการค้นหาคำว่าเสื้อฮาวายบน Google เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่ศิลปินมีต่อเหล่า Fandom ของเขา ทั้งนี้แสดงผลของความนิยมดังกล่าวบน Google ในภาพที่ ๒

กรณีศึกษา Kbank x Blackpink

จากกรณีศึกษา Kbank x Blackpink (ดังแสดงในภาพที่ ๓) ผู้เขียนพบว่า การนำพรีเซ็นเตอร์ที่มีฐานแฟนคลับอยู่มากอย่าง Blackpink มาช่วยในการจับกลุ่มตลาดใหม่ที่เป็นวัยรุ่นหรือคนรุ่นใหม่นั้น ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เนื่องจากเหล่า Fandom นั้นให้ความสำคัญในการสนับสนุนศิลปินที่พวกเขารักและเชิดชู โดยถ้าอ้างอิงข้อมูลจาก Google trend โดยกำหนดช่วงเวลาตามแคมเปญ จะพบว่ามีกระแสตอบรับที่สูงเป็นอย่างมาก เมื่อเทียบกับช่วงเวลาก่อนทำกิจกรรมนี้ (ดังแสดงในภาพที่ ๔)

กรณีศึกษา เป๊ก ผลิตโชค

กลุ่มแฟนคลับของเป๊ก ผลิตโชค นั้น เป็นกลุ่มของผู้คนที่มีความหลากหลายทั้งช่วงวัยและอาชีพ ส่งผลให้กลุ่ม Fandom สามารถสนับสนุนส่งเสริมเป๊กได้ในหลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุนด้วยทุนทรัพย์ของตัวเอง หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความถนัดของแฟนคลับ โดยสามารถแบ่งแฟนคลับเหล่านี้ได้เป็นสองบทบาท คือ บทบาทในพื้นที่ชีวิตจริง ที่จะคอยเป็นผู้อุปถัมภ์และคอยสนับสนุนหรือจัดงานให้แก่ศิลปิน และบทบาทในพื้นที่ออนไลน์ที่จะคอยเป็นทั้งผู้รับสารและส่งสารในโลกออนไลน์ ทั้งนี้เหตุผลที่ทำให้เหล่าแฟนคลับของเป๊ก ผลิตโชค เกิดความเหนียวแน่นและรักใคร่ในตัวเป๊กนั้น เกิดจากการที่เป๊กได้แสดงความเอาใจใส่และห่วงใยในตัวแฟนคลับของเขาอยู่เสมอ อาทิ การนำของฝากจากต่างประเทศมาแจก หรือการแจกแหวนให้แฟนคลับทุกคนที่มางานคอนเสิร์ต และในช่องทางออนไลน์เป๊กก็จะมีการจัด

ภาพที่ ๔ Google Trend Kbank x Blackpink / บัตรเดบิตกสิกร
(ที่มา: ผู้เขียน)

Fan talk เพื่อโต้ตอบกับเหล่าแฟนคลับอีกด้วย ผลที่เกิดขึ้นคือกระแสในสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะในทวิตเตอร์จะพบว่า ปรากฏการณ์ #เป็กผลิตโชค สามารถขึ้นเทรนด์อันดับ ๑ ได้อยู่บ่อยครั้ง และนอกจากนี้เหล่าแฟนคลับก็ยังมีการคิดค้นภาษาที่เรียกว่า “ผลิตเหี่ยน” เพื่อใช้ในการสื่อสารกันผ่านทวิตเตอร์ โดยมีที่มาจากการใช้ภาษาของเป็กและเป็ก ผลิตโชค ก็ยังเรียกเหล่าผู้ติดตามของเขาว่า “นุช” อีกด้วย

นอกจากนี้ยังเกิดธรรมเนียมและประเพณีขึ้นภายใน Fandom เช่น บทสวดที่ว่า “รักเป็กกี้มากมายที่สุดในโลก ชีวิต จักรวาล บอโร่ ตอเช่ สวิชดาวน์ เชเว่นโอทู เลยแหละ” และคำขวัญที่ว่า “คิดถึงก็มาหา อยากตามมาก็ตามใจ ไม่ว่างไม่เป็นไร แค่ส่งใจมาก็พอ”

Fandom กับแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์เชิงธุรกิจ

เกล สตีเวอร์ (Gayle Stever) ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาของ Empire State College และ State University of New York ได้กล่าวในหนังสือ The psychology of celebrity ว่า “เมื่อแรงเชื่อมโยงถูกพัฒนาไปจนมีความมั่นคงแข็งแรงถึงจุดหนึ่ง ก็จะถึงจุดที่ตัวศิลปินเองกลับไม่ค่อยจะมีความสำคัญเท่าไหร่” ซึ่งอีกความหมายก็คือ จุดเริ่มต้นของการสร้าง Fandom นั้นมักจะเกิดจากตัวศิลปินที่ได้สั่งสมความพยายาม และได้ทำการตลาดโปรโมตที่ดี เปรียบได้ดั่งนักการเมืองที่มาหาเสียง และเมื่อพอเวลาผ่านไป ถ้าศิลปินเหล่านั้นได้รับความนิยมก็จะเกิดเหล่าแฟนคลับขึ้นมาจนก่อให้เกิดชุมชน (Community) ผู้ที่ชื่นชอบศิลปิน เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกัน จนหลอมรวมกลายมาเป็น Fandom และพอถึงจุด ๆ นี้ ตัวศิลปินเองก็ไม่จำเป็นที่จะต้องสร้างความนิยมในตัวของเขามากเท่าตอนที่กำลังจะดัง เหมือนกับว่าทำไมนักการเมืองหลังจากที่ได้รับการเลือกตั้งแล้ว ก็ไม่จำเป็นจะต้องมาเดินหาเสียงอีกต่อไป เหล่า Fandom จะคอยโปรโมตและสนับสนุนศิลปินที่พวกเขารัก ตราบเท่าที่ศิลปินไม่ไปสร้างกระแสลบอีก

Fandom Marketing แนวทางการใช้ศิลปินเพื่อดึงดูดใจ Fandom

ในบทความนี้ ผู้เขียนได้รวบรวมวิธีการที่นักการตลาดจะสามารถนำศิลปินมาดึงดูดใจเหล่าสาวกของเขาได้ด้วยวิธีการหลากหลาย ดังต่อไปนี้

๑. โปรโมตสินค้าด้วยพรีเซนเตอร์และแบรนด์แอมบาสเดอร์

การใช้พรีเซนเตอร์ในการดึงดูดให้เหล่า Fandom มาใช้ผลิตภัณฑ์ที่ตัวศิลปินนั้นเป็นพรีเซนเตอร์ เป็นหนึ่งกลยุทธ์ทางการตลาดที่นิยมมากในปัจจุบัน ข้อดีของการใช้ศิลปินมาเป็นพรีเซนเตอร์และแบรนด์แอมบาสเดอร์นอกจากจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์ผ่านไลฟ์สไตล์ของพรีเซนเตอร์แล้ว ยังทำให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่ายระหว่างแบรนด์สินค้ากับตัวศิลปินอีกด้วย ตัวอย่างเช่น ในกรณีศึกษาของ Pepsi x Blackpink

ภาพที่ ๕ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ PEPSI Black Pink Limited Edition Full Set
(ที่มา: https://adaddictth.com/knowledge/Fandom-Marketing)

นั้น Pepsi ได้ใช้ตัวพรีเซนเตอร์เป็นศิลปินวง Blackpink ที่ช่วยปรับภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้สามารถเจาะกลุ่มตลาดคนรุ่นใหม่ และมีการเปลี่ยนแพ็กเกจกระป๋องเป็นรูปศิลปิน เพื่อให้เหล่า Fandom ได้สะสม (ดังแสดงในภาพที่ ๕) ซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นระหว่างสองฝ่ายก็คือ คนที่เป็นลูกค้าของ Pepsi อยู่แล้ว เมื่อมีโอกาสได้ซื้อผลิตภัณฑ์ก็มีโอกาสที่จะกลายมาเป็นหนึ่งในสมาชิกของ Fandom ได้ ส่วนเหล่า Fandom ก็มีโอกาสจะซื้อผลิตภัณฑ์ของ Pepsi และกลายมาเป็นลูกค้าของ Pepsi อีกด้วย

๒. การออกคอลเล็กชันสินค้าพิเศษของศิลปิน (Brand collaboration)

เป็นการสร้างคอลเล็กชันลิมิเต็ดอิดิชันขึ้นระหว่างแบรนด์กับศิลปิน ซึ่งมีความแตกต่างจากการเป็นพรีเซนเตอร์ตรงที่ไม่ใช่การโปรโมตสินค้าทั้งหมดของแบรนด์ และไม่ใช่การร่วมงานในระยะเวลาที่นานเท่ากัน แต่จะเป็นการโปรโมตสินค้าที่ออกแบบร่วมกันเท่านั้น ซึ่งการ Collaboration นั้น ก่อให้เกิดประโยชน์ที่คล้ายกับการใช้แบรนด์แอมบาสเดอร์ ข้อดีของการจับมือร่วมกันระหว่างแบรนด์กับศิลปินคือ ภาพลักษณ์และความเป็นศิลปินจะถูกถ่ายทอดลงมาบนสินค้า เพื่อทำให้แฟนคลับได้เห็นถึงตัวตนของศิลปิน และแบรนด์เองก็ได้คอลเล็กชันใหม่ ๆ ตัวอย่างเช่น ในกรณีศึกษาของแบรนด์ Peaceminusone ของศิลปิน G-Dragon ที่ร่วมกับ Nike ในการออกแบบรองเท้า Nike Air Force 1 ซึ่งความสำเร็จของงานนี้คือสินค้าจำหน่ายหมดทันทีที่วางขาย และกลายเป็นสินค้าที่หายากหรือกลายเป็นของสะสมกันเลยทีเดียว (ดังแสดงในภาพที่ ๖)

๓. การใช้ผลิตภัณฑ์และการรีวิวสินค้า

เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ทางการตลาดที่ผู้คนนิยมใช้ในการโปรโมตสินค้า เหตุผลมาจากที่เหล่า Fandom นั้นมักมีพฤติกรรมเลียนแบบศิลปินที่ชื่นชอบ ทั้งการแต่งตัว เครื่องใช้ต่าง ๆ หรือแม้แต่ตามไปเที่ยวสถานที่ที่ศิลปินที่ตนเองชื่นชอบไป ซึ่งสามารถยกตัวอย่างได้จากกรณีศึกษาปรากฏการณ์ครีมแจฮยอน (JaeHyun) จากวง NCT 127 โดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มาจากการที่แจฮยอน (JaeHyun) ได้ใช้ครีม Corthe ในวิดีโอ 24Hr Relay Cam เมื่อ

ภาพที่ ๖ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ Collaboration รองเท้า Peaceminusone x Nike Air Force 1 และศิลปิน G-Dragon (ที่มา: https://adaddictth.com/knowledge/Fandom-Marketing)

เหล่า Fandom ได้เข้าไปดูคลิปดังกล่าว ก็ได้เกิดความต้องการที่จะใช้สินค้าเช่นเดียวกับศิลปิน ทำให้ครีมของ Corthe ขายหมดในเวลาไม่ช้า การใช้และการรีวิวนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์เพียงแค่ด้านยอดขาย แต่ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ของแบรนด์อีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้ามก็อาจส่งผลเสียให้แบรนด์ได้เช่นกัน ในกรณีที่ศิลปินออกมารีวิวในทางที่ไม่ดี เหล่า Fandom ก็พร้อมที่จะแบนสินค้าตัวนั้นได้ในทันที (ดังแสดงในภาพที่ ๗)

๔. การ Tie-in สินค้า

การ Tie-in หรือการทำโฆษณาแฝงนั้น สามารถแฝงเข้าไปได้ในหลาย ๆ รูปแบบ ทั้งในมิวสิกวิดีโอหรือซีรีส์ ซึ่งสื่อเหล่านี้มักจะเป็นที่น่าติดตามสำหรับเหล่า Fandom อยู่แล้ว บางครั้งจึงทำให้เกิดการอยากทดลองใช้ตามได้อย่างไม่รู้ตัว ในกรณีศึกษาของมิวสิกวิดีโอ Power Up ของศิลปิน Red Velvet ในมิวสิกวิดีโอนั้นมีการแฝงผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางลิปสติกแบรนด์ Etude ไว้ภายในนั้น การ Tie-in จะเน้นให้เห็นตัวสินค้าและการใช้ เน้นสร้างภาพจำโดยไม่ใช้การ Hard Sale หรือการเสนอขายที่มากเกินไป (ดังแสดงในภาพที่ ๘)

ข้อควรระวังเกี่ยวกับ Fandom

แม้ Fandom จะก่อประโยชน์มหาศาลให้แก่ตัวศิลปินและนักการตลาด แต่ในกรณีที่ Fandom หรือเหล่าผู้ติดตามศิลปินเกิดความชื่นชอบในตัวศิลปินมากจนเกินไป ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ทั้งตัวผู้อื่นและตัวศิลปินเอง ในประเทศเกาหลีใต้จะเรียกคนเหล่านี้ว่า ซาแซง (Sasaeng) ซึ่งคนเหล่านี้จะชอบศิลปินมาก จนบางครั้งก็ติดตามศิลปินไปในทุก ๆ ที่ แม้ในเวลาส่วนตัวของศิลปินเอง จึงทำให้เกิดการรุกล้ำความเป็นส่วนตัวของศิลปิน โดยที่จุดประสงค์ของคนเหล่านี้ คือการที่ได้เข้าใกล้ตัวศิลปินหรือทำให้ศิลปินได้จดจำในการกระทำของเขาไว้ บางคนถึงขั้นทำร้ายร่างกายศิลปิน เพื่อฝากรอยแผลไว้ให้จดจำ เช่นในกรณีของ เดอะทอย ธันวา บุญสูงเนิน โดยระหว่างที่เดอะทอยแสดงสดบนเวทีอยู่นั้น ได้มีชายคนหนึ่งเดินขึ้นมาขอถ่ายรูปบนเวที และกอดคอเดอะทอย แสดงท่าทีว่ารู้จักเขามาก่อน จึงทำให้เจ้าตัวเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก หรือจะเป็นกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในอเมริกา ซึ่งได้เกิดขึ้นกับ Taylor Swift เมื่อ นาย Roger Alvarado ได้แอบเข้าไปในอะพาร์ตเมนต์ส่วนตัวของ Taylor Swift ถึงสามครั้งภายในเวลาไม่ถึงปี โดยเขาได้

เข้าไปนอนที่เตียงของ Taylor และได้อาบน้ำในห้องน้ำส่วนตัวของเธอ และรอเธอกลับมา แต่โชคดีที่ในแต่ละครั้งตำรวจสามารถเข้าจับกุมตัวเขาได้ และ ณ เวลานั้น Taylor ก็ไม่ได้อยู่ที่นั่นเช่นกัน

บทสรุป

จะเห็นได้ว่า ศิลปินกับ Fandom นั้นเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กัน ถ้าศิลปินขาดเหล่าบรรดา Fandom ที่จะเป็นผู้ที่คอยสนับสนุน ก็จะเป็นเรื่องยากที่ศิลปินเหล่านั้นจะสามารถไปต่อได้ ในขณะเดียวกัน เมื่อไม่มีศิลปินก็จะไม่มีเหล่า Fandom เกิดขึ้นมา

ภาพที่ ๗ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ CORTHE และศิลปินแจฮยอนจาก NCT 127
(ที่มา: https://adaddictth.com/knowledge/Fandom-Marketing)

ภาพที่ ๘ การ Tie-in ลิปสติก Etude ใน MV Power Up
(ที่มา: https://adaddictth.com/knowledge/Fandom-Marketing)

ได้ Fandom นั้นมีทั้งประโยชน์และโทษในเวลาเดียวกัน เมื่อศิลปินที่พวกเขารักถูกรังแก หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม เหล่าแฟนคลับก็พร้อมที่จะช่วยปกป้องศิลปินที่พวกเขารักอยู่เสมอ แต่ความรักในตัวศิลปินบางครั้งก็เป็นเหมือนดาบสองคม ความรักที่มากเกินไปหรือเกินขอบเขตก็นำมาซึ่งอันตรายแก่ตัวศิลปินเอง ทั้งเรื่องความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยต่าง ๆ แต่ถ้าหากสามารถควบคุมและมองให้ถูกจุด Fandom นั้นจะเป็นดั่งขุมทรัพย์ให้แก่ศิลปินและเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของธุรกิจดนตรี

รายการอ้างอิง

คชาภรณ์ วงษ์วรรณรัตน์. (๒๕๖๒). *วัฒนธรรมแฟน สู่การเป็นผู้ผลิตสินค้าแฟนอาร์ต กรณีศึกษา แฟนคลับวง วินเนอร์และวงไอคอน*. สืบค้นจาก รายงานการศึกษาเฉพาะบุคคล (individual study).

ปรีดี นุกูลสมปรารถนา. (๒๕๖๓). *Sense of Community แนวคิดในการสร้างความสำเร็จให้ธุรกิจ*. สืบค้นจาก https://www.popticles.com/business/sense-of-community/

พัน ฉัตรไชยยันต์. (๒๕๖๓). วัฒนธรรมแฟน: กรณีศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา เป๊ก ผลิตโชค แฟนคลับ. *วารสารนิเทศศาสตร์. ๓๘*(๒), พฤษภาคม-สิงหาคม: ๓๕-๕๑.

สุรพร เกิดสว่าง. (๒๕๖๒). *กรี๊ด ๆ ๆ : เรื่องของ แฟนคลับ หรือ "fandom"*. สืบค้นจาก http://johjaionline.com/opinion/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B9%8A%E0%B8%94%E0%B9%86%E0%B9%86-%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87-%E0%B9%81%E0%B8%9F%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%9A-%E0%B8%AB%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B8%AD-fandom/.

Admink brand buffet. (๒๕๖๕). *ทำความรู้จัก Fandom Marketing กลยุทธ์สร้างแบรนด์ยุคดิจิทัลให้ทรงพลังจาก "แฟนคลับ"*. สืบค้นจาก https://www.brandbuffet.in.th/2022/01/the-wall-2021-fandom-marketing/.

Nuttaputch.com. (๒๕๖๒). *วิเคราะห์เกม KBANK ดึง Blackpink เขย่าตลาดธนาคาร (และตัวเอง)*. สืบค้นจาก https://www.nuttaputch.com/interview-kbank-blackpink/.

Pigabyte. (๒๕๖๓). *เปิดใจที่แรก! แฟนคลับ BTS ไทย เบนเข็มซื้อโฆษณา "ตุ๊กตุ๊ก" แฮปปี้เบิร์ธเดย์ศิลปิน*. สืบค้นจาก https://www.marketingoops.com/media-ads/traditional/ooh/bts-fanclub-tuktuk.

Popcornfor2. (๒๕๖๐). *๑๐ เรื่องสุดสยองที่เกิดกับไอดอลจากฝีมือซาแซง!*. สืบค้นจาก https://www.popcornfor2.com/content/-news-106034.

xxapong. (๒๕๖๔). *#ของมันต้องมี! ๔ กลยุทธ์การทำ Fandom Marketing ปลุกพลังแฟนคลับ สู่นักรบแนวหน้าผู้พาสินค้า Sold Out*. สืบค้นจาก https://adaddictth.com/knowledge/Fandom-Marketing.

Union. (๒๕๖๔). *Power of Fandom แฟนด้อมคืออะไร*. สืบค้นจาก https://unionmall.co.th/power-of-fandom/.

Distillery. (2019). *The history of fandom*. from https://www.wearedistillery.co/we-think/the-history-of-fandom.

Samantha Ibrahim. (2022). *Taylor Swift's terrifying stalker history: from deadly love letters to break-ins*. from https://nypost.com/2022/01/11/taylor-swifts-terrifying-stalker-history-through-the-years/.

COLLEGE OF MUSIC MAHIDOL UNIVERSITY

CREATIVE CITY OF MUSIC NAKHON PATHOM

TIJC youth camp#2

21-24 APRIL 2022

THAILAND INTERNATIONAL JAZZ CONFERENCE

JAZZ

Learning Jazz for the Learning Society - Happy Society

การเตรียมความพร้อมก่อนสอบเข้าระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ตอนที่ ๑)

เรื่อง:
ปรียานันท์ พร้อมสุขกุล (Preeyanun Promsukkul)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์อาชีพในระดับสูง เน้นการประยุกต์ความรู้เชิงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ โดยพัฒนาความรู้และทักษะทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ และการริเริ่มพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒)

จากการสอบถามผู้สมัครสอบและการศึกษาเพิ่มเติม พบว่า มีผู้เรียนจำนวนมากทั้งที่กำลังสนใจจะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีด้านดนตรีหรือแม้แต่นักศึกษาวิชาเอกดนตรี มักพบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งนอกเหนือจากการขาดความรู้และทักษะพื้นฐานทางดนตรีของผู้เรียนแล้ว สิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนดนตรีในระดับปริญญาตรี คือ ๑) การขาดการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรรายวิชา และการจัดการเรียนการสอน ก่อนตัดสินใจสอบเข้าศึกษาต่อ ซึ่งโดยส่วนมากมักใช้การสอบถามจากครูหรือรุ่นพี่ ทำให้ข้อมูลอาจเกิดความคลาดเคลื่อนและไม่ครบถ้วน และ ๒) การขาดการศึกษาเกณฑ์และข้อกำหนดในการสอบเข้า (ศศิธร อิ้วจันทึก, ๒๕๖๔)

บทความนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลที่จำเป็น สำหรับผู้ที่สนใจจะเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิชาเอกดนตรีศึกษาและการสอน วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๔ ส่วน คือ

๑. สาขาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๒. หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิตและวิชาเอกดนตรีศึกษาและการสอน

๓. โอกาสทางอาชีพระหว่างและหลังจบการศึกษา

๔. การเตรียมความพร้อมและข้อกำหนดในการสอบ

สาขาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สาขาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดทำการเรียนการสอนครอบคลุมทั้ง ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับปริญญาตรีในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษาและการสอน ระดับปริญญาโท ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษา และระดับปริญญาเอก ในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษา มีเป้าหมายในการสร้างบุคลากรทางดนตรีศึกษาที่มีคุณภาพ เต็มเปี่ยมไปด้วยทักษะทางดนตรี ควบคู่ไปกับความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการดนตรีและการวิจัย โดยมีผลงานเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

รายวิชาในสาขาดนตรีศึกษามีการปรับปรุงให้เหมาะสม ทันสมัย และตอบรับกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการเรียนการสอนมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ทางด้านทฤษฎีไปพร้อมกับทักษะการ

ปฏิบัติวิชาชีพ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ พัฒนา และแสดงความสามารถด้านการปฏิบัติดนตรี การสอนดนตรี และวิชาการดนตรี กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในสาขาวิชา นอกสาขาวิชา และจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อที่นักศึกษาสนใจ และเป็นประโยชน์จากทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการส่งเสริมให้นักศึกษาได้สร้างผลงานด้านดนตรีตามความสนใจและความถนัดของตนเอง

หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิตและวิชาเอกดนตรีศึกษาและการสอน

หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต มีระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ๔ ปีการศึกษา ไม่เกิน ๘ ปีการศึกษา โดยศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๑๓๙ หน่วยกิต มีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทางด้านดนตรี และมีความสามารถและความเชี่ยวชาญตามความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านการปฏิบัติดนตรีและทางด้านวิชาการดนตรี โดยบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในวิชาเอกดนตรีศึกษาและการสอนจะสามารถเป็นนักดนตรีศึกษา นักวิชาการดนตรี และอาจารย์สอนดนตรีที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติดนตรี สามารถวางแผนการสอนและดำเนินการสอนให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิชาการ ความรู้ แนวคิด และปรัชญาด้านดนตรีศึกษาทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป.)

รายวิชาเฉพาะสาขาดนตรีศึกษา แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มวิชาหลัก ประกอบด้วย ๑) กลุ่มวิชาบรรยายที่มุ่งเน้นสร้างความรู้และทักษะวิชาชีพที่จำเป็นในการศึกษาดนตรี สำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ในรูปแบบการศึกษาที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการ การค้นคว้าและการวิจัย ได้แก่ วิชาพื้นฐานดนตรีศึกษา จิตวิทยาในดนตรีศึกษา หลักสูตรและการประเมินผล การสอนดนตรีในระบบโรงเรียน การศึกษาดนตรีในโรงเรียนนอกระบบการศึกษาและนวัตกรรมทางดนตรีศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย การสอนดนตรีเด็กพิเศษ การบริหารจัดการภาวะผู้นำและพัฒนาการในดนตรีศึกษา และการวิจัยดนตรีขั้นนำ ๒) กลุ่มการปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก/โท และหลักการสอนดนตรี เป็นกลุ่มรายวิชาที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีเอก/โท ไปพร้อมกับทักษะในการแสดง การสอนดนตรี เทคนิคการสอนดนตรี และทักษะของนักดนตรีศึกษา ได้แก่ วิชาหลักการสอนดนตรีปฏิบัติ การบรรยายประกอบการแสดงเดี่ยวชั้นปีที่ ๑, ๒ และ ๓ ทักษะเครื่องดนตรีกลุ่ม (โซปราโน รีคอร์เดอร์ อัลโตรีคอร์เดอร์ เครื่องกระทบ และกีตาร์) ทักษะการขับร้องประสานเสียงสำหรับครูดนตรี การบรรเลงเปียโนประกอบการสอนดนตรีในชั้นเรียน หลักการสอนดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ ออร์ฟ และโคดาย และปฏิบัติการดนตรีศึกษา ๓) กลุ่มวิชาโครงการพิเศษและการฝึกปฏิบัติทักษะวิชาชีพ เป็นกลุ่มรายวิชาที่นักศึกษาจะได้นำความรู้ที่ได้ศึกษาและฝึกฝนจาก ๒ กลุ่มรายวิชาข้างต้นมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง โดยเน้นการสร้างประสบการณ์ที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้และพัฒนาความเชี่ยวชาญด้านทักษะวิชาชีพทางดนตรีศึกษา ผ่านทางการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แก่ วิชาโครงการพิเศษ ๑ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดนตรี (ธันยาภรณ์ โพธิกาวิน, ๒๕๖๔; หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต, ๒๕๖๑: ๖๓-๗๒)

บรรณานุกรม

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (ม.ป.ป.). *คู่มือการสอบระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา ๒๕๖๕*. https://www.music.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2021/12/HB-BM-TH-2565.pdf

_____. (ม.ป.ป.). *มคอ. ๒ หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑*. https://op.mahidol.ac.th/ea/wp-content/uploads/2018/10/MS_1_MS_61.pdf

ธันยาภรณ์ โพธิกาวิน. (๒๕๖๔). การเรียนการสอนรายวิชาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษาและการสอน. *วารสารเพลงดนตรี*, ๒๓(๑), ๕๖-๕๙. https://www.music.mahidol.ac.th/musicjournal/book/2021/musicjournal-sep-2021.pdf

ศศิธร อิ้วจันทึก. (๒๕๖๔). มุมมอง ทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารดนตรีบ้านสมเด็จฯ*, ๓(๑), ๓๓-๔๖. http://ejs.bsru.ac.th/musicjournal/uploads/files/journals/journal3_1/02_Article3.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๔๒). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒*. คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา.

เรื่องจริงและเรื่องเล่าขาน จากบทเพลง Concierto de Aranjuez

เรื่อง:
ชินวัฒน์ เต็มคำขวัญ (Chinnawat Themkumkwun)
ศิลปินกีตาร์คลาสสิกชาวไทยในระดับนานาชาติ
ศิษย์เก่าวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Joaquín Rodrigo ในวัยหนุ่ม

ในวรรณกรรมกีตาร์คลาสสิกนั้น บทเพลงกีตาร์คอนแชร์โตมีอยู่มากมายหลายบทเพลง แต่อาจเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับเครื่องดนตรีคลาสสิกชิ้นอื่น ๆ อย่างไวโอลินหรือเปียโน เนื่องจากกีตาร์คลาสสิกนั้นเป็นเครื่องดนตรีที่ประพันธ์ได้ยากมากหากนักประพันธ์ไม่สามารถเล่นกีตาร์คลาสสิกได้ดี (คำพูดนี้กล่าวโดย Andrés Segovia นักกีตาร์คลาสสิกคนสำคัญของโลก) และด้วยเสียงกีตาร์ที่มีความเบามากเมื่อเทียบกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ ในวง จึงทำให้การแสดงบทเพลงกีตาร์คอนแชร์โตในปัจจุบันจำเป็นจะต้อง

Joaquín Rodrigo และลูกสาวของเขา

ใช้เครื่องขยายเสียง อย่างไรก็ตาม หากพูดถึงบทเพลงคอนแชร์โตสำหรับกีตาร์คลาสสิกและวงออร์เคสตรา แน่นอนว่า Concierto de Aranjuez คือหนึ่งในคอนแชร์โตบทแรก ๆ ที่นักกีตาร์คลาสสิกย่อมกล่าวถึง เป็นหนึ่งในบทเพลงที่กีตาร์ได้มีโอกาสร่วมแสดงกับวงออร์เคสตรามากที่สุด ท่อนที่สองที่มีชื่อว่า Adagio เป็นท่อนที่ผู้คนมากมายต่างจดจำ

บทเพลง Concierto de Aranjuez นั้นประพันธ์ขึ้นโดย Joaquín Rodrigo (1901-1999) นักประพันธ์ชาวสเปน เขาเกิดที่เมือง Sagunto ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Valencia บนชายฝั่งทะเล Mediterranean ของสเปน เขาเป็นลูกคนสุดท้องจากทั้งหมดสิบคน กาลเวลาได้ไหลผ่านไปแต่บทเพลงอันเป็นงานศิลปะล้ำค่ายังคงมีชีวิตอยู่เสมอ เรื่องราวของบทเพลงได้ถูกเล่าขานต่อ ๆ กันมา ทั้งเรื่องที่ถูกแต่งขึ้น เรื่องราวจากบทสัมภาษณ์มากมาย และเรื่องจริงของบทเพลงนี้ส่วนใหญ่ได้ถูกเล่าขานและเผยแพร่โดย Cecilia Rodrigo ลูกสาวเพียงคนเดียวของเขา

๑. บทเพลง Concierto de Aranjuez ประพันธ์โดยคีตกวีที่ใช้ชีวิตอยู่ในโลกแห่งความมืดมิด

Joaquín Rodrigo นั้นสูญเสียการมองเห็นตั้งแต่อายุสามขวบ อย่างไรก็ตาม เขาได้มีโอกาสเรียนเปียโนและไวโอลินตอนอายุแปดขวบ หลังจากนั้นเขาก็ได้เรียนการประพันธ์เพลง

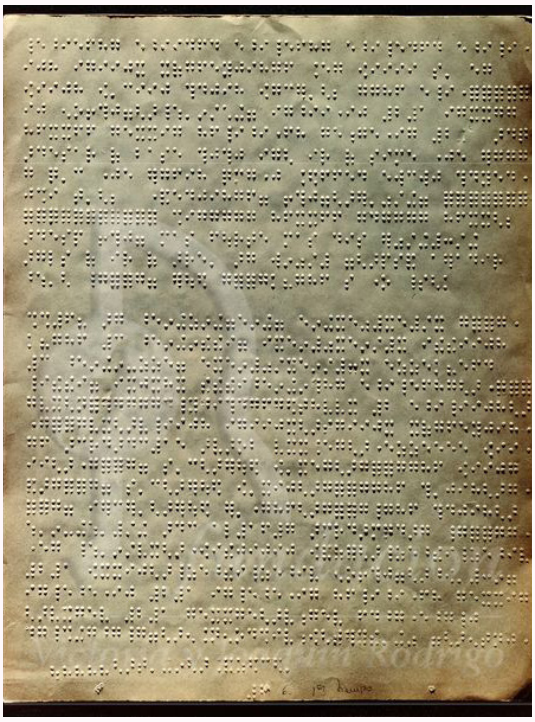
Cecilia Rodrigo ลูกสาวของ Joaquín Rodrigo

ตอนอายุสิบหกขวบ สันนิษฐานว่า Rodrigo ไม่เคยได้มองเห็นพระราชวัง Aranjuez มาก่อน แต่สันนิษฐานว่าเขาอาจได้มีโอกาสซึมซับบรรยากาศและได้ยินเสียงธรรมชาติรอบข้าง Manuscript หรือโน้ตต้นฉบับนั้นถูกบันทึกด้วยอักษรเบรลล์พร้อมกับความช่วยเหลือจากภรรยาของเขา นี่เป็นอีกหนึ่งเหตุผลสำคัญว่า ทำไม Concierto de Aranjuez จึงมีความยากทางเทคนิคบนกีตาร์คลาสสิกที่สูงมาก เพราะ Rodrigo เขียนทุกอย่างออกมาในโลกมืดสีดำของเขา ทำให้เกิดความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ในการบรรเลงบนกีตาร์คลาสสิกออกมาอย่างมากมาย

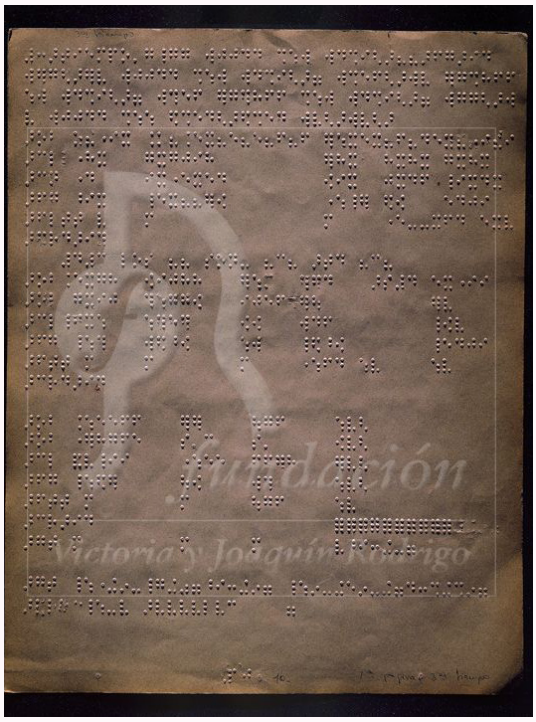
๒. จุดเริ่มต้นของบทเพลงนี้เกิดจากมื้ออาหารค่ำและการดื่มไวน์

บทเพลง Concierto de Aranjuez นั้นมีจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ที่กลับกลายเป็นความยิ่งใหญ่ของวรรณกรรมกีตาร์คลาสสิกในภายหลัง ย้อนเวลากลับไปในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๓๘ เขาอยู่ที่เมือง San Sebastián และเดินทางกลับมาที่ฝรั่งเศส หลังจากนั้นเขาได้มีโอกาสรับประทานอาหารมื้อค่ำที่จัดโดย Marqués de Bolarque, Regino Sainz de la Maza และตัวของ Rodrigo เอง โดยมีบทสนทนาบางส่วนในวันนั้นได้รับการบันทึกไว้คร่าว ๆ ใจความว่า

"พวกเราอิ่มเอมกับมื้ออาหารอันเอร็ดอร่อยและไวน์ที่ใช่ได้เลย มันเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเพ้อฝันอย่างกล้าหาญ จู่ ๆ Regino ก็พูดด้วยน้ำเสียงที่คาดเดาไม่ได้และแน่วแน่ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเขา"

อักษรเบรลล์จากโน้ตเพลงต้นฉบับ หน้าแรกของท่อนแรก ในบทเพลง Concierto de Aranjuez

Manuscript อักษรเบรลล์ในท่อนที่สาม

“ฟังนะ คุณต้องกลับมาพร้อมกับคอนแชร์โตสำหรับกีตาร์และวงออร์เคสตรา และตรงไปที่หัวใจของฉัน เขาเสริมด้วยน้ำเสียงที่น่าสงสาร มันเป็นความฝันในชีวิตของฉัน เขาหันไปใช้คำเยินยอเล็กน้อย เขาพูดต่อว่า คุณเป็นผู้ถูกเลือก”

“ฉันกลืนไวน์ Rioja ที่ดีที่สุดสองแก้วอย่างรวดเร็วและอุทานด้วยน้ำเสียงที่น่าเชื่อถือที่สุด: เอาล่ะ ตกลง!”

“ฉากนี้ยังคงจารึกอยู่ในใจฉัน เพราะในเย็นวันนั้นเป็นความทรงจำที่น่ารื่นรมย์ในชีวิตของฉัน และเป็นช่วงเวลาแห่งความสงบในช่วงเวลานั้นซึ่งไม่สงบเลยสำหรับสเปนและกำลังคุกคามยุโรปอย่างแท้จริง”

๓. บทเพลง Concierto de Aranjuez เป็นบทเพลงสเปน แต่ถูกเขียนขึ้นที่ฝรั่งเศส

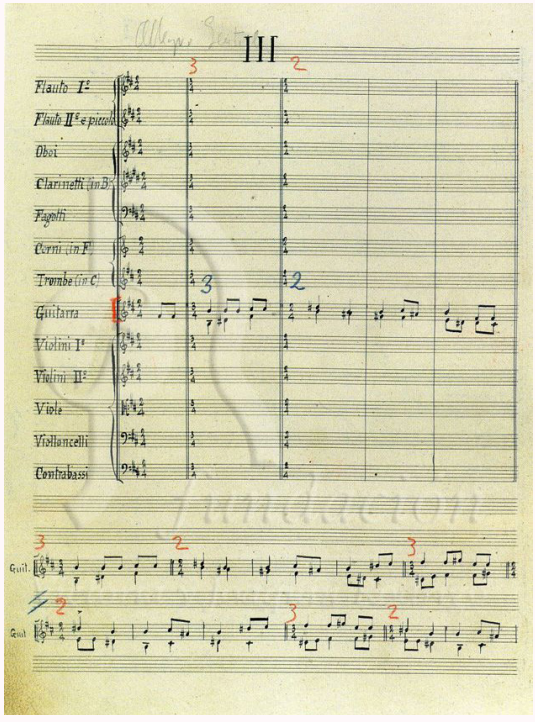
บทเพลงนี้ถูกเขียนขึ้นในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ถนนและบ้านเลขที่ rue Saint Jacques, 159 ในปี ค.ศ. ๑๙๓๙

๔. การแสดงครั้งแรกของโลกที่บาร์เซโลนา ประเทศสเปน

รอบการแสดง World Premiere ของบทเพลง Concierto de Aranjuez จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๐ สถานที่จัดแสดงคือ Palau de la Música Catalana ในเมืองบาร์เซโลนา รวมกับวงออร์เคสตรา The Philharmonic Orchestra of Barcelona อำนวยเพลงโดย César Mendoza Lasalle ร่วมกับผู้แสดงเดี่ยว Regino Sainz de la Maza ผู้ซึ่งร้องขอให้ Rodrigo เขียนบทเพลงนี้ให้ การแสดงผ่านไปอย่างลุล่วงและประสบความสำเร็จ หลังจากนั้นบทเพลง Concierto de Aranjuez ก็ได้เดินทางไปยังหลากหลายดินแดนไกลโพ้น จนกลายเป็นบทเพลงเอกของกีตาร์คลาสสิก ซึ่งเป็นที่รักและชื่นชอบของมิตรรักแฟนเพลงทั่วโลก

๕. นอนไม่หลับ คืนก่อนวันแสดงรอบปฐมทัศน์

เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๐ ก่อนวันฉายรอบปฐมทัศน์ Joaquín Rodrigo และนักกีตาร์คลาสสิก Regino Sáinz de la Maza เดินทางไปบาร์เซโลนาด้วยรถไฟกลางคืนด้วยกัน โดยรถไฟขบวนนั้น

Manuscript ที่ถูกแปลงเป็นโน้ตสากลในท่อนที่สาม

ผิดพลาดของการตีพิมพ์บ่อยครั้ง รวมถึงการดัดแปลงโน้ตเพลงบางส่วนที่สร้างความเป็นไปได้ในการบรรเลง การตีพิมพ์ครั้งแรกเกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๕๗, ๑๙๗๙, ๑๙๘๔, ๑๙๙๓ และ ๑๙๙๗ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ด้วยความโด่งดังของบทเพลงในท่อนที่สอง จึงทำให้เกิดการตีพิมพ์อีกห้าครั้ง ซึ่งเป็นการเรียบเรียงใหม่ ได้แก่ เวอร์ชันนักร้องและเปียโน เนื้อเพลงภาษาสเปน ในปี ค.ศ. ๑๙๖๘ รวมถึงเนื้อเพลงภาษาฝรั่งเศสในปีเดียวกัน ต่อมาได้ปี ค.ศ. ๑๙๘๘ ได้เกิดการตีพิมพ์อีกสามฉบับใน เวอร์ชันนักร้องและกีตาร์คลาสสิก เวอร์ชันกีตาร์โซโล และเวอร์ชันเปียโนโซโลอีกด้วย

*เพิ่มเติม: ภายหลังได้เกิดการเรียบเรียงสำหรับฮาร์ปและวงออร์เคสตรา แต่ไม่มีแหล่งอ้างอิง

เป็นรถนอน (Night Train) กลางดึก Regino ปลุก Rodrigo ด้วยคำพูดเหล่านี้: *"ฉันหมกมุ่นอยู่กับความคิดที่ทำให้ฉันตื่นตัว ถ้าพรุ่งนี้ที่คอนเสิร์ต คุณไม่ได้ยินเสียงกีตาร์ล่ะ"* จากคำถามนี้ จึงทำให้ทั้งคู่ไม่ได้นอนในคืนนั้น

โชคดีที่ความกลัวของเขาไม่ได้เกิดขึ้นจริง เสียงกีตาร์ได้ยินอย่างชัดเจน และผู้ชมปรบมืออย่างกระหึ่มในตอนท้ายของการแสดง

๖. โน้ตเพลงถูกพิมพ์ด้วยกันทั้งหมดหกครั้ง

เนื่องจากโน้ตเพลง Concierto de Aranjuez นั้นมีขั้นตอนที่ซับซ้อนในการประพันธ์ด้วยอักษรเบรลล์ที่ต้องผ่านการคัดลอกและดัดแปลงหลายต่อหลายครั้ง ทำให้เกิดข้อ

159 Rue Saint Jacques, Paris สถานที่ที่ Rodrigo เขียนเพลง Concierto de Aranjuez

Poster การแสดงรอบ World Premiere

PROGRAMA

REGINO SAINZ DE LA MAZA

GUITARRISTA

PRIMERA PARTE

SINFONIA DEL NUEVO MUNDO . . . A. DVORACK

a) Adagio - Allegro.
b) Adagio.
c) Allegro.
d) Allegro vivo.

SEGUNDA PARTE

CONCIERTO DE ARANJUEZ (estreno). . J. RODRIGO

a) Allegro ma non troppo.
b) Largo.
c) Allegro.

Solista: R. SAINZ DE LA MAZA

TERCERA PARTE

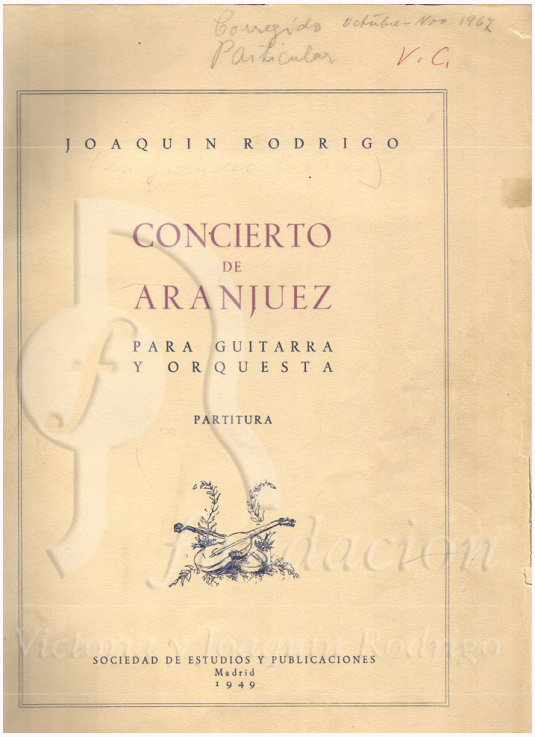
LOURD . . . . . J. S. BACH
VARIACIONES . . . . . SORS
REVERIE . . . . . J. TÁRREGA

Solista: R. SAINZ DE LA MAZA

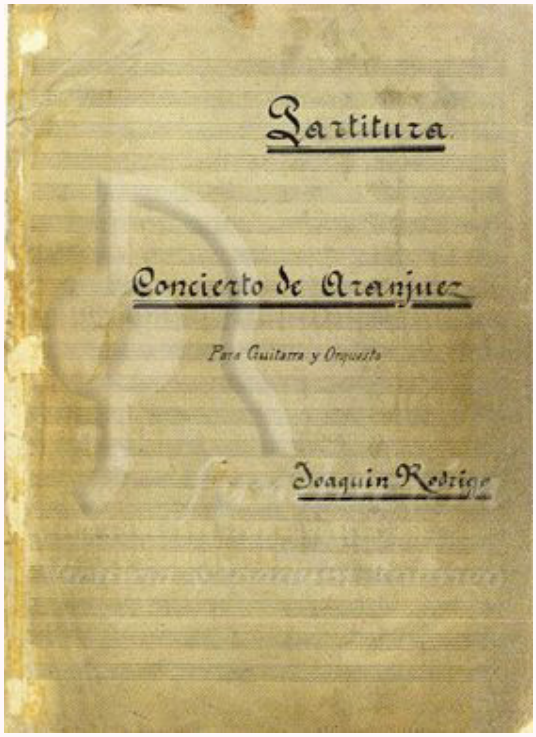
SERENATA (estreno). . . . . A. CASELLA

Marcia.
Notturno.
Gavota - Musette.
Cavatina.
Finale.

สูจิบัตรจากการแสดงรอบ World Premiere

โน้ตเพลงฉบับตีพิมพ์ครั้งแรก

หน้าปก Manuscript ที่ถูกแปลงเป็นโน้ตสากล

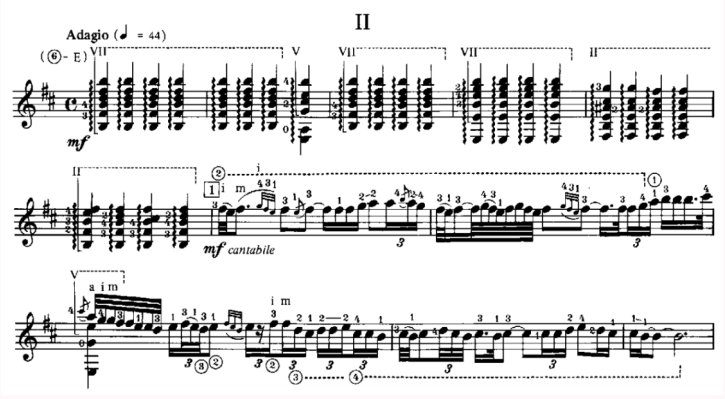

หน้าแรกของโน้ตเพลงฉบับตีพิมพ์ครั้งแรกพร้อมลายเซ็นของ Rodrigo

ที่ชัดเจนจากลูกสาวของ Joaquín Rodrigo

๗. การบันทึกเสียงอย่างเป็นทางการครั้งแรกของโลก

บทเพลงนี้ถูกบันทึกเสียงเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ร่วมกับวงออร์เคสตรา Orquesta Nacional de España ภายใต้การควบคุมวงของ Ataúlfo Argenta ผู้แสดงเดี่ยวยังคงเป็น Regino Sainz de la Maza ผู้ที่ได้แสดงรอบ World Premiere แบบการแสดงสด

โน้ตเพลงส่วนหนึ่งในตอนขึ้นต้นของท่อนที่สอง Adagio

และนี่ก็คือเรื่องจริงของบทเพลง Concierto de Aranjuez ที่ได้รับการยืนยันจากลูกสาวแท้ ๆ ของ Rodrigo ผู้ซึ่งได้รับการสืบทอดกรรมสิทธิ์ทั้งหมดในบทเพลง Concierto de Aranjuez อย่างไรก็ตาม ความโด่งดังของบทเพลงนี้ทำให้เกิดเรื่องเล่าขานมากมายที่ไม่มีข้อมูลอ้างอิงแต่เป็นการเล่าต่อ ๆ กันมาจากศิลปินและอาจารย์ ถึงแม้ว่าเรื่องต่าง ๆ ที่เล่าขานต่อจากนี้ไปจะเป็นเพียงเรื่องราวที่ถูกส่งต่อ ๆ กันมา แต่ก็เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจและมีความเป็นไปได้ด้วยการสันนิษฐานและท่วงทำนองที่ได้ซุกซ่อนเรื่องราวเหล่านั้นเอาไว้ โดยเรื่องราวที่ถูกพูดถึงบ่อยที่สุดมีด้วยกันทั้งหมด ๓ เรื่องราว ดังต่อไปนี้

๑. ท่อนที่สอง Adagio ได้รับแรงบันดาลใจจากที่ภรรยาของ Rodrigo ที่แท้งลูก

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ภรรยาของ Rodrigo นามว่า Victoria ได้แท้งลูกสาว เรื่องราวที่เกิดขึ้นทำให้

หน้าตาของพระราชวัง Aranjuez

Andrés Segovia ถ่ายรูปร่วมกับ Joaquín Rodrigo

ดนตรีของท่อนที่สองในคอนแชร์โตบทนี้เต็มไปด้วยความเศร้าและความเจ็บปวด คอร์ด B minor และเสียงของดับเบิลเบสในตอนต้นท่อนเสมือนกับเสียงหัวใจลูกน้อยที่กำลังเต้นอย่างช้า ๆ เสียง Harmonic ของกีตาร์คลาสสิกที่สูงสุดขอบฟ้าเสมือนกับการส่งดวงวิญญาณของลูกน้อยที่ไม่มีโอกาสได้ลืมตาดูโลกขึ้นไปสู่สรวงสวรรค์ อย่างไรก็ตาม เรื่องราวที่ถูกเล่าขานนี้คาดว่ามาจากไดอารีของ Victoria ที่เขียนขึ้นอดีต

๒. Rodrigo ไม่เคยมองเห็นพระราชวัง Aranjuez มาก่อน

Rodrigo สูญเสียการมองเห็นตั้งแต่อายุสามขวบ ผู้คนต่างเล่าขานว่าเขาไม่เคยได้มองเห็นพระราชวัง Aranjuez ในประเทศสเปน แต่เขากลับเขียน Concierto de Aranjuez ได้เสมือนเขามองเห็นมันจริง ๆ โดย

หีบที่ Rodrigo ใส่ Manuscript บทเพลง Concierto de Aranjuez

เฉพาะอย่างยิ่งในตอนขึ้นต้นของท่อนที่หนึ่งซึ่งเสมือนกับการเดินทางเข้าไปยังทางเข้าของพระราชวัง คอร์ด D Major ที่บรรเลงด้วยเทคนิคแบบกีตาร์ฟลาเมนโกและท่วงทำนองต่าง ๆ ที่ตามมานั้น ให้ความรู้สึกเสมือนว่า Rodrigo เคยได้มองเห็นพระราชวัง Aranjuez ขึ้นมาจริง ๆ

๓. นักกีตาร์คลาสสิกที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในศตวรรษที่ ๒๐ กลับไม่ได้บรรเลงบทเพลงคอนแชร์โตที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในศตวรรษที่ ๒๐

หลังจากที่ Andrés Segovia ได้ยินบทเพลง Concierto de Aranjuez อันเลื่องชื่อ เขาได้ร้องขอให้ Rodrigo เขียนคอนแชร์โตให้เขาหนึ่งบท แต่สุดท้ายกลับได้บทเพลง Fantasia para un Gentilhombre for guitar and orchestra ซึ่งทำนองหลักมาจากชิ้นงานของ Gaspar Sanz มาแทน มีเรื่องเล่าขานว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ Segovia ไม่พอใจและไม่เคยนำบทเพลง Concierto de Aranjuez มาแสดงหรือบันทึกเสียงแม้แต่ครั้งเดียว

ไม่ว่าเรื่องราวต่าง ๆ ของบทเพลงนี้จะถูกอ้างอิงหรือเล่าขานต่อ ๆ กันมาอย่างไร แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเรื่องราวของบทเพลงที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านเสียงดนตรีที่ซาบซึ้งกินใจ จนไม่อาจปฏิเสธได้ว่านี่คือหนึ่งในวรรณกรรมกีตาร์คลาสสิกชิ้นสำคัญที่สุดของโลก บทเพลง Concierto de Aranjuez ได้กลายเป็นตัวแทนของบทเพลงกีตาร์คอนแชร์โตที่เข้าไปสู่โลกดนตรีคลาสสิกสากลอย่างแท้จริงในช่วงเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา

การเรียนดนตรีบำบัดระดับปริญญาโท ณ Texas Woman's University ประเทศสหรัฐอเมริกา (ตอนที่ ๓)

เรื่อง:
ณัชชา วิริยะสกุลธรณ์
[Nutcha Viriyasakultorn]
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาดนตรีบำบัด
Texas Woman's University, U.S.A.

หลักสูตร

เนื่องจากช่วงที่ผู้เขียนได้เข้าเรียนที่ Texas Woman's University (TWU) เป็นช่วงปีของการเปลี่ยนผ่านพอดี ทั้งการมีอาจารย์ใหม่ ๆ เข้ามา และการปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ตอนนี้รายวิชาของหลักสูตรแตกต่างจากหลักสูตรเดิมที่ผู้เขียนได้เรียนไปมาก ดังนั้น ผู้เขียนคิดว่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า ที่จะเขียนถึงหลักสูตร ณ ปัจจุบันคร่าว ๆ ก่อน

หลักสูตรปริญญาโทด้านดนตรีบำบัด มีทั้งหมด ๓๖ หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ ๑๘ หน่วยกิต จำนวน ๖ วิชา ได้แก่ ๑) Advanced Theories of Music Therapy Leadership ๒) Clinical Applications of Research in Music Therapy ๓) Integrating Activism in Music Therapy ๔) Advanced Applications of Integral Thinking in Music Therapy ๕) Advanced Clinical Supervision in Music Therapy และ ๖) Special Topics (Special Topics in Music Therapy) วิชาเลือกทางดนตรี ๓ หน่วยกิต และวิชาเลือกปริญญาโทอื่น ๆ

(จะเป็นวิชาของดนตรีบำบัดหรือไม่ก็ได้) ๙ หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ ๖ หน่วยกิต นอกจากนี้แล้วผู้เรียนจะต้องได้เกรด A หรือ B เท่านั้น จึงจะพิจารณาว่าผ่านเกณฑ์

สำหรับผู้ที่จบปริญญาตรีด้านดนตรีแต่ไม่ใช่สาขาดนตรีบำบัด (เหมือนผู้เขียน) จะต้องลงเรียนรายวิชาระดับปริญญาตรีเพิ่มเติมอีกประมาณ ๕๐ หน่วยกิต นอกเหนือไปจาก ๓๖ หน่วยกิตข้างต้น วิชาที่ลงเรียนจะแบ่งเป็น Department Requirements กับ Music Therapy Courses โดยนักศึกษาจะต้องได้เกรด C ขึ้นไปในส่วนของ Department Requirements และเกรด B ขึ้นไปในส่วนของ Music Therapy Courses และต้องผ่านการฝึกงาน (Clinical Internship) รวมถึงมีคุณลักษณะและมีความสามารถตามที่ American Music Therapy Association (AMTA) บัญญัติไว้ ผู้เรียนจึงจะสามารถสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทได้

ในการลงวิชานั้น อาจารย์ที่ปรึกษาจะนำใบแสดงผลการศึกษา (transcript) ของนักศึกษาไปเทียบว่ายังขาดเหลือวิชาอะไรอยู่บ้างที่ต้องเรียน ดังนั้นจำนวนหน่วยกิตที่ขาดจึงขึ้นอยู่กับพื้นหลังการศึกษาของผู้เรียนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แล้วอาจารย์ที่ปรึกษายังช่วยวางแผนการศึกษาที่จะเป็นประโยชน์สูงสุดตามที่นักศึกษาแต่ละคนต้องการได้อีกด้วย การลงวิชาเรียนของที่นี่นั้นค่อนข้างยืดหยุ่น ส่วนมากรายวิชาจะไม่ได้ยึดตามเทอมแบบของประเทศไทย อาจมีบางวิชาต้องลงเรียงตามเทอมบ้าง เช่น Practicum (การฝึกดนตรีบำบัดทางคลินิกก่อนฝึกงาน) แต่หลายวิชาเราจะลงเรียนก่อนหรือหลังก็ได้ ดังนั้น การลงวิชาในหลักสูตรปริญญาโทในหลาย ๆ วิชาของเรา จึงอาจไม่เหมือนคนอื่นที่เข้ามาพร้อม ๆ กัน ต่อจากนี้ ผู้เขียนจะเริ่มเขียนถึงวิชาที่ผู้เขียนได้เรียนมาทั้งหมด

วิชาที่ผู้เขียนได้เรียน

ผู้อ่านหลาย ๆ ท่านอาจมีความสงสัยว่า การเรียนดนตรีบำบัดนั้นต้องเรียนอะไรบ้าง แตกต่างจากการเรียนดนตรีสาขาอื่น ๆ อย่างไร ในตอนนี้ ผู้เขียนจึงขอเขียนถึงวิชาต่าง ๆ นอกเหนือจากวิชาดนตรี ที่ผู้เขียนได้เรียนมาตามหลักสูตรปริญญาโทสำหรับผู้ที่ไม่ได้จบปริญญาตรีด้านดนตรีบำบัดก่อน โดยวิชาส่วนใหญ่ที่กล่าวถึงดังต่อไปนี้ จะเป็นวิชาในระดับปริญญาตรีที่ต้องเรียนทั้งหมด

๑. Human Biology ในความคิดของผู้เขียน วิชานี้เป็นวิชาที่เน้นการเรียนรู้ระบบการทำงานของร่างกายมนุษย์ รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและผลกระทบ เช่น โรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับระบบอวัยวะ และวิธีการป้องกัน

ไม่ให้เกิดโรค ซึ่งเป็นประโยชน์มาก ๆ กับสายดนตรีบำบัด โดยเฉพาะคนที่อยากไปทาง Medical Setting/ Rehabilitation ตอนที่เรียนวิชานี้ ผู้เขียนรู้สึกเหมือนกับได้ไปเรียนมัธยมปลายอีกครั้งหนึ่ง แต่เนื้อหาจะลงลึกกว่า

๒. Elementary Statistics ผู้เขียนลงเรียนวิชานี้แบบออนไลน์ เนื้อหาเป็นประเภทที่ถ้าไม่เข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็จะทำสิ่งต่อ ๆ ไปไม่ได้ และด้วยความที่ผู้เขียนไม่เก่งด้านนี้มาแต่ไหนแต่ไร คงต้องบอกว่ารู้สึกเหมือนฝันร้ายเลยค่ะ ถึงแม้ว่าทางมหาวิทยาลัยมี tutor สำหรับวิชานี้อยู่ ซึ่งเราสามารถนัดเวลาติวได้ฟรี แต่เนื่องจากผู้เขียนคิดว่าต่อให้เรียนกับเขาเพิ่มก็อาจจะยังไม่รอด เลยให้ญาติหรือคนในครอบครัวที่จบด้านที่เกี่ยวข้องและเคยลงเรียนวิชาสถิติมาก่อนช่วยติวให้แทนเพราะพูดภาษาเดียวกัน (คนที่เรียนวิศวะ บัญชี บริหาร หรือเศรษฐศาสตร์ น่าจะต้องได้เรียนทุกคนนะคะ) สุดท้ายแล้ว วิชานี้ก็น่าจะจำเป็นและมีประโยชน์สำหรับการทำงานวิจัยในอนาคต หรือแม้กระทั่งการอ่านงานวิจัยเพื่อค้นหาข้อมูลทั่วไป

๓. Ballroom/Popular Club Dance เป็นวิชาที่ได้เรียนเกี่ยวกับการเต้นแบบต่าง ๆ อาจจะคล้าย ๆ วิชาลีลาศที่บางโรงเรียนบังคับให้เรียน อาจารย์ที่สอนจะคอยดูว่าเราเคลื่อนไหวร่างกายได้ถูกต้องหรือไม่ และควรเคลื่อนไหวอย่างไรในแต่ละท่าเต้น ซึ่งนักศึกษาที่เรียนดนตรีบำบัดที่ TWU จะต้องลงวิชา Dance ๑ หรือ ๒ หน่วยกิต จะเป็นประเภทใดก็ได้แล้วแต่ความชอบหรือความสะดวกต่อเวลาที่มี วิชานี้มีข้อดีที่เกี่ยวข้องกับดนตรีบำบัดอย่างหนึ่ง คือ เราจะได้เรียนรู้ว่าควรเคลื่อนไหวอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่ออัตราจังหวะของแต่ละเพลง

๔. Psychology of Exceptional Children (วิชาระดับปริญญาโท) วิชานี้เปิดสอนแบบออนไลน์เท่านั้น โดยวิชานี้อยู่ในหมวดหมู่ Special Education ที่ทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ Disabilities ทั้ง ๑๔ แบบ ภายใต้ Individual with Disability Education Act ซึ่งเป็นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๕ เพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ อันได้แก่ ๑) Autism ๒) Deaf-Blindness ๓) Deafness ๔) Developmental Delay ๕) Emotional Disturbance ๖) Hearing Impairment ๗) Intellectual Disability ๘) Multiple Disabilities ๙) Orthopedic Impairment ๑๐) Other Health Impairment (เช่น ADD, ADHD) ๑๑) Specific Learning Disability (เช่น dyslexia, perceptual disabilities, developmental aphasia) ๑๒) Speech/Language Impairment ๑๓) Traumatic Brain Injury (TBI) และ ๑๔) Visual Impairment Including Blindness วิชานี้จึงเป็นวิชาที่สำคัญมากสำหรับนักดนตรีบำบัดที่ต้องการทำงานในระบบการศึกษา หรือนักดนตรีบำบัดที่ต้องการทำงานกับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้

๕. Intro to Psychology ในวิชานี้ นักศึกษาจะได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องทางจิตวิทยา การทำงานของระบบประสาทที่ก่อให้เกิดอาการทางจิต และทฤษฎีทางจิตวิทยาแบบต่าง ๆ ที่สำคัญในขั้นพื้นฐาน เช่น Biopsychology, Learning ทั้งสามแบบ ได้แก่ Classical Conditioning ของ Pavlov, Operant

Conditioning ของ B.F. Skinner และ Observational Learning (Modelling), Memory, States of Consciousness ที่พูดถึงเรื่องการนอนหลับและโรคเกี่ยวกับการนอนหลับ การใช้ยาประเภทต่าง ๆ ที่สำคัญทางจิตเวช และโรคการใช้สารเสพติด รวมถึงหัวข้อ Thinking and Intelligence, Lifespan Development, Emotion and Motivation, Personality, Social Psychology และอีกหลายอย่าง จนถึงโรคทางจิตเวชต่าง ๆ และการบำบัดรักษา

๖. Developmental Psychology หรือวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต แบ่งเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม บางทฤษฎีที่เคยเรียนมาในวิชา Intro แล้วใน Lifespan Development ก็จะได้เรียนอีกครั้งในเชิงลึกมากกว่าเดิม เช่น Piaget's Cognitive Development Theory, Erikson's Psychosocial Theory, Bowlby and Ainsworth Attachment Theory, 5 Stages of Grief และอีกมากมาย วิชานี้จะทำให้เรามีความเข้าใจมากขึ้นว่า ทำไมคนคนหนึ่งจึงแสดงออกหรือเป็นอย่างที่เขาเป็นอยู่ทุกวันนี้ อะไรน่าจะเป็นสิ่งที่คนในแต่ละช่วงวัยต้องการ การซัพพอร์ตที่ดีทำอย่างไรได้บ้าง

๗. Abnormal Psychology วิชานี้เป็นวิชาที่นักศึกษาจะได้เรียนเกี่ยวกับโรคทางจิตเวชตามเกณฑ์ของ DSM-V (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) ผู้เขียนประทับใจวิชานี้เป็นพิเศษ เพราะเนื้อหาแน่นและละเอียดมาก อาจารย์ผู้สอนมีการยกตัวอย่างจากประสบการณ์จริงที่ได้ทำงานกับคนไข้ โรคที่ผู้เขียนได้เรียนทั้งหมด ได้แก่ Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD), Anxiety Disorder, Obsessive-Compulsive Disorder (OCD), Somatic Symptom Disorders, Dissociative Disorders, Depressive Disorders แบ่งเป็น Major Depressive Disorder (MDD) กับ Persistent Depressive Disorder, Bipolar Disorders ทั้งสามแบบ, Schizophrenia Spectrum & other Psychotic Disorders, Substance Use and Gambling Disorders, Personality Disorders, Neurodevelopmental and Neuro Cognitive Disorders, Eating Disorders และสุดท้ายคือ Sexual Disorders นอกเหนือจากโรคต่าง ๆ ที่ได้เรียนในวิชานี้แล้ว ผู้เขียนยังได้เรียนถึงความเป็นมาและการรักษาหรือบำบัดผู้มีปัญหาสุขภาพจิตอีกด้วย ซึ่งการที่อาจารย์มีประสบการณ์ทำงานกับผู้ป่วยด้านจิตเวชมาอย่างยาวนาน ทำให้มีการยกตัวอย่างเคสที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายมาก ๆ และเรียนไม่เบื่อเลย

นอกเหนือจากวิชา Dance แล้ว วิชาอื่น ๆ มีค่า ๓ หน่วยกิตทั้งหมด และทั้งหมดนี้คือวิชาที่ผู้เขียนได้เรียนและยังคงอยู่ในหลักสูตรปัจจุบันที่นักศึกษาที่ TWU ต้องเรียน (ยกเว้นวิชาที่ ๔ ที่เหมือนจะไม่เห็นอยู่ในหลักสูตรแล้ว) ผู้เขียนหวังว่าผู้อ่านจะเห็นภาพคร่าว ๆ ว่า นักดนตรีบำบัดต้องมีความรู้หรือศึกษาเรื่องใดเพิ่มเติมจากพื้นฐานด้านดนตรีบ้าง และจะเขียนถึงวิชาดนตรีบำบัดอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ในตอนต่อไปค่ะ

The beautiful international pianist Olga Scheps

Story:
Yun Shan Lee [ยุน ชาน ลี]
3rd Year Bachelor of Music Student
College of Music, Mahidol University

Olga Scheps was born on 4 January 1986 in Moscow, Russia. Musically influenced by her family, she started piano lessons at the age of four. At the age of 6, her family moved from Moscow to Germany. Her father, Ilja Scheps, was a well-known pianist and professor at the Aechen section of Hochschule für Musik und Tanz Köln. The pianist struggled to communicate at first due to the language barrier but eventually became fluent in German, Russian, as well as English.

At the age of 16, Olga Scheps attended the Cologne Academy of Music, studying under professor Pavel Gililov, a Russian-born musician who emigrated in the late 1970s and established himself as a prominent performer and teacher. She then graduated in 2013, passing her Concert Examination with distinction. She received a scholarship from the German foundation Musikleben during her studies. Her parents (both pianists and piano teachers) along with her professor are still important musical advisers to this day. She is also influenced musically by Alfred Brendel, Andrei Gavrilov, Dmitri Bashkiro and Arie Vardi. According to her biography at olgascheps.com: *"At an early age she had already developed her own unique style of keyboard playing, which combines intense emotiveness and powerful expressivity with extraordinary pianistic technique."*

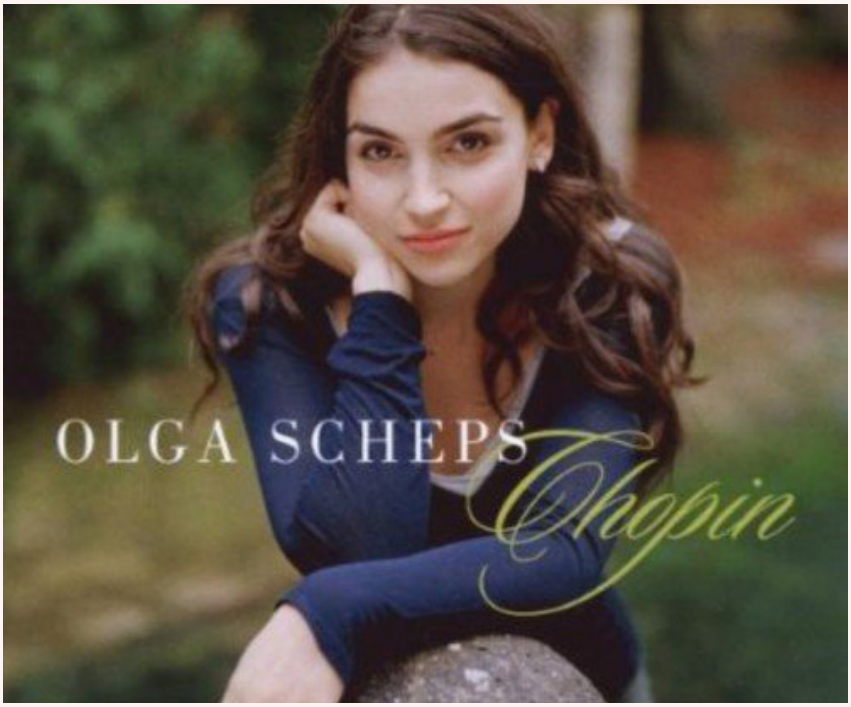
While most aspiring classical pianists spend their time in the competition scenes, she has taken a different path, developing her own unique style in her own way. In a phone interview, she said "Granted, competitions are important. They give a young performer a chance to showcase his or her skills, and agents and representatives of recording companies often come to listen to the finals. Many of my student friends entered competitions, and I considered it, too. But for me, music making is about self-expression, about an individual approach to a rendition and not about fulfilling the judges' specific criteria. Nowadays, one can put recordings on YouTube or produce a CD for a very reasonable amount of money, something that did not exist 20 years ago. As for me, I was lucky. People liked my

performances and told others about it, and thus my audience has been constantly growing."

Olga Scheps began performing her first concerts as part of the "Jugend Musiziert" (Youngsters Make Music) prize winners' concert. After that she was invited to perform in several concert series, one of which is the Klavier-Festival Ruhr (Ruhr Piano Festival), at which she still frequently attends and performs. In her performing career, she has mostly been performing throughout Europe and currently seems to be less known in the English-speaking world, but from the pace of her uprising fame, it will only be a matter of time before she starts performing world-wide more often. Throughout the years she has performed in Denmark, Spain, North Macedonia, Italy, Poland, the Netherlands, Austria, Israel, Asia, Slovenia. She has appeared in concert with high profile orchestras such as the Orchestre Philharmonique de Monte-Carlo, the Warsaw Philharmonic Orchestra, the Royal Scottish National Orchestra, the State Symphony Capella of Russia, the Staatskapelle Weimar, the Mozarteum Orchestra Salzburg, and the NDR Radiophilharmonie. She made her U.S. debut performing Liszt's Piano Concerto No. 2 with the San Antonio Symphony under the baton of Sebastian Lang-Lessing in June 2012.

Olga Scheps's primary repertoire consists of Classical and Romantic composers. She plays pieces that are very familiar and also the seldom performed. She is regarded as a highly individual interpreter of works by Wolfgang Amadeus Mozart, Felix Mendelssohn, Franz Schubert, Franz Liszt, Sergei Rachmaninoff, Frédéric Chopin and Edvard Grieg. She also performs lesser known repertoire such as Arvo Part's *Lamentate*, Liszt's *Malediction*, as well as *Dvořák's* Piano Concerto. No matter what she performs, she has the ability to bring a deeply considered crystal clear romantic tone that drives the music. It is without a doubt that she has the technical prowess and sheer muscle to pull off the most difficulty masterpieces in her repertoire, but it is her beautiful clarity of her approach to her playing that sets her apart from the others.

Since the year 2009, Olga Scheps has been signed as an exclusive Sony Classical artist. In January 2010 she debuted her CD *Chopin*, which features a well-balanced recital that consists of 2 mazurkas, 2 waltzes, 2 nocturnes,

Olga Scheps's debut Album

Olga Scheps is playing the ballade

5 etudes and the iconic Ballade in G minor as well as a live recording of the Fantasie, Op. 49 from the 2009 Klavier-Festival Ruhr. Following the release, she immediately rose to fame as she won the ECHO Klassik Award 2010 for Newcomer of the Year award. Following the release of her album, it peaked in top-ten on the German classical charts.

I have listened to many renditions of Chopin's Ballade in G minor, and Scheps brings a very strong and clear idea of romanticism to her music unlike any others. During the performance she demonstrated full control of musical expression along with a solid virtuosic piano technique. Many listeners listening to this rendition for the first time might reject this overly powerful interpretation, but moments after having a second and third listen to the recording I find it a truly enjoyable if not a step or two away from thrilling. Played with a straight tone in the intro, the recording became very mesmerizing to me as she approaches the interlude, which she played aggressively and expressively. After hearing that, I feel as if reality has changed and I have been brought into the world she has imagined up in her mind. When the second theme returns, her playing is now more exuberant than ever, with a strong chordal texture played on her left hand producing very strong florid embellishment. Having attempted this masterpiece from Chopin myself and knowing how difficult even the considered 'easy' bars are, I have tremendous respect for her who can interpret it so differently from my own.

Although Olga Scheps has a controversial reputation as an interpreter of repertoire, I find her playing to be simply interesting. Everyone should give her recordings a listen and I hope you enjoy.

Yamaha Acoustic Instruments

Bösendorfer
DER KLANG, DER BERÜHRT

YAMAHA
Live with Music

th.yamaha.com YamahaMusicThailand

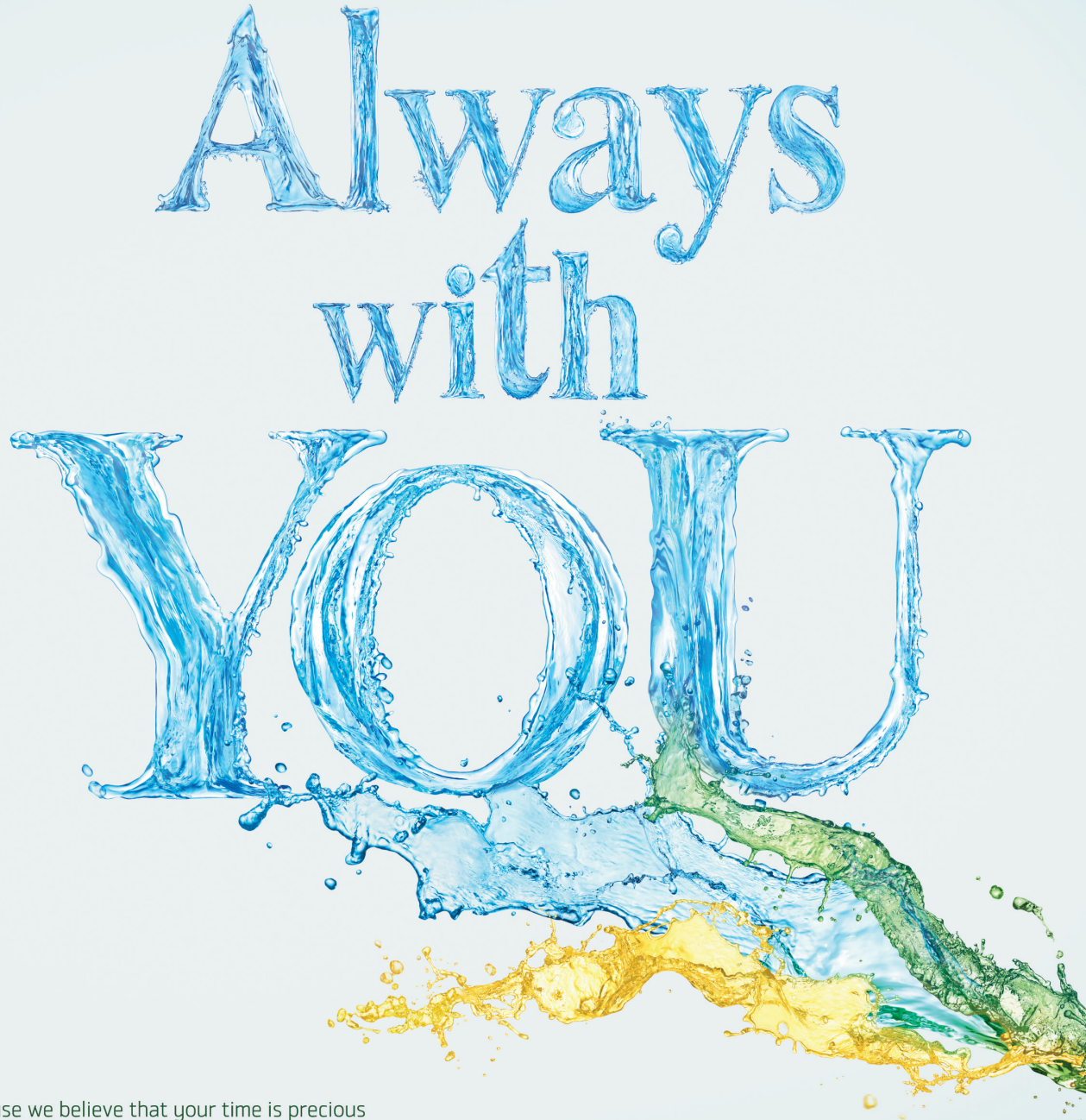
SCG congratulates Pro May-Ariya Jutanugarn

The winner of LPGA Championships

www.scg.co.th

Cement-Building Materials | Chemicals | Packaging

SCG

Because we believe that your time is precious
We're determined to fulf ill each and
Every One of Your Moments in Life with Happiness

thaibev | www.thaibev.com

MEMBER OF
Dow Jones
Sustainability Indices
In Collaboration with RobecoSAM

Member of DJSI Emerging Markets
Category – Food, Beverage & Tobacco
Industry Group

ThaiBev